

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Ioannis Reuchlin ... De Arte Cabalistica Libri Tres Leoni X. Dicati

Reuchlin, Johannes

Hagenau, 1517

Liber tertivs

[urn:nbn:de:bsz:31-271787](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-271787)

Post ubi digressi lumēq; obscura uicissim Luna p̄mit suadētq; cadētia
 sydera sōnos, ambo soluūt ī soporē, p̄missa adhortatiōe alteri⁹ erga al
 terū ne ultra primū mane obdormiscerēt, exp̄ge faciēdos igit̄ fore curarūt
 Et postero die dū de more īduūt, interea meminerūt ei⁹ diuersorū Caupo
 nis uerba lōga & uaria q̄b⁹ ad hesternas epulas hospitib⁹ recēsuert̄ fuisse
 q̄sdā sup̄iori die a romana curia Frācofordiā missas p̄positiōes & cōclusi
 ones, cōtra īhibitionē aplicam ab Astaroto q̄dā fictas et cōcinnatas aduer
 sus Io. Reuchlin, prop̄t libros nō cōburēdos iā plus q̄nquēnio crudeles p̄
 secutiōes īnocēter ac sil̄aio forti & īfracto passum, p̄ forib⁹ sapiētīe actē
 plorū uestibulis Romę affixas, & mox ī lutū sterco & cœnū ibi p̄iectas &
 cōculatas iustis ex causis, tū q̄a p̄ter Sūmi Pōtificis uolūtātē & absq; reue
 rēdissimorū iudicū noticia corā q̄b⁹ ea lis post Astaroti appellatiōē hactē
 n⁹ triēnio ī Curia pēderet tale facin⁹ fuisset attētātū, tū q̄ uniuersis īnotel
 ceret eā cōscriptiōē aptissimis scatere mēdaciis. Principio nāq; polliceri
 Astarotū ī p̄sentia Papę cōclusiōes eas fore disputādas, & Papā tñ nega
 uisse ac certe p̄hibuisse, q̄m ī mltis estate p̄xia publicis Romę sessiōib⁹ ha
 bitis ea cā plene fuisset disputata & discussa corā doct̄is. mūdi luminib⁹,
 ecclesię catholicę p̄latis, archiep̄iscopis, ep̄iscopis, ḡnolib⁹ ordinū, et eorū p̄
 curatorib⁹, p̄cēnitētiariis, doct̄orib⁹, magno numero theologię iurisc̄q; p̄
 tissimis uiris, q̄ Capitiōē esse absoluēdū decreuissent. Deinde q̄ ignomi
 niose appellauerit Oculare speculū scādala & erroneas cōtinētias, cū tñ li
 ber iste sit p̄ apostolicā sentētiā diffinitive admiss⁹. Tū etiā q̄ de eodē libro
 ita scripserit, q̄ sit a q̄nq; uniuersitatib⁹ dudū igni addict⁹, q̄ certe sūt me
 re nuge, clara et cādida mēdacia, q̄a nulla in om̄i terrarū orbe sit aut fuerit
 uniuersitas q̄ oculare speculū cōdēnauerit, sed tñ singularia q̄dā capitosa
 capita, uertiginoso cerebro heterocita, & sup̄ino errore decepta, cōuēti
 culariter & cōspiratiue cōtra iuris & iusticię formā ī oculare speculū liuo
 re tabuerint, & sua, ut aiūt sentimēta conflauerint. Postremo eos aiūt q̄ lu
 to & cœno corollaria illa īuoluerint & reuoluerint affirmare solitos, ī eis
 dē cōscriptiōib⁹ nihil cōtineri ab alpha ad O, q̄d nō antea ī defensiōe pub
 lica Io. Reuchlin cōtra calūniatores suos Coloniēses iustificatū solutū & re
 solutū fuisset, q̄d lect̄ori cuiq; lucidi⁹ stellis claruerit. Astarotū itaq; semp
 eādē cātilenā p̄ turpi sua lingua canere. Hos cauponi sermōes fuisse cū ho
 spitib⁹ & cōiuiis suis dixerūt Philola⁹ iunior & Marran⁹, graue nimiū pu
 tātes, ī re tā parua & puerili, tot annis tā ferociter digladiari, Et simul atq;
 uestiti erant, tū Simonis domū uti constituerāt uelociter sese corripuerūt.
 Cūq; iter se ut ip̄sorū us⁹ ferebat amicissime cōsalutassent, Marran⁹ sic īci
 pit. Q̄ nos delectauerit pridiana disputatio tua uenerāde Simō īcredibile
 admodū est & uix dici pōt ita sum⁹ te nobis absente īpatiētes morę, q̄ p̄ter
 ullā erubescētiā mox atq; p̄teriūt sabbathū tuū añlucani aduenimus. Et ille.

Veneritis prospere, inquit, amici optimi, an non & uos hodie ferie tenet que die
 Soli nuncupatis. Tu Philolaus Pythagorica sumus turba, inquit, dies omnibus fe
 stis agimus, quoniam hilari mente contemplantur, nec sabbathum aliud quippiam censemur
 que relictis negociis secularibus dare operam ut adhaere ad diuinitati. Sic enim no
 bis Pythagoras iussit, autore Laertio, *ἐπινοῦναι τὴν ἑβδομάδα*, i. conuersari oportet
 cum diis. Nisi quod tu numerum ueneraris septimum, ocio aptissimum, quod etiam no
 bis pythagoreis nihil rerum parit, & Minerua nominat. Tu Simo, Legi auscul
 tatum est quod sua cuique distribuit & nature ipsi pro anima est, uoluit enim ea & uiri
 bus corporum seruire, sine quibus nec ratio sana esse nec mentis lumen conseruari ua
 lide possit, quapropter mediatione mensis lunae hoc est septimam uite parte
 quiescere constituit, in qua nihil agere liceat, nisi quod obmissum irrepabiliter
 noceat. Ege nominantur si recte memini Romanis ferie statuique uniuersi populi
 coes & faciendis rebus diuinis consecrate, utque non semper philosophari Neo
 ptolemus permittit ille apud Ennium, ita non semper, non omnibus, non omnia de deo medi
 tari uel ex ueris sunt quod percipiunt, sed est & quoniam & quibus & quantum, Nazianzeno ad Eu
 nomianos autore, que aliquid graece legi uirum & doctissimum et eloquentissimum
 in Achaia cum degeret. Ita non uilescet quod est optimum & infinitum finite pro nostra
 mensura concipiet. Sex ergo diebus operamur, at septimo quocumque die & corporaliter
 ociamur quantum permittit uiuendi necessitas, & mentaliter post uoluntatis purgati
 onem diuinis intenti sumus, & festiuum cum omni tranquillitate res sacras laudamus, solique
 tunc deo seruimus. Huc uergit quod dicunt Cabalei nostri **שבת הוא סוד**
אלהים. i. Sabbathum est mysterium dei uiui, ut in Porta Lucis cap. ii. Extat
 namque symbolum mundi superioris hoc est Iobelei eternitatis, ubi cessat omnis la
 bor, quare gemino dicendi usu legibus indicit quinto deuteronomii. Obserua diem
 sabbathi, quod uult intelligi actionibus exterioribus iuxta mundum inferiorum. Et Exo
 di. xx. Memora diem sabbathi ad sanctificationem illum, uidelicet anime uires coniungere
 do menti ad contemplationem, perfectum iuxta mundum superiorum. Agnoscitis igitur neque quod
 sabbathum est nota diuini seruitii quod sensus & ratio absoluunt ab occupationibus ma
 terialibus quantum permittit humana imbecillitas, & energia mentis alligat occupatio
 nibus formalibus ad considerandum quod sursum sunt. Istud lex uoluit per haec duo uerba
 inuere **שמור וזכור**. i. obserua, memora, quibus intelligunt ex magistris
 nostris quod preceptum sabbathi esse affirmatiuum & negatiuum dicentes, obserua .i.
 caue, quod semper eis uitare significat, quatenus nos arceat ab omni quod sanctitati con
 trarium est. Alii obserua explanant custodi, ut nocti custodiam attribuunt, & re
 cordationem diei, ac illud haud oblique ad Cabalistarum quod dicitur fundamentum, quod
 hunc mundum esse noctem & mundum uenturum .i. superiorum ac intellectualium esse diem pu
 tant, hic seruos degere, istic uiuere liberos, his dicendum caue custodi obserua,
 illis reminiscere recordare memeto, quoniam haec uox **זכור**. i. reminiscere con
 tinens preceptum affirmatiuum, procedit ex amore, uerbum uero caue preceptum nega
 tiuum implet ex timore, liberorum autem est amor, seruorum timor, ita omnium precepto
 rum reputamus alterum altero nobilius. Ferme in hac sententia longiore tractatu

DE ARTE CABALISTICA

Moyſes Gerūdēſis i Exodo ſcripſit, q̄b̄ duo eſſe ſabbatha recipim⁹ ducū ſcripturę testimoniō Ezechielis xx. Sabbathā mea dedi eis. Nā pluralis locutio duorū numero cōtēta eſt, q̄ppe non ſolū ut gñaliter uno uocabulo ſingulas feriarū ſpēs i lege numeratas de⁹ exprobrare nobis uoluerit, quē admodū Dauid Kimhi & Thalmudici opinant̄, uerū etiā ut peculiari hoc noīe datū optimū & donū p̄fectū a deo nobis cōceſſum, q̄d lobeleū ſup̄i ap̄pellam⁹, memori ſemp̄ mente cōplectamur. De q̄ Porta lucis ſic **וְהָיָה שְׁבִיעִית עֲלֵינוּ שְׁקִירָתָנוּבָל**. i. hęc eſt hebdomada ſup̄na q̄ uocat̄ lobele⁹. Vñ oīs remiſſio p̄piciatio & iſuſio grę de ſcēdit quā ſatis nemo eloq̄ ualeat, cū nec ocul⁹ q̄dē uidit unq̄ o de⁹ p̄ter te. Eſt em̄ **שַׁבַּת שְׁבִיעִית** ſabbathū q̄etis & ſabbathū ſabbathorū q̄ aīę humanę oēs purę reiecta labe tādē redibūt libere ad hæreditatē patrū & mittēt̄ i poſſeſſionē uere noſtrā atq̄ p̄p̄riā quā acq̄ſuim⁹ & retinem⁹ p̄ aīam Meſſihę de tribu Iuda ſeptimi ab Abraham̄ p̄riarchę p̄curatorio noīe in orizōte mūdi ſup̄ſup̄mi iuxta ſcripturā. Et ſupra Iubileū mittet radices ſuas. Ieremię xvii. Quę iſterp̄tat̄ Cabaliſta ille p̄ſtātiffim⁹ Sopher Ama in libro **הַרְזִים**. i. recōditorū, p̄ſalmi unde uigefimi ſuper uerſu Dies diei. **וְלֹא אִישׁ אֶל מִשְׁפַּחְתּוֹ וְאֵל זָחֶלֶת אֲבוֹתָיו יָשׁוּב בְּלוֹמַר שִׁיחֵעְלוּ בְּבָתוֹת אֵל מְקוֹם אֲצִילוֹתָיו שְׁחֹא מִלֵּג אֱלֹהִים מֵלֵא מִים**. i. Vult dicere unusq̄ſq̄ ad familiā ſuā & ad hæreditatē patrū ſuorū reuertēt̄, quaſi diceret, q̄ aſcēdēt̄ p̄ angelos ad locū deſtinationis ſuę q̄d eſt flumē dei repletū aq̄s. Hęc Rabi Ama, & ſunt aquę q̄ ſupra cœlos ſūt in mūdo intelligibili **שְׁחֹצִיא מְרוֹחַ הַקְּרוֹשׁ** ubi obſeruātes ſabbathū fruūt̄ & cū bāt hęreditate Iacob p̄ris eorū, ut dixit Iſaias. Sane illud ip̄m q̄dē eſt ſabbathū Cabaliſtarū oī tpe ſanctificādū, i q̄ nō carnis ſed aīę ſeq̄mur uolūtātē & meditamur diuina, nihil cōtra deū intēdētes, q̄d pro lege oīb⁹ gētib⁹ extat, q̄m ex ip̄ſa natura pullulauit. Vos em̄ q̄b⁹ lex Moyſi lata nō eſt, Iudeorū ceremonię haud aſtringūt ut numero ſeruiatis, q̄d & Iarchas quōdā recte Apollonio negauit. Nec a uobis numerū extorq̄bo, ſed q̄etū & trāqlū aīum poſco, ſoli deo diuinifcē deditū, q̄ maxie in anagogica ſpeculatiōe cōſiſtit, uti eſt iſta iſter nos diſputatio a uobis tātope deſyderata. Tū Marra⁹. Oīno p̄ficiēdū eſt, inq̄t, nā cœpiſti Cabalā uenuste admodū tractare q̄ iā nobis pluſq̄ clare oſtēderis nō tm̄ poſſe nos hodie uerū etiā debere de altiffimis rebus diſſertare. Id tu nōne mecū poſtulas Philolae⁹ Acille, Certe q̄dē. Em̄ uero nūc ei⁹ diſcipline iſtrauim⁹ nauim, & mox i ip̄ſa prora ſentimus, Cabalā aliud nihil eſſe niſi (ut Pythagorice loquar) ſymbolicā theologiā, i qua nō mōlīæ ac noīa ſūt rerū ſigna, uerū res etiā rerū. Quo aīaduertim⁹ Pythagorę philoſophiā fere oēm eſſe a Cabalęis ortā, q̄ pari modo ſymbolicum tradendū morem ad græcos tranſtulit, q̄n ego ip̄ſe q̄ſq̄

Quid uoluerit

cum sodali hoc meo te uehementer oro ut dicēdo ac potius docēdo p̄gas. Tum Simon. Non mihi tm̄ iactantiæ usurpauerim, ut docere uos audeā, nec bene tutum fuerit in re tam perplexa, nondū extraneis cognita, p̄sertim romane doctis, p̄ter admodum pauca quæ annis superioribus Ioannes Picus Mirandulæ Comes, & Paulus Riccius q̄ndam noster ediderunt, etiā usq; ad hodiernum latinis non satis intellecta. Vereor em̄ si docerem tam peregrina dogmata, ne mihi haud secus atq; multis ante bonis contigit uiris, inuidorum turba ignominiose obstrepat, qui omne q̄d nesciunt improbant, & facile malignandi studio uerba in alienum sensum detorquent cōtra loquentis uoluntatē, q̄s Cicero calumniatores uocat, ego si dici grāmatice liceat calumnienses appellauero, qm̄ uos ipsi æque meos Theologos Pharisæenses noiare cōsueuistis. Sed palam testor utrūq; uestrum me nihil docere uelle, dicere aut magis & recensere, si qd apud Cabalistas legerim qd uobis haud displicere putem. Exequar igitur primum, qd illi ultimum intēdunt, nam omne studiū suum & uniuersam opam uni huic proposito impendere curāt, ut in hac uita scēlicitatē & futuri eui, p̄ captu q̄q; suo p̄petuam beatitudinē consequant. Quod maxime oīum hoc medio fieri posse confidunt, Si tandem aliquē id qd sibi sentiūt pro utriusq; mundi statu esse optimū sedulo & gnauiter apphendant, cuius possessio adeptis iucunda & p̄fecta sit quies, nimirum cum etiam queq; alioquin aīalia q̄tumuis bruta scēlicitatē suam gestire tum uisa sint cum q̄ optima sibi existimant iis fruant, & ad ea p̄tingant quæ cupiditati suæ afferunt satietatē. Cernitis bouē depascere floridum aliqd & uiride pratum, non qdem totū sed deliberata electione nunc hanc ingreere herbam nunc illam. Subitoq; aliam qdem facile relinquere, aliā aut prorsus obmittere, donec ad consentaneum & uescum sibi alimentū pueniat q̄ cōsistat & requiescat. Hoc modo Cabaliste post campos scientiarū latissimos, & prata cōtemplationum oī amoenitate ornata multas & uarias qualitercunq; olētes herbas degustant, ut demum toto gramine plustrato illud diuinū Moly reperiant, cuius quanq̄ radix nigrescit, tm̄ flos Homeri opinione albus enitet lacti similis, q̄ inuento cunctas repulisse miseras uident, appetitus sui finē in hoc mūdo consecuti scēlicem. Virtus uero Moly est, opa difficilia radix, flos animorū trāquillitas, hoc omne nisi p̄sentis seculi uera scēlicitas esse aliud nihil ne credi qdem possit. Futuri aut beatitudo est apphensio summi boni, supra qd nullum bonū, & a q̄ est oīs bonitas, qd a nulla mera creatura cōphēditur. Sed tum apphendi asserit cum pro cuiusq; captu proxime accedit, ut si qs simbriā uestimenti apphendam, hoīem indutū apphendisse dicat. Ad illud bonum qd deus noiatur non plane a nobis poterit ob nostre cōditionis fragilitatem nisi gradibus atq; scalis ascendi, q̄ qdem ut uos loqui cōsueuistis instar Homericæ catenæ, ut uero Iudæi nos secūdū diuina eloquia dicim⁹ certe ad speciē scālæ Iacob patris nostri de sup̄coelestibus por

DE ARTE CABALISTICA

riguntur in terram, tanq̄ rectis quædam aut funis aurea cœlitus ad nos di
 recta, ueluti linea uisualis uarias penetrans naturas. Aspiciunt namq̄ solem
 cuius radius ad uisum nostrum proficiscit̄ p̄ orbem Veneris, p̄ orbem Mer
 curii, per orbem Lunæ, per orbem ignis, per orbem aeris, & tangit corp⁹
 opacum speculi concaui, reflectitq̄ inde ad stupam aut lanam aridã quam
 splendore suo incendit uehementer usq̄ in cineres, eiusdem uero flammæ
 species ad oculos peruenit nostros, & a sensatione interiori suscipitur, su
 scepta iudicatur ab æstimatione, tandem discurren̄ a ratione redeundo uia
 qua p̄sens operatio ois est progressa, tum hæc prudenter nobis ostendit
 q̄ nam modo formæ interiores deferant̄ per spiritus animales ad imagina
 tionem & æstimationis iudicium, q̄ etiam modo externæ ab intraneis reci
 piantur, q̄ item a flamma species in perspicuo usq̄ ad pupillã intendatur,
 qua uia ex incēdio speculi cōcaui orta sit flāma, & q̄ modo radius incēdere
 potuerit, q̄ deniq̄ modo p̄ multa media sibi non connaturalia continuet̄
 splendor, qua rursus sit proportiōe compandus aer ad ignē, ignis ad sphē
 rã lunæ, & reliqui orbis ad reliq̄s. Singula hæc ratio nostra disputat per
 iter compositionis & resolutionis ultro citro usq̄ deq̄ gradiēs, & modo
 hæc modo illa cogitans, neq̄ cessat ratiocinari usq̄ dum p̄ phantasma effi
 giem, intentiones splendorē lumen lucem luminare scilicet ad ipsum de q̄
 loq̄mur solem reuenterit. In primis imaginem lucidã agnoscit, deinde iudi
 cat ipsam esse propriã illius flammę stupeq̄ quã pridē oculi uiderant, tum
 q̄ intentio eius a re uisa p̄ diaphanon ad oculū foris producta etiã intra
 fuerit recepta. q̄ item stupa sit terrestris, q̄ splendor sit aereus, q̄ flāma
 ignea, q̄ candor accidens diaphano inhærens, q̄ transeat p̄ lucidum atq̄
 p̄spicuum, siue aer illud sit seu ignis aut cœleste aliqd, secundū formę sub
 stācialis energiam & opationem peculiare, deinde meditata sua nobiliori
 cuiq̄ semp̄ accommodas, relicta materia secū de forma disputare incipit,
 non iam artificiali ut cuius scrutiniū huc non attineat q̄ rectius figura no
 minetur q̄ forma, sed naturali tm̄ aut superiore. Pergit itaq̄ ratio & forma
 rum aliquas reperit esse particulares nunc & hic, reliquas uero uniuersa
 les semp̄ & ubiq̄, tum ex particularibus quasdam corpibus inexistentes
 q̄bus dent ut sint, alias aut formas coassistētes q̄bus p̄stent ut sic sint, alias
 oino separatas a corporeis essentia uirtute ac opatiōe, q̄ tm̄ iccirco nomē
 q̄nq̄ formæ amittunt, atq̄ uel dii, uel angeli, uel intelligentiæ, uel animi
 beati, uel mentes, aut alio q̄libet uocantur noie. Quæcūq̄ aut sunt uniuersa
 les eæ non ultra formæ sed Idææ siue species dicuntur a multis q̄ perq̄
 proprie loqui didicerunt. Sic ratio sane tantisper ascendet dum poterit, cū
 aut ita fuerit discurrendo extenuata ut formas q̄ corpibus nec insunt nec
 assunt tāq̄ naturæ nō subiectas cōphēdere neq̄at, mox subsidiariū accersit
 intellectū q̄ plane ut hæc materiã abstrahit ab hac forma ceu asini cuiusdã
in agro

in agro sepulci, quam natura induit graminis forma ex cadauere illo flore
 scente, ita rursus formam quæ simpliciter a materia conatur abstrahere, id
 uero experitur arduum esse ac laboris plenum, facile enim est abstrahere mate-
 riam a forma, sed formam abstrahere a materia difficile, quapropter intelle-
 ctus ille purgatorem se eleuat, ut menti occasionem in se influendi præbeat
 cuius claritate fretus formas agnoscit nonnullas esse penitus a corporeis
 essentia uirtute ac opatione absolutas, & ob id neque loco neque tpe conclu-
 sas, quo uere oporteat eas arbitrari supra caelos esse, ubi cessat motus &
 tempus. Hinc uoluntatem nostram instruit ut esse quendam credat extra caelos
 entia optimam uitam ducentia qua toto æuo fruantur, ibique illum secundum
 inchoare mundum, luminibus uiuis & mentibus purissimis offertissimum, quem
 possit intrare animus humanus fortiter contemplan- do, certe multo potius
 quam oculus corporeus transcendere orbem solis acute uidendo. Vtque solem
 non aspiciamus nisi sol nos respiciat, ita mundum superiorem uidere nequam
 nisi & ille nos uideat, est enim totus oculus ipse quæ sole clarior, Solem autem
 comprehendimus per lumen solare, ita diuina comprehendimus per lumem di-
 uinum, & qui in corporeo possumus non solum orbem solis, uerum etiam su-
 periores stellas & summum caeli capere, cur non posset mens nostra quæ uirtu-
 tem corpoream modo quodam infinite præcellit altius suspicere ac mundi arche-
 typi contenta uidere, cum tanta propinquitate concauum & conuexum summi
 caeli uniantur, a quo conuexo æternitatis orizon nihil distare uideat. Intue-
 mur itaque (mihi credite) alterius mundi diuina mutuo, & illa nos uicissim
 intuentur, ueluti duo directe oppositi oculi per unicam lineam uisualem reci-
 proce circumacti. Tum Philolaus. Oia, inquit, quæ doces Simon Pythago-
 rica sunt & Italicae philosophiae propria quam inter nos heri discussimus pa-
 rumper ego & Marranus mecum. Ad hæc ille. Vos eadem quod appellare du-
 xeritis pythagoricum ignoro, at hoc scio hæc esse Cabalistica quæ hactenus pro-
 posui, a priscis Cabalæis tradita, & oia lege diuina Hebræorum complexa.
 Hinc nascitur illa enumeratio quinquaginta portarum intelligentiæ circa
 quas tanto tempore Cabalistarum studia desudant, diuinitus a Moyse dei seruo re-
 ceptarum, quarum cognitionem ipse quæ posteris nobis tradidit uniuersitatis
 conditionem explicantium **ובבר אמרו רבותינו חמשים**
שערי בינה נבראו בעולם וכלן נמסרו למשה
חוצ מאחר שגא ותחסרהו מעט מאלהים:
 .i. iamque dixerunt Magistri nostri quinquaginta portæ intelligentiæ pro-
 ductæ sunt in mundo, & omnes illæ tradite sunt Moyse propter quod una, quia dictum
 est, minuiisti eum paulominus a diis. Super isto Cabalistarum sermone dixit Ram-
 ban in Genesios exordio, quod eiusmodi omne Moyse traditum per portas
 intelligentiæ, contentum est in lege diuina Iudeorum, uel sensu literali uel

DE ARTE CABALISTICA

allegorico, per dictiones, uel arithmeticas supputationes, uel geometricas
 literarum figuras siue descriptas seu transmutas, uel harmonie consonā
 tias ex formis characterū, coniunctionibus, separationibus, tortuositate,
 directione, defectu, supabundantia, minoritate, maioriāte, coronatione,
 clausura, apertura & ordine resultātes. Et per illam quę legem a diuino spi
 ritu adeptus est Salomon rex sapiētissimus omne quod nouerat de quod scriptū
 est in libro Regum quod deus ei dederit sapiētiā & prudentiā multam nimis
 quasi arenam in litore maris & creuerat sapiētiā Salomonis sup sapiētiā
 oīm orientaliū & ægyptiorū, & erat sapientior cunctis hoībus, & disputa
 uit sup lignis a cedro quod est in libano usque ad hyssopum quod egreditur de pa
 riēte, & disseruit de iumētis & uolucris, & reptilibus, & piscibus, ultra
 hæc confirmat nostrā sentētiā Gerūden, sis & concludit ita **וְכָל זֶה יָדַע בְּתוֹרָה וְכָל מִצְוָה בְּפִירוּשֵׁיהָ**
 : **בְּרִקְרוּקָה בְּאִתְיוּתֶיהָ וּבְקִרְצֵיהָ** .i. Oīa hæc cognouit
 per legem & oīa inuenit in ea per expositiones suas, per grammaticas sub
 tilitates & per literas eius, & p calamistraciones illius. Contigit aut ei hoc,
 postquā ad plenū fuisset duodegnquaginta portarū intelligentiæ rationē
 consecutus, quod aperiunt oīm creaturarum cognitionē. Sunt em̄ cunctæ res
 uniuersaliter in quinas conditiones distributæ. Nam aut elemēta sunt, aut
 elementata, aut animę, aut cœlestia corpa, aut supcœlestia incorporea. Ho
 rum fortasse quodlibet decem recipit consyderationes quarū capitula sunt
 quod sequunt. Genera generalissima, genera specialia, species generales, spe
 cies specialissima, res indiuiduæ, quod ulterius cōstant materia & forma, uel
 quibusdam utriusque proportionalibus, contrahunturque singulariter differen
 tiis, proprietatibus & accidentiis. Decem hi tam essentiarū quod intelligentia
 rum modi per quinq; multiplicati quinquaginta ianuas aperiunt per quas
 intramus in creaturarum penetralia illa eminentibus notis in opibus sex
 dierum designata, & a Cabalisticis studiose dephensa receptaque. Iam isto ar
 tificio ænigmaticus scrupus a Comite Mirandulano inter noningētas cō
 clusiones suas propositus, facile in eodem scirpū explanabitur. Aiebat em̄
 sic. Qui sciuerit quod sit denarius in arithmetica formali, & cognouerit natu
 ram primi numeri sphaerici sciet secretū quinquaginta portarū intelligen
 tiæ, & magni lobelei, & millesime gnationis, & regnū oīm seculorum, hæc
 Mirandulanus. Ducatur itaque uelim sphaera plana siue circulus decē figu
 rarum numeraliū super cētrum quod sit quinq; est em̄ mediū denarii & in
 eius circūferentia particulariter, denarię supputationis numeri singuli de
 scribantur, trāseatque diameter a minimo ad maximū, hoc est ab uno ad no
 uem, cuius diuisio duos semicirculos efficiet, a parte sigdem dextra sphæ
 ræ, post unum & ante nouē superius commemorata ponantur duo tria qua
 tuor quinq;, a parte aut sinistra post unum & ante nouem reponant quinq;
 sexseptem

consequitur

sex septem octo, & trahantur lineæ per centrum a duobus ad octo, a tribus ad septem, a quatuor ad sex, a quinque ad quinque. Tum si maximo cuique tamen subtraxeris quantum abundat supra quinque, quod est sphaeræ denariæ centrum, atque idem suo minimo addideris qui a quinque defecit, semper ex utrisque oppositis numeris quinque & quinque adæquata surgent, quare comparatis inuicem linearum punctis quælibet lineæ descriptio numeralis, quinque & quinque obtinet. Quinarius igitur numerus in circulo denariæ reuolutionis dicitur sphaericus, quia, ut uidistis, omnes numeri sphaeræ ad quinque rediguntur, id autem fit per quinque lineas in sphaera ductas quarum singulæ decem continent. Eo itaque sphaerico numero per decem multiplicato nascitur quinquaginta siue portæ intelligentiæ seu anni lobelei, cuius proportio dupla quæ est arithmetica formalitas, in se multiplicata, millesimam generationem procreabit, quod si perpetuo sic facies, apparebit infinitudo, quæ est regnum omnium seculorum a Cabalisticis Ensoph nominatum, & est deitas ipsa sine indumento. Reliqua enim deus produxit amictus lumine sicut uestimento ut esset lumen de lumine, ac inde cum uestimenti sui lumine creauit mundum intelligibile spirituum separatorum & inuisibilem, quod Cabalisticæ uocant coelum ut ex me sapientissimus accepistis. Ad hunc modum intelligo uerba sapientissimi & maximi Rabi Eliezer, quod cum istam proposuisset questionem, unde creatum sit coelum respondit, **מֵאֵוֶר לְבוֹשׁוֹ לֵקַח** .i. de lumine uestimenti sui sumpsit. Recitant hæc a Moysæ Maimoni ostensore proplexorum in xxvi. cap. libri secundi, et a Rabi Ioseph iunior Castiliensi, ciue Salemitano in Horti nucis uolumine secundo, Vtque huc ascendit Moyses dei seruus, ut cognosceret lumen uestimenti eius, & sabbathum sabbathorum, & lobelem superius, & millesimam generationem, quod totum nil aliud est quam mundus superior Idearum, angelorum, felicitium animorum. Igitur cum indumentum dei transcendere ac faciem eius uidere nequeuerit, recte dicitur ex quinquaginta portis intelligentiæ una caruisse, quam aliqui nostrum fuisse opinantur **תְּחַיִּית** .i. uiuificationem, tamen iis haud assentior, magis uero esse puto dei essentiam quam symbolum indicat tetragrammaton, & est mundus incomparabilis nulla comprehensibilis proportione. Dixit namque Moysi deus. Faciem meam uidere non poteris. Seu uerius sic. Et facies meæ non uidebuntur, sed uocabo nomen tetragrammaton coram te xxxiii. Exodi, quod explanat Cabalisticæ **שְׁמִי לְפָנֶיךָ הַשֵּׁם** **שְׁמִי לְפָנֶיךָ הַשֵּׁם** .i. Vocabo coram te nomen illud magnum quod non poteris uidere, ita enim Ramban Nehmani scribit. Quo plane apparet deum iuxta ipsum esse suum tetragrammaton, a Moysæ non fuisse uisum. Hoc sane portatum est omnium principium supra omnem creaturam ante creationis exordium, de quo legitur Creauit deus coelum & terram. Et chaldaica Onkeli translatio sonat ita. Creauit tetragrammatum coelum & terram. Deus ergo tetragrammatum creauit omnia, quem uos Tetractyn nominare audiui. Dixit autem Rabi Eliezer ut in capitulis eius extat.

Quinto

עַר שְׁלֵא זְבֵרָא הָעוֹלָם הָיָה הַקְּבֵה וְשֵׁמוֹ בַּלְבָּר
 .i. Vsq; quo non fuit creatus mundus, fuit deus & nomē eius solummodo.
 Alii q̄q; Cabalistę asserūt testimonio Moyſi egyptii ca. pite xxix. libri se
 cūdi pplexorū sic **הַחֵלָה שְׁלֵא הָיָה שׁוֹם הַבֵּר, גַּמְצָא**
 K **וְאֲחֵר מִתְּתוֹ שֶׁל מֹשֶׁה בְּתֵּלָם מִיְהוֹשֻׁעַ שְׁעַר אֲחֵר**
וְנִשְׁתָּארוּ מִה שְׁעָרִים וְשֵׁלֵמָה וְנִתְקַשְׁהָ עַל
אוֹתוֹ שְׁעַר לְהַחְזִירוֹ וְלֹא הָיָה יָכוֹל:
 .i. Ab initio cum nō esset ulla res
 erat penitus nisi nomen dei & sapientia eius. Ergo ante q̄ esset creaturę
 quicq; iuxta Cabalę doctrinam, nihil erat nisi deus, & nomen eius tetra-
 grammaton, & sapientia eius. Sola certe tria hæc receptio nostra continet
 quę prima creationis porta magistro nostro Moyſi nequaquā fuit aperta.
 Quare dicitur legē diuinā puestigasse tm̄modo per nouem & quadragin-
 ta portas. Iosue aut̄ denuo una minus scilicet per octo & quadraginta. Sic
 em̄ in libro explanationū alphabeti, a Rabi Akiba rece. pimur **וְאֲחֵר**
מִתְּתוֹ שֶׁל מֹשֶׁה בְּתֵּלָם מִיְהוֹשֻׁעַ שְׁעַר אֲחֵר
וְנִשְׁתָּארוּ מִה שְׁעָרִים וְשֵׁלֵמָה וְנִתְקַשְׁהָ עַל
אוֹתוֹ שְׁעַר לְהַחְזִירוֹ וְלֹא הָיָה יָכוֹל:
 .i. Et post mor-
 tem Moyſi abscondita fuit de Iosue porta una & relictę fuerunt quadra-
 ginta octo portę, & Salomon laborauit sup̄ illa porta ad reducendū eam
 sed non erat potens. Hoc ita receperunt Cabalistę qm̄ de Moyſe scriptū
 est xxxiiii. Deuteronomii. Non surrexit propheta ultra in Israel sicut Moy-
 ſes. Non igitur Iosue ualuit tm̄ ascendere quantū Moyſes ascēderat, iccir-
 co haud ab re affirmatur uno fuisse gradu inferior. De Salomone aut̄ Ec-
 clesiasticis xii. legitur q̄ quęsiuerit ut inueniret res beneplaciti, sed addunt
 Cabalistę deū ei p̄cepisse sic. Scribas recte uerba ueritatis, ea esse dicimus
 tradita & recepta p̄ uiam Cabalę, quatenus aliud cōscribere non auderet
 nisi quod recepisset, idq; fuit duobus gradibus inferius q̄ Moyſi receptio.
 Post deum porta secunda est mundus archetypus, & dicitur Cœlū a deo
 tetragrammato in sapientia creatū iuxta Thargū Hierosolymitanū qd̄ loco
בְּרֵאשִׁית .i. in principio posuit **בְּהַכְמֵתָא** .i. in sapiētia, quippe
 confirmans q̄ diximus, q̄ in sapientia creauit deus Tetragrammatus cœ-
 lum, cōclauē angelorū, de q̄ plane nihil a Moyſe fuit expositum, ne rudi et
 agreſti populo uel non intellecta uileſcerent, uel idololatrię p̄berēt occa-
 sionem. At uisibilis iste mūdus terra intelligitur, quē inter portas tertiam
 esse affirmamus. Per inane aut̄ symbolice notari materiā putabimus, por-
 tam intelligentię quartā. Per uacuū hoc est priuationē, quintā. Est & sexta
 horum appetitus naturalis abyssus. Deinceps pro q̄busuis sex dierū opib; ⁹
 reliquę portę sequuntur. Iam em̄ quatuor elementorū signacula portas
 quatuor indicant, purum nanq; elementū ignis secundū Moyſen egyptiū
 libri Perplexorū secundi capite xxvi. tenebrę nuncupāt, spiritus aer, aqua
 humor elementaris, lux forma substantialis, dies, accidentia q̄ maxime no-
 bis conferunt ad cognoscendū q̄ qd̄ est. Nox sunt proprietates occultę,

Vesper corruptionis uia, Mane gnationis, Dies unus, qui certa ratioe nō dies primus noīatur, sed dies unus, significat compositū in lucem editum. Die secundo, aquæ supra firmamentū sunt species rerū uniuersales. Firmamentū orizon æthernitatis & t̄pis. Aquæ sub firmamento influētiæ cœlestium corporū naturales. Die tertio sequitur aliud cœlum uisibile ac materiale, porta scilicet undeuigesima. inde terra quā terimus, deinde maria q̄ nauigam⁹, sic herbæ, semina, ligna, fructus. Quarto aut luminaria, signa tempora, dies, anni, splendor, sol, luna, q̄bus planetis cæteri cōicatione caloris & frigoris, siccitatis & humoris cōphendunt. Calet & siccatur Saturnus Mars ac Iupiter cū suo Sole, humectat & in frigidat Mercuri⁹ ac Venus cum sua Luna etiā si septē hæ sphaeræ distinguant specificè. Designāt p̄terea portam reliquæ stellæ nonā & trigessimā, tum die quinti prodeūt animæ uiuentes q̄ est uita mortaliū, & in aquis reptilia & cete & pisces, & generatim uolatilia, & particulariter aues. Sexto aīal progressiū in terra, & reptile terrestre, & iumēta, & bestia. Tandē porta quinquagesima q̄ est homo. Hi sunt quadraginta nouem creaturarum cognoscēdarum modi

שַׁעַר בִּינָה & sup̄ma porta unus creator omniū a nullo hoīe nisi a Messiha plane cognitus, qm̄ ipse est lux dei & lux gētiū, ideoq; & cognoscit deū & deus cognoscit p̄ eū. Regius em̄ propheta Dauid ad deum sic exclamat. Mitte lucē tuā, qd̄ interpretat Rabi Salomon Gallus **הַמְשִׁיחַ**

שַׁרְמָה לְאוֹר שֵׁן עֵרְבָתִי נֵר לְמִשְׁיַחִי .i. Messihā q̄ compatur luci, q̄ scriptum est. Parauī lucernā christo meo. Et Isaias ait Dedi te in foedus populi in lucem gentiū. Et rursus. Ambulabunt gētes in lumine tuo. Scripsit aut Aristoteles id qd̄ esse uerū arbitror uisionē fieri non posse, nisi cū lumine, ut legit̄ in lib. de aīa *οὐχ ὁρατὸν ἀνεῖ φωτὸς*. .i. nil uisibile sine luce. Quapropter ambulātibus nobis ad rerū oīm inspectionē conducit admodum itineri adhibere lumē, ut uiam qua possimus absq; pedum læsione proficisci matura cum prouidentia eligamus. Ad qd̄ receperunt Cabalistsæ tramites q̄sdam luminosos & illustria experimenta q̄ nominarunt **לֵב נְתִיבוֹת הַחֲכָמָה** .i. triginta duas semitas sapientiae quarum meminit Abr̄aham in libro de creatione quem sic incipit, **בְּשִׁלְשִׁים וְשֵׁשִׁים נְתִיבוֹת פְּלֵאוֹת חֲכָמָה חֲקִיק**

יְהִי יְהוָה צְבָאוֹת שְׁמוֹ .i. Triginta & duabus semitis mirabilibus sapientiae excussit seu exculpit deus Tetragrammatō Zabaoth nomen suum. Sup̄ q̄ scripsit Rabi Iacob Cohen, q̄ dicit mirabilibus eo significat has semitas esse arcanas reconditas & occultas, hanc suā interpretationem confirmando p̄ Thargum. Et cōmentator Rab Ishac in eundē librū **יְצִירָה** testatur, q̄ prisca sapiētes uiri cordati mites & recti p̄ fundamenta legis in Cabala plurimū exercitati docuerunt nos q̄ maiores nostri & patres ambulauerunt p̄ uias multas ut tandem starent in semitis istis que

DE ARTE CABALISTICA

dicuntur admiranda sapientiae, tradita p Zadkiel Abrahe patri nostro in traditione fcederis, hec ille. Recensebo itaq; uobis auditores optimi si modo dignū aliqd existimatione uestra iudicabitis. Et Philolaus. Perge obsecro, & Marranus imo cōfestim exorsa pte obtestor ambo inquit. Tū ille triginta duæ ait semite a summo culmine ad ima basis tēdūt, hoc modo notandę quarū prima est **שבל מופלא**. i. intelligentia miraculosa, sic a qbusdam dicta, sed rectius multo noiabitur Intelligentia occulta. Nam Rabi Salomō Gallus in libro Deuteronomii cap. xxx. probat hoc uerbum **מופלא** significare **מכוסה** in uersu, qm̄ mandatū hoc qd ego p̄cipio tibi hodie non supra te est, ubi docet legendum esse non occultatum a te est, idq; per chaldaicas translationes illic citatas. Est aut̄ lumen dans intelligere p̄cedentia sine principio, noiaturq; gloria prima, qm̄ nulla creaturarum, mera essentię ac ueritati eius ualet appropinquare. Secūda **שבל מקודש**. i. Intelligentia sanctificans, est fundamentū sapiētię æthernę, q̄ uocat̄ fides, & no. minat̄ parens fidei, eo qd de ei⁹ uirtute fides infunditur. Tertia **שבל שלם**. i. Intelligentia absoluta, est intētio principiorum q̄ nō radicauit ad reducēdum sibi aliqua in penetralia maiestatis suę que infundant̄ ab anteriore. Quarta **שבל טהור**. i. Intelligentia munda purificat numeratiōes Cabalisticas & figurationē cartū emēdat, disponitq; terminos & extremitates suas ut sint absq; detruncatione aut dispersione. Quinta **שבל מזהיר**. i. Intelligentia fulgida dicitur a Cabalisticis gloria secunda. Sexta **שבל מתנוצץ**. i. Intelligentia resplendens, sedet super throno splēdoris, & illustrat fulgorem luminariū, & infundit̄ influxum suum p̄fecto supficierū & eminentiarū. Septima **שבל מנהיג**. i. Intelligentia inductiua, est ip̄e thron⁹ glorię, perficitq; ueritatem communicationum spiritualium. Octaua **שבל גשר**. i. Intelligentia radicata, q̄ conueniens unio dicitur, & est proprium ipsius prudentię q̄ infunditur a sapiētia superiore. Nona **שבל נצח**. i. Intelligentia triūphalis uel ætherna, uocat̄ paradus uoluptatis paratus sanctis. Decima **שבל ההרגש**. i. Intelligentia dispositiua, aptat sanctis in fide apparatus ut induant̄ spiritu sancto, & est illud qd uocatur Thiphereth ī statu supnorum, Vndecima **שבל בהיר**. i. Intelligentia claritatis, est species ipsa magnificētię dicta **הנחיות** qm̄ ex ea oriē uisio uatibus uisionē uidentibus. Duodecima **שבל קבוע**. i. Intelligentia notata, insignis raptus, a qua defluunt uirtutes spirituales instar infusiōis unius ab altera secundum primi influētis energiā. Tredecima **שבל נסתר**. i. Intelligentia recondita, illustrat solum potentias taliū intellectuū qd per cogitationem fidei creditā uidēt. Quartadecima **שבל מאיר**. i. Intelligentia illuminans, que est ipse Hasmal angelus Ezechielis, quasi species electri, institutor arcanorū, aīalium sanctuarii, & intentionum

Summe triginta duo

intentionum eorum. Quintadecima **שכל מצוהצח** id est Intel-
 ligentia subtiliata, disponit ordinē quo conceditur accessus per gradus
 ascensionis. Sextadecima **שכל נאמן** id est Intelligentia fidelis, qua
 augent uirtutes gra-
 tificatae iuxta uitas eorum in quibus habitant. Septi-
 madecima **שכל ציון** id est Intelligentia probatoria, est tētatio &
 probatio antecedens in qua confi-
 stit donū dei benedicti erga omnes san-
 ctos eius. Octauadecima **שכל קיום** id est Intelligentia confirmans
 est uirtus restaurans in numeratiōibus Cabalisticis, si quid illis, desit, ue-
 stiendō eas de spiritu sanctitatis suae. Nonadecima **שכל הרצון** id
 est Intelligentia uoluntatis prouidet omnibus creatis, & per eam, cogno-
 scūt Cabaliste ueritatē sapiētiae superioris. Vigesima **שכל מעמיד**
 id est Intelligentia constituens, facit stare ipsam creationē in caligine munda.
 Et magistri Cabalae dicūt qd sit caligo, iuxta illud caligo in circuitu ei⁹
 Vigesima prima **שכל מהורש** id est Intelligentia innouans, per
 quā reparantur et innouan-
 tur omnia creata in hoc mundo. Vigesima se-
 cunda **שכל בית השפע** id est Intelligētia domus largitatis, de
 mediō infusionis illius trahuntur arcanum & absconditum, quae habitāt
 in umbra eius & adhærēt edu-
 ctionis stu-
 dio atq; diligentie promouen-
 tis ad alta. Vigesima tertia **שכל המעולות** id est Intelligētia acti-
 uitatum, est collectio & uniuersitas operationum spiritualiū, sic dicta pro-
 pter influxum qui congre-
 gat in ea, de fonte peiagi superioris & glorie
 excelsę. Vigesima quarta **שכל נברל** id est Intelligentia medians,
 qua colligitur influentia gratiarum & ipsa infundit largitatē in oīa stagna.
 seu pi-
 scinas benedictionum a se appropriatarum. Vigesima quinta
שכל כלי id est Intelligentia collectiua, qua colligunt astrologi iu-
 dicio stellarum fatales euētus & noti-
 tiam eorum perficiūt sphaeris & or-
 bibus suis. Vigesima sexta **שכל געבר** id est Intelligentia adminicu-
 laris, concurret in subsidium ad omnes operatio-
 nes planetarum & alios in-
 fluxus cœlestes. Vigesima septima **שכל המירי** .i. Intelligētia ppe-
 tua, q̄tidie cōtinuat p meatū so-
 lis & lunæ secundum conditiones eorū.
 Vigesima octaua **שכל מוגשם** id est intelligentia corporalis in-
 format omne corpus qd corporatur sub orbibus, itēq; magnitudinem
 illorum. Vigesima nona **שכל החפץ המבוקש** id est Intel-
 ligentia complacentiae quæsi-
 ti, recipit diuinam infusionē ut par-
 ticipet
 de irrigatione eius super omnia creata. Trigesima **שכל מורגש**
 id est intelligentia concitatiua sensuum, qua fiūt entia sub or-
 be supremo
 & omnia genera mistorum. Trigesima prima **שכל רמיוני** id est
 Intelligentia imaginaria qua uariantur & alterantur omnes figure ac ima-
 gines creatæ iuxta superficies rerū & naturas earum. Trigesima secūda
שכל מוטבע id est Intelligentia naturalis, qua consummatur na-
 L

tura rerum materialium sub sphaera lunæ ad perfectionem suam. Cōplexus sum breui catalogo uiri externorum dogmatum cupidissimi quæ nostri maiores & de quinquaginta prudentiæ portis, & de duabus atq; triginta itineribus sapientiæ multis in libris difficiliore studio tractant, & est res profecto meliore digna magistro ac multi sudoris sane q̄ maximā uim habeat ad cohortandum nos ut ferme semper cum angelis uersemur in cōtemplatiōe summarum & diuinarum rerum, quibus si familiares esse cōperimus, nihil nobis erit aut dictu aut factu difficile. Familiaritatem eam literæ conciliant, quæ illorum munus sunt. Eas si adhibuerimus decem numerationibus Cabalisticis, statim consurgit duorum & triginta numerus Quod scriptū in libro Ietzira legitur **עשר ספירות בלימה** & **ועשרים ושתים אותיות**. i. Decem numeratiōes Belima, & uiginti duæ literæ. Quapropter non pauci scriptores & decem istis proprietatibus silentio dignis, & uiginti duabus literis hanc semitarum cōflāt summam pro meo quidem more in eum ordinem digestarum, quem tamen alii haud pariter obseruāt. At uero illud literarum collegium si quinquaginta portis diligēter applicuerimus, inde septuaginta duorum angelorum fœlicem seriem comperiemus quibus Semhamaphores id est nomen expositorium illud magnum summi dei constare perhibetur. Nā ad quinquaginta uiginti duo addita lxxii. procreabunt. Hi sunt angeli fortes uniuersæ terræ, per quos putatur Moyses ille miraculorum operator manu sua mare usq; ad siccum diuisisse, quoniam ipsi sunt angeli diuisionis. Et diuisit de⁹ terram iuxta numerum angelorum eius. Sic enim in libro Portarū iusticiæ quæ Rabi Ioseph Ben Carnitol celebris in Cabala magister cōscripsit inter alia legimus **וגשאריו כל אומות מסורות ביד עשרים**. Id est. Et relictæ sunt omnes gētes traditæ in potestatem septuaginta præfectorum, hoc est principum angelorum, quibus Rancan peritissimus Cabalista Genesis xlviij. septuaginta palmas applicat illas circa duodecim fontes quos nostis. Quinetiam certum est, duas ibidē fuisse columnas nubis & ignis, quibus duo præpositi erant angeli. Quare non inaniter existimabimus in eiusmodi sectione maris & liberatione filiorum Israel accessisse Moyli septuaginta orbis terrarum angelos & duos illos columnares in ministerium salutis quæ nobis plane contingit ex nomine Tatragrammato ineffabili, per septuaginta duo nomina quæ de sacra scriptura colligunt explanato Exodi quartodecimo a uersu. Tollēsq; se angel⁹ usq; in finē, ubi legit diuisa est aqua. Sūt nimirū ea nobis sacra signacula hodierna etate memori mēte reposita, q̄b⁹ symbolis angeli uocati ferūt opē hoib⁹, ad laudē & gloriā, ineffabilis dei, de quo scripsit Rabi Salomon in expositione Thalmud testimonio Gerūdēsis in Geneleos exordio. Symbolorū itaq; characteres hi sunt, quos digito uobis pingo.

והו ילי סיט עלם מהש ללה אכא כהת חו
אלר לאן חקע יזל מבה חרי הקם לאו בלי
לוו פהל גלד יי מלה חחו גתה האא ירת
שאה ריי אום לכב ושר יחו להת כוק מצר
אני חעם רחע ייז ההה מיד וול ילה סאל ערי
עשל מיה וקו דני החש עמם גנא גית מבה
פוי גמם ייל הרר מצר ומב יחה ענו מהי

Oia hæc nomina manāt de proprietate clementiæ, ut asserunt Cabalistiæ, illa uero una extat ex decē nmerationibus, quarū uobis arborē demōstrabo si ad nuerint superi & uos si me audire parati eritis. Quin paratissimi, ambo in quiunt, qui ob id tanta itinerū pericula obiuiimus, tot & tantis sumptibus erogatis. Sed perge aiunt ut de istis angelis aliqd discamus, q̄rum nomina Marrano mihi nunq̄ audita fuere, credo & tibi q̄q̄ Philolao pariter. Certe, ait ille, ut ne uisi sunt unq̄ isti mihi angeli q̄dē, ita ne ip̄orū cognita mihi sunt noīa, sed amabimus te uir optime, indefinenter p̄ge. Tum Simon, Fuisse angelos, inquit, multos qui ad tantū & tam admirandū Moyfi op̄ cōcurrerēt cum aquas maris ita diuideret ut Israelitæ siccis pedibus trāsirēt, id ex ipsa possum⁹ sacra scriptura dephēdere, ne quis me ueteratorē putet. Verba nāq̄ diuina ī eo loci hæc sūt **ויסע מלאך האלהים** .i. & migravit angelus angelorū. Non ut uos pronunciatu latine, Tollēsq̄ se angelus domini. Non em̄ Adonai positum est hic q̄d interpretamur dñm Sed Elohim q̄d uos pariter angeli tranlatū q̄tidie legitis, Minuisti eū paulo minus ab angelis. Et In conspectu angelorū psallā tibi. At nequaq̄ etiā hic scribitur ut alias crebro angelus Elohim. Sed memorabiliter sic angelus ha elohim intercedente articulo demonstrante, perinde atq̄ dicere sacra historia uellet. Per hunc nubi angelum castra p̄cedētem, cognoscite hic plurimos q̄q̄ alios adesse angelos orbis terrarū principes. Astipulat nobis Thalmud in Mechilta, ubi Rabi Nathan a Magistro nostro Simone Ben lochai cognato meo huius quæstionis petit solutionem. Quæso inquit, quare ubiq̄ scribitur angelus Adonai, hic aut̄ angelus ha elohim cui respondet **אין אלהים בכל מקום אלא ריי** .i. Non deus in omni loco scilicet significat nisi p̄ses siue p̄fectus. Igit̄ angelus ille simul cū septuaginta p̄sidibus prouinciarū intelligit̄ affuisse, ob idq̄ ita dictus Mallach ha elohim, angelus illorū p̄sidum seu p̄fectorū, & alter item angelus ignis eorundē p̄sidū socius, ut iure optimo septuaginta duo numerentur, q̄rū signa uidistis iam pridē a me descripta, q̄ si uultis uel potius quæ uultis (nouī em̄ uos uelle) docebo qua nam uia ē sacris literis educant̄. lā

DE ARTE CABALISTICA

hos ipsos assumite treis uersus **ויהי ערב ויהי קרוב** ac in modū erectę
 columnę singulos more Cabalístico a dextra ad sinistra ita conscribite ut
 uniuscuiusq; uersus literę a summo ad imū continuo altera sequat̄ alterā
 tunc primi uersus characterem primū ponite qui uau nomiatur. Deinde
 secundi uersus characterem ultimū usu retrogrado accipite q̄ est he, tum
 postremo recurrite ad tertii uersus initium, qđ rursus inuenietis uau esse.
 Cuncq; treis characteras ordine isto coniunxeritis, nascetur primi angeli
 memoriale uau.he.uau. Et secūdi Iod lamed iod. Et tertii Samech iod teth
 Sic qđ de reliquis semper ternis atq; ternis, p̄senti aut̄ modo tribus colu-
 mnis rite ut fieri debet erectis, qđlibet signaculū Tetragramati expositori
 um conflagabitur. Eia uidete considerate contēplamini bene, num hoc ip̄m
 summa letitia est, omne huius seculi gaudium excellens, recordari sanctos
 nutus dei & diuinos uultus q̄s hebręi Mallachim, gręci angelus, latini de-
 os noīant, tractare aīo & manibus tam puras, tā pias, tam cōsecratas res cō-
 uersari studiose cū illis candidissimis speciebus quarū splendor non nisi p̄
 spicacib⁹ generosarū mētū oculis illucescit. Interesse cōuiuīs atq; colloqis
 spirituū beatorū q̄ nos supra q̄ oīm mortaliū mos est fraterne diligūt nec
 diligūt modo sed amāt. Gestire mihi parietes uident & hoībus nobis gra-
 tulari q̄ dei bonitate factū sit ut p̄ qđam humanę imbecillitatis sigilla &
 artificiosa charagmata in hilares cœtus admittamur angelorū, pro uirium
 nostrarum capacitate, cum quibus tranquillo corde gaudeamus & læte-
 mur, quos colamus & ueneremur, quib⁹ honorē tali & tā sublimi nature
 debitū impēdamus, a qb⁹ uicissim & amemur & instituemur & custodia-
 mur. Tum Marran⁹, characteres quidē uideo inqt sed noīm sonos nō au-
 dio, qua igitur pronunciatione inuocentur angeli nescio. Ad hæc Simon.
 ut oculis uidentur, sic auribus audiuntur, & ut nos uident, ita uocantes au-
 diunt. Id qui modo fieri possit duobus uerbis dicam. In spiritu & ueritate,
 ut quales habent linguas nostrę mentes, tales habeant aures angeli. Et si-
 cut spiritus diuini linguis angelorum loquuntur, ita spiritus humani auri-
 bus mētium auscultēt. Non igitur ea necessitate sibi noīa imponunt, q̄ ue-
 lint palam nominari & clamari, sed signacula memoratiua tradūt q̄ cupi-
 ant a nobis recordari, ne omnem putetis uim diuinam in uoce latere. Sym-
 bola igitur hæc frequentem angelorum memoriã poscunt, q̄rū sedula re-
 miniscentia nos in amorē dei mutuo traducit, & uicissim amor in rememo-
 rationē. Quē em̄ fortiter amam⁹, eius frequēter meminim⁹, ut est in p̄uer-
 bio. Meminerūt oīa amātes. Iccirco nomē tetragramatō nobis de⁹ cōdona-
 uit, nō ut illo se uocem⁹ qđ est ineffabile, recteq; a uobis Anekphonicon
 appellatur id est non uocabile. Quid enim respondit creator quærenti
 Moyfi quod est nomen tuum, certe hoc aiebat i. h. v. h. hoc est nomen me-
 um in æthernum, & hoc memoriale meū in generatione & generationē.

Est igitur Tetragrammaton, æthernitati nomen, generationi autem memoriale tñ, quia nequit ulla uoce humana componi nomen quod diuinitatis naturam equare possit. Ab opibus angelos cognoscimus, quare pro eisdem uirtutum opibus nomina pariter pronunciamus, ut a medicina Raphael, a uirilitate Gabriel, a stupore ac admiratione Michael, quod iterpretamur quis tam fortis, propria uero nomina quam essentiam ignoramus, nostræ mortalitatis infirmitas inuenire non ualet, nec inuenta imponere, nisi quantum nobis diuina est reuelatione concessum. Ex numeris itaque ac figuris diuinitus traditis contemplantissimi quicunque secundum uoluntates angelorum nomina sibi formare instituant sicut pueri ex literis uoces componere docentur, uel hebraicis uel grecis uel romanis, uel arabicis, uel ægyptiis, non quod uox enuncianda egeat literis eiusmodi, sed propter nostræ imbecillitatis memoriã, ut sint nomina quasi notamina quæ sensus nostros incitent uel figura uel uoce, rursumque sensus moueat phantasiam, phantasia memoriã, memoriã rationem, ratio intellectum, intellectus mentem, mens angelum. Scripsit huius generis aliquid perquam eleganter ex uestris quidam insigni nomine philosophus Tyrius Maximus in libro τῶν ἐν ῥῶμῃ συναλέξεων τῆς πρώτης ἐπιδημίας disputatiõe octaua. Vnde id uobis coniectura innotescit, satis esse, si tres uersus, per me ante resolutos in angelorum septuaginta duorum reuerentiã & uenerationem legeritis ea serie qua spiritus sanctus dictauit, prorsusque per eorum dilectionem in nominis dei summi ardentissimum amorẽ & extaticã adorationem incubueritis, pensulatim commemorando quod sicut ex numero tetragrammati arithmetica proportione progreditur numerus septuaginta duorum, ita septuaginta duo angeli ex signaculo creatoris quodam effluxu diuino produciunt. Cum enim qualibet litera hebraica numerum peculiarẽ designet, oriuntur ex iod, he, uau, he, duo & septuaginta, hoc modo. Iod notat decem, he quinque, uau sex, he iterum quinque. Totum hoc ex arte arithmetica sic colligatur Iod decem, Iod he quindecim, Iod he uau unum & uiginti. Iod he uau he uiginti sex. Comprehendite nunc singula, Decem, quindecim, uiginti unum & uiginti sex, & oriuntur septuaginta duo. Hæc reputantes uobiscum aperte intelligitis ad inuocandos spiritus uoce spirituali opus esse, non autem clamore, ceu sacerdotum Baal quibus ab Helia propheta dicitur tertio Reg. xviii. Clamate uoce maiore forsitan deus in diuersorio est aut in itinere aut certe dormit ut exciteat. At si qua oratione in supplicatiõibus utimur non ideo fit ut deum uel angelos syllabis aut dictionibus tanquam erga mortales usi commoueamus, sed ut uires nostras in ardorem illorum incitemus & fiduciam in eos quasi anchoram figamus, ueluti appellendo nauim in portum solent nauarum resti eiecta uel fune prolato terram attrahere, quamquam immobilẽ, quod conatu ad terram se ipsos trahunt. Pari ratione per sensibilia nos signa quocumque instituto composita uidemur inuisibilem diuinitatẽ attrahere, cum tamen reuera nos ipsos mobiles ad immobilẽ diuinitatẽ attrahamus. Hoc arcano fundamento sacramenta

DE ARTE CABALISTICA

uniuersa & cerimoniarum ritus pstant. Hinc signis, characteribus, et uoce utimur, hinc hymnis & canticis, hinc tympano & coro, hinc chordis, cymbalis & organo, aliisque id genus musicis, non ut deū quasi sceminā emolliamus, nec ut nostris blandimentis & adulationibus angeli capiant. Sed ut deum ac diuina exaltando, nostrę conditionis exiguitatē agnoscamus, subiectionē & obedientiā humillime profiteamur, & oēm uoluptatē humanā in res diuinas cōferamus. Ad summū aut, hoc pacto amorem intēsum & ardentem erga diuinitatē concipiamus, qui unus pter cætera id efficit magis, ut oīm gratiarū capaces simus, propterea palmas tendimus, brachia expandimus, genua flectimus, stantes oramus, iussi quoque uacā triennem capram trimam, turturē, columbā, per medium diuidimus, arietē in uepribus hærentē cornibus gladio occidentes, igne cremamus, Thau sup postes ædium sanguine notamus, Serpētē æneum aspiciamus, Cherubim & alias imagines figuramus. Verba cōposita loqmur atque uouemus, Sanctuariū struimus, Pontificē tam uario & admirando indutū ornatu attoniti respiciamus. Vniuersa hæc & similia propter nos ipsos fiunt, ut nos moueant, nos incitent, nos auertant, nos conuertant, a uisibilibus scilicet ad inuisibilia, fidem augeant, spem cōfirment, & uerā inter nos charitatē deo gratissimam diligenti Anacephalēosi in diuinorū amorē transferant. Dogmata hæc oīa Cabalistarū sunt, qut liber tertius pplexorum Moyli ægyptiī attestat sic dicūt

**שְׁבוּצַת הָעֲבוֹדוֹת הַהֵם זְכוּרֵי הַשֵּׁם
הַמִּדְוִירָתוֹ וְהָאֲהַבְתּוֹ וְשִׁמְרַת הַמִּצְוֹת כְּוֹל
וְשִׂיאֵמִין בְּשֵׁם יְהוָה שֶׁהוּא חֲבֵרָתִי לְכֹל**

.i. q. intentio cerimoniarū eiusmodi est, memoria dei frequens & timor eius, & amor eius, & obseruantia mandatorū oīm, & q. credatur in deum altissimū, id qd necessariū est unicuique. Nimirū graui nos mole corpis oppressi ualde qdem egemus ad somnolēti animi excitationē cōmouentibus, ut generosus equus itinere iam longo fatigatus cum classicū psonu it in robur erigitur, stare loco nescit, micat auribus, & elephantus legnicie torpescens, igne ostenso resurgit in audaciā, ita rebus secularibus eneruata uirtus nostra, externis & corporalibus incitabilis siue uocū seu figurarum indiget, ut animi nostri uigor spiritali operi robustius instet, & contēplatio nostra tanto acrius in sublime prouehat, q̄to magis attoniti antea obstupuerimus. In hanc utilitatē clementes angeli sæpe figuras characteras formas & uoces inuenerunt, proposueruntque nobis mortalibus & ignotas & stupendas, nullius rei iuxta consuetū linguæ usum significatiuas, sed per rationis nostræ summā admirationē in assiduā intelligibiliū puestigationem, deinde in illorū ipsorū uenerationē & amorē inductiuas, non em̄ secūdū institutū aut placitū hoīs significāt sed ad placitū dei. Vnde ad uos illud a nobis transtulit doctissimus uestra ætate atque secta Mirandulanus

Comes q̄d in nongentis conclusionibus ait, Non significatiuæ uoces plus possunt in magia q̄ significatiuæ, quolibet em̄ uox uirtutē habet in magia in q̄tum dei uoce format, quia illud in q̄ primū magicā exercet natura, uox est dei, hec Picus. Tum Philolaus. Soporatos & stertentes, inqt, nos hoies maiori mouerēt excitatiōe huiuscemodi noīa, si plures sensus & non unū solū mouerent ut non modo nostris obtutibus per figuras & characteres apparerēt, uerum etiā articulata uoce aures simul nostras pulsarent. Quare plurimum opto si fieri possit ista non solū picta uideri, sed dicta q̄q̄ audire. Tum Simon. Valde segnes, inquit, putandi sunt mea sentētia, ac si cū tua uenia dici liceat ualde q̄dem hebetes q̄ extraneo motu egent, quanq̄ ita sumus nati ut semp̄ aliud magis aliū afficiat, & non idem om̄es pariter. Ad hæc assentior tibi Simon doctissime uera dicēti Marranus ait, hoc em̄ & nostri affirmant, angelos hoibus apparere aliter atq̄ aliter pro conditione ac natura uidentis. De q̄ Chrylostomus sup̄ Matthæū late ut om̄ia tandem his uerbis de Ioseph scribit, *κατ' ὄναρ φαίνετ' ὁ ἄγγελος. κ̄ ὅτι π̄ μὴ φασκεῖσθαι καθὼς τοῖς πιμίσι καὶ τῷ Ζαχαρίᾳ καὶ τῷ Πέδινω. σφόδρα πιστὸς ἦν ὁ ἀνὴρ. καὶ οὐκ ἔλεγετο τῆς ὁμιλίας ταύτης.* i. Per somnium apparet angelus & quare nō manifeste, quemadmodū pastoribus & Zachariæ & uirgini. Vehementer credulus erat ille uir, & non egebat uisione ista. Cui Simon rursus. Et id tu recte q̄dem, ac haud aliter Cabalistsæ sentiunt dicentes, q̄ uirtus uisua in Abrahā fortior erat q̄ in Lot, iccirco Abrahæ apparuerunt uiri, & Lot angeli. Sed de his alio forte loco. Nunc q̄d ad nostram attinet causam, magna ut p̄notis est hoīm diuersitas. Quidā satis grati & ea sorte cōtēti sunt angelos in forma humana uidisse, alii in forma ignis, alii in forma uenti ac aeris, alii in forma fluuii & aquæ, alii in forma uolucrū, alii in forma gemmarum aut mineræ, aut p̄ciosorum lapidū, alii in energia prophetie, alii in spiritu q̄dam habitante intra se, alii in literarū & characterū figura, alii in sonitu uocis, & sic de pluribus uisionū speciebus, in sacra scriptura dephēsis, uobis aut̄ dum hi characteres septuaginta noīm nequaq̄ satisfacere uidebuntur, demonstrabo recta uia, non tm̄ in characteribus cōmemoratis uerum etiā post ea cōmemorandis, q̄nam modo ex effigie literarū dictio fiat q̄ possit articulate pronunciari. Eius artis deū ipsum habemus autorē Legimus nanq̄ in xxiii. Exodi. Ecce ego mitto angelū meum ante te ad custodiendum te in uia, & ad ducendū te in locū quē destinauī, Sis cautus a conspectu eius, & audi uocē eius ne exacerbaueris eū, q̄a non ignoscet sceleribus uestris, qm̄ nomen meum est in illo. Per q̄d cognoscimus nomen angeli optimo ritu cōphendere nomē dei q̄nq̄ debere. Ideoq̄ Cabalei cum angeli cuiusuis nomen significatiue pronunciare nequerint, subsidio alicuius noīs dei q̄d illi adiungūt, totū simul proferre consueuerunt. Sicut em̄ tris hos characteres מִיךְ aut אַבְרָהָם uel אֱלֹהִים ad significādū angeli nomē improprie uidet usurpari, nisi addatur nomē dei El, ut Michael

DE ARTE CABALISTICA

Gabriel Raphael. Ita ipsi quæ in aliis angelicis nominibus sacram scripturam conantes imitari dicunt Raziël. Iophiël. Zadkiël. Peliël. Malthiël. Vriël, & simili more cætera. Quin uero ut Romani deum suum capitolinum nominant Optimum Maximum, propter beneficia optimum, propter uim maximum. Ciceronis testimonio in oratione ad pontifices pro domo sua. Sic Iudæorum natio deum suum propter beneficia uocat lah, & propter uim ac uirtutem appellat El. Ita enim Cabalistæ super David regis sermo, ne cum ait Si iniquitates obseruaueris, lah, domine quæ sustinebit dicunt **יה שהוא עולם** : **הרמ"ם ארני שהוא עולם** חר"ן. i. lah, quæ sit seculum clementiæ, Adonai quæ sit seculum seueritatis, ut in Portæ lucis cap. viii. De El autem ita legitis Numeri xvi. Fortissime El deus spirituum omnium carnis, num uno peccante contra omnes ira tua defæuiet. Optimus igitur nobis deus est, quæ clementissimus, & maximus quæ fortissimus, quod duo hæc nomina diuina representant lah & El, quorum alterum si quæto cuius septuaginta duorum nominum coniunxeritis, nimirum insigne uocabulum oxytonon efficietis. Hoc certe modo semper pronunciando, ut dictiones fiant trissyllabice ac aspirationes per singularem hanc notam scriptæ .h. flatu forti tanquam duplici spiritu latinæ literæ .h. ex imo pectore prodeant, & ubique lah unice per consonantem pronuncietur. Similiter & El. nam utraq; harum dictio etiam in compositione nominum monosyllabice profertur, & in eandem accentus cadit. Sunt itaque lxxii. nomina sacra, quæ unum Semhamaphores. i. sanctissimi Tetragrammati nomen expositoryum de per inuocationes angelorum ab hominibus deo deditis, deuotisque cum timore ac tremore sic enuncianda. Vehuiah. Ieliel. Sitaël. Elemiah. Mahasiah. Ielahel. Achaiah. Cahethel. Haziël. Aladiah. Lauiah. Hahaiah. Iezael. Mebahel. Hariel. Hakamiah. Louiah. Caliel. Leuuiah. Pahaliah. Nelchael. Ieiaiel. Melahel. haiuiah. Nithahiah. Haaiah. Ierathel. Sçehiah. Reiaiel. Omael. Lecabel. Vafariah. Iehuiah. Lehabiah. Chauakiah. Manadel. Aniel. haamiah. Rehael. Ieiazel. Hahahel. Michael. Veualiah. Ielahiah. Sealiah. Ariel. Afaliah. Mihael. Vehuel. Daniel. Hahasiah. Imamiah. Nanael. Nithael. Mebahiah. Poiel. Nemamiah. Ieiael. Harahel. Mizrael. Vmabel. Iahhael. Anauel. Mebiel. Damabiah. Mauakel. Eiael. habuiah. Roehel. Iabamiah. Haiaiel. Mumiah. Præsto iam sunt ad manum uiri optimi cum quibus non modo ab imi pectoris penetralibus clandestina colloquia mussare, uerum etiam expressas quoque uoces miscere & quemlibet symbolico suo nomine inuocare queatis, quæquæ singularum regionum præsides tamen nihil non comunicatum habentes. Tætsi enim in mundo supercoelesti habitant, at ista nihilominus inferiora curant. Si enim hoc influentis naturalibus contingit ut in caelis commorentur, & simul terrena gubernent, multo magis uirtutibus nobilioribus, tenuioribus & simplicioribus mundi superioris, eiuscemodi magistratus pariter sunt concessi, ut penetrent nostra, & a nostris uicissim penetrantur. Ad id utar Plotini uestri assertionem in libro de Intellectu & Ideis

R

& ente q ait. Mūdus iste sensibilis uno tm̄ loco determinat̄. Mūdus aut̄ intelligibilis est ubiq̄, p̄inde ac si dicat̄ ille hūc nostrū & ambiat & ordiet & cōseruet & penetret. Aīaduertite aut̄ qd admiratiōe dignū cabalistarū sapientes huc afferāt inq̄entes ita **אין לך כל עשב ועשב מלמטה שאין לו מזל ברקיע שמכה אותו ואומר לו גרל**. Non est tibi ulla herba aut planta inferius, cui non sit stella in firmamento q̄ percutiat eam & dicat ei. Cresce. In eā iuerunt ipsi sentētiā sacris literis muniti ut legit̄ in Iob cap. xxxviii. Num nosti leges cœlorū si posueris p̄fectū seu p̄sidē uel executorē eius in terra. Nō itaq̄ uos retrahāt orbis terrarū tantę sollicitudines ac rerū inferiorū cure q̄b̄ sup̄ranoiati angeli disp̄satiōe creatoris sunt destinati, q̄min⁹ illos etiā in nouem choros sup̄cœlestium hierarchiarū referatis. Cum em̄ angelus sit alteritas, secut̄ deus identitas, prima uero alteritas sit binarius, recte op̄inabimur q̄ ex binariū multiplicatione numerus angelorū oriatur. Multiplicatio autē binariū cubica sic fit, bis bini bis, & erunt octo primus cubus, Octonos uero q̄sq̄ angelos in nouem choros si distribuueritis, erunt septuaginta duo, tot em̄ sūt nouies octo. Redite nunci si uultis per choros ad cubum, p̄ cubum ad Tetractyn uestrā, quā nos tetragrammatō, Romani quaternitudinē appellant ab ea ad binariū, angelicā naturā significantem, & ide ad unitatē Deū Opt. Max. & experiemini certe si nostrū studiū ad angelos applicuerimus, q̄ etiam p̄ angelos deo iungamur Tetragrammatō ineffabili Iod. he. uau. he. in q̄ primum resplendet angelorū istorū nobilissima natura. Nam si ex quatuor illis literis **יהוה** quater Iod posueritis sicq̄ descendendo ter he. bis uau. semel he. mox uobis surget septuaginta duorū sūma, expositoria noīs dei inenarrabilis & incomphēsilis ad q̄d oīa sacra noīa referūt, q̄r̄ ingens copia est, singula tm̄ appellatiua sunt, hoc solum dei propriū est & appropriatū quare **מיוהר** cognoīatur. Hac aut̄ septuaginta duo dicunt̄ unū nomen symbolicū, eo q̄ intentio illorū sit unum Deum Opt. Max. significare licet p̄ multas & uarias rōnes angelorum, quomodo notam⁹ principē p̄ aulicos & impatorē p̄ exercitum. Et ea sane uenerant atq̄ colunt Magistri Cabalæ plurimū q̄bus deuoti hoīes miranda opantur & mirabiliora q̄ eloqui mihi phas sit, ego tm̄ uirum doctissimū in hac causa testem citabo Racanat in cōmentariis Exodi xiiii. q̄ hos characteras & has literas affirmat esse **אותיות פורחות למעלה בעיקר המרבבה והם ממונים לעשות כל דבר בהם ופעולותיהם ידועים למקובלים**. i. Characteres uolantes sup̄ne in fundamento sapientiæ spiritualis & sūt administratorii spiritus seu p̄fecti ad faciendū oēm rem p̄ eos, & opatiōes eorum sunt notæ Cabalistic, hucusq̄ Rabi Mnahem Racanat, Et secundū

Rabi Akiba procedūt de throno gloriae dei, Sed ne quis uana supstitiōe ductus putet ab angelis omnia humanę mortalitati cœlitus conferri ac nō poti⁹ per angelos ab ipsa dei maiestate oīa fieri e iam in angelis, ut in Daniele Nabuchadnezer chaldaice testat̄ **וכמציביה עבר בחיל** i. Et secundū uoluntatē suam facit in exercitu cœli & habitatoribus terræ. Ideo receperūt Cabalæi de libro psalorum pias orōnes ad deum septuaginta duobus uersibus habendas, q̄rum unusquisq; nomen Tetragrammaton cū noīe angeli ex lxxii. cōtinet, uno haud ab re excepto q̄ principium Geneleos indicat, eleuant aut̄ q̄tum fieri potest aīos suos istis uersibus ad deum, fortiter ascendendo de angelo ad angelum. Et semp̄ inter laudes dei tot & tantas ab altera ad alterā in sublimē tēdendo. Ad illud eos iuuāt angeli, ut relicta seculari sollicitudine pro captu suo uehant̄ in deū, ceu leuissima pluma tenuissimi spiritus adiuuētō ad sublimia cœlestiaq; sustollit̄. Videte & audite orōnem uersuum cū tetragrammato & angelis, utrūq; em̄ uobis tā digito q̄ uoce monstrabo sic.

**וְאֵתָהּ יְהוָה מִגּוֹן בְּעָרֵי כְבוֹדֵי וּמְרִים רֵאשִׁי
וְאֵתָהּ יְהוָה אֵל תְּרַחֵק אֵיילוֹתַי לְעוֹרְתֵי חוֹשֶׁה
אוֹמֵר לִיהוָה מַחְסֵי וּמִצִּדּוֹתַי אֱלֹהֵי אֲבֹטָח בּוֹ
שׁוֹבֵה יְהוָה הִלְצָה גַפְשִׁי חוֹשֵׁעַנִי לְמַעַן חֲסֹדְךָ
דַּדְשֵׁתִי אֵת יְהוָה וְעַנְנֵי מַבַּל מִגּוֹרוֹתַי הִצִּילָנִי
זָמְרוּ לִיהוָה יוֹשֵׁב צִיּוֹן הִגִּידוּ בְעַמִּים עֲלִילוֹתַי
רַחוּם וְחַנּוּן יְהוָה אֲרֹךְ אֲפִים וְרַב חֲסֹד
בָּאוּ גִשְׁתַּחֲוִיָּה וּנְכַרְעָה גְבֻרָתָהּ לִפְנֵי יְהוָה עוֹשֵׂה
זְכוֹר רַחֲמֶיךָ יְהוָה וְחֲסֹדֶיךָ בִּי מֵעוֹלָם הֵמָּה
יְהִי חֲסֹדְךָ יְהוָה עֲלֵינוּ כִּי אֲשֶׁר יִחַלְנוּ לָךְ
חַי יְהוָה צוּרֵי וִירוֹם אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
לְמַעַן יִחַזַּק תַּעֲמוּךְ בְּרַחוּם תַּעֲלִים לַעֲתוֹת בְּצַרָּה
הִרְיֵעוּ לִיהוָה כָּל הָאָרֶץ פִּצְחוּ וּרְנְנוּ וּזְמְרוּ
וַיְהִי יְהוָה מִשְׁגָּב לָרֶךְ מִשְׁגָּב לַעֲתוֹת בְּצַרָּה
וַיְהִי יְהוָה לִי לְמִשְׁגָּב וְאֱלֹהֵי לְצַנֵּךְ מַחְסֵי
יְהוָה אֱלֹהֵי יִשׁוּעָתִי בְיוֹם צַעֲקָתִי בְלִילָה גֹדֵד
יְהוָה אֲרִנְנוּ מֵהָ אֲרִיר שְׂמֵד בְּכָל הָאָרֶץ
שִׁפְטֵנִי בְצַדִּיקָתְךָ יְהוָה אֱלֹהֵי וְאֵל יִשְׁמְחוּ לִי
קוֹה קוֹיֵתִי יְהוָה וַיֵּט אֵלַי וַיִּשְׁמַע שׁוֹעֲתִי
וּבִשְׁם יְהוָה אֲקִרָא אֲנִי יְהוָה מִלְטָה גַפְשִׁי**

ואני עליך בטחתי יהוה אמרתי אלהי אתה
 יהוה שמרד יהוה צילך על יד ימינך
 יהוה ישמור צאתך ובואך מעתה ועד עולם
 רוצה יהוה את יראיו ואת המיחלים להסדו
 אודה יהוה בכל לבי אספרה כל נפלאותיך
 קראתי בכל לב עגני יהוה הקיד אצרה
 הלצני יהוה מאדם רע מאיש המסים הנצרני
 אלהים אל תרחק ממני אלהי לעזרתי הושה
 הנני אלהים עוזר לי יהוה בסמכי נפשי
 כי אתה תקותי יהוה ארני מבטחי מצעורי
 אבא בגבורות יהוה אלהים אוכיר צדקתך לברו
 כי ישר דבר יהוה וכל מעשיהו באמונה
 יהוה יודע מהשבות אדם כי המה הבל
 יהל ישראל אל יהוה מעתה ועד עולם
 אהבתי כי ישמע יהוה את קולי תחנוני
 יהוה אהבתי מעון ביתיך ומקום משכן כבודך
 יהוה אלהים צבאות השיבנו האר פניך ונושעה
 כי אתה יהוה מחסי עליון שמת מעונך
 שמע יהוה ותנוני יהוה היה עוזר לי
 למה יהוה תוצת נפשי תסתיר פניך ממני
 יהוה הצילה נפשי משפת שקר מלשוני רמיה
 יהוה ישמרד מכל רע וישמר את נפשיך
 ואני אליך יהוה שועתי ובבקר תפלתך תקדמך
 צדבות פי רצה נא יהוה משפטך למרני
 אם אמרתי מטה רגלי חסדך יהוה יסערני
 טוב יחנה לבל ורחמיו על כל מעשיו
 מה גדלו מעשיך יהוה מאר עמקו מתשבותיך
 חודיע יהוה ישועתו לעיני הגוים גלה צדקתו
 גדול יהוה ומחלל מאר ולגדלתו אין חקר
 חנון ורחום יהוה ארך אפים וגדול חסד
 יהי כבוד יהוה לעולם ישמת יהוה במעשיו

אודה יהוה בצדקו ואזמרה שם יהוה עליון
ידעתי יהוה כי צדק משפטיך ואמונה עניתי
יהוה בשמים הבין כסאו ומלכותו בכל משלה
ועתה יהוה לעולם תשב כסאך לדור ודור
סומד יהוה לכל הצופלים וזוקת לכל הכפופים
יראי יהוה בטחו ביהוה עזרם ומגינם הוא
ונפשי גבהלה מאד ואתה יהוה עד מתי
ממזרה שמש עד מבאו מהולל שם יהוה
צדיק יהוה בכל דרכיו וחסיד בכל מעשיו
יהי שם יהוה מבורך מעתה ועד עולם
ראה כי פקודיך אהבתי יהוה כחסדך חייני
עברו את יהוה בשמחה בואו לפניו ברננה
הנה עין יהוה אל יראיו למיהלים לחסדו
שובה יהוה עד מתי והצתם על עבדיך
אל תעובני יהוה אלהי אל תרחק ממני
והתענג על יהוה ויתן לך משאלות לבך
חודו ליהוה כי טוב כי לעולם חסדו
יהוה מצת חלקי נכוסי אתה תומד גורלי
בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ
אודה יהוה מאד בפני ובתוד רבים אהללנו
שובי נפשי למנוחיי כי יהוה גמל עליי כי

Ostendi iam uobis optimi uiri qualibet in linea nomen esse Tetragrāma
ton, & tris literas angeli uel recto uel transuerso ut fieri solet positas ordi
ne de tribus uersibus Exodi xiiii. **ויט וייסע ויבא ויט** tamen Roma
ni haecenus non sunt integre interpretati. Psalmodian autem latini sic le
gūt ut ante forsitan uel ī Capnione de Verbo Mirifico uidere potuistis.
Et tu domine susceptor meus es gloria mea & exaltans caput meum
Et tu dñe ne elōgaueris auxiliū tuum a me ad defensionem meā cōspice
Dicam dño susceptor meus es tu, & refugiū meū deus meus sperabo in eū
Conuertere dñe & eripe aīam meā saluū me fac ppter misericordiā tuā
Exq̄siui dñm & exaudiuit me, & ex oībus tribulatiōibus meis eripuit me
Psallite domino qui habitat in sion adnunciate inter gentes studia eius
Miserator & misericors dominus longanimis & multum misericors
Venite adoremus & procidamus & benedicamus ante dñm qui fecit nos

Reminiscere miserationū tuarū dñe, et misericordiarū tuarū q̄ a seculo sūt
 Fiat misericordia tua domine sup nos, quemadmodum sperauimus in te.
 Viuit dominus & benedictus deus meus, & exaltetur deus salutis meæ.
 Vt quid dñe recessisti longe despicias in opportunitatibus in tribulatione.
 Iubilate domino omnis terra, cantate & exultate & psallite.
 Et factus est dñs refugiū paup̄i, adiutor in opportunitatib⁹ i tribulatione.
 Et factus est mihi dñs in refugium & deus meus in adiutorium spei meæ.
 Domine deus salutis meæ, in die clamaui & nocte coram te.
 Dñe dominus noster q̄ admirabile est nomen tuum in uniuersa terra.
 Iudica me secundū iusticiā tuā dñe deus meus & non supergaudeāt mihi.
 Expectans expectaui dominum & intendit mihi.
 Et nomen domini inuocabo, o domine libera animam meam.
 Ego autem in te speraui, dixi deus meus es tu.
 Dñs custodit te, dominus protectio tua, super manum dexteram tuam.
 Dñs custodiet introitum tuum & exitū tuum ex nunc & usq; in seculum.
 Bñplacitū est dño sup timentes eū, & in eis q̄ sperāt sup misericordia eius.
 Confitebor tibi domine in toto corde meo, narrabo oīa mirabilia tua.
 Clamaui in toto corde, exaudi me domine, iustificationes tuas requiram.
 Eripe me domine ab homine malo, a uiro iniquo eripe me.
 Deus ne elongeris a me, deus meus in auxilium meum respice.
 Ecce deus adiuuat me, & dominus susceptor est animæ meæ.
 Quoniam tu es patientia mea domine, dñe spes mea a iuuentute mea.
 Introibo in potentias domini, deus memorabor iusticiæ tuæ solius.
 Quia rectum est uerbum domini, & omnia opera eius in fide.
 Dominus scit cogitationes hominum quoniam uanæ sunt.
 Speret Israel in domino ex hoc nunc & usq; in seculum.
 Dilexi quoniam exaudiet dominus uocem orationis meæ.
 Domine dilexi decorem domus tuæ, & locum habitationis tuæ.
 Dñe deus uirtutum conuerte nos, & ostende faciem tuam & salui erim⁹.
 Quoniam tu es domine spes mea, altissimum posuisti refugium tuum.
 Audiuit dominus & misertus est mei, dominus factus est adiutor meus.
 Vt quid domine repellis animam meam auertis faciem tuam a me.
 Domine libera animam meam a labiis iniquis & a lingua dolosa.
 Dominus custodiet te ab omni malo & custodiet animam tuam.
 Et ego ad te domine clamaui & mane oratio mea præueniet te.
 Voluntaria oris mei beneplacita fac domine & iudicia tua doce me.
 Si dicebam motus est pes meus, misericordia tua domine adiuuabit me.
 Suauis dominus uniuersis & miserationes eius super omnia opera eius.
 Q̄ magnificata sunt op̄a tua dñe nimis profundę sunt cogitationes tuæ.
 Notum fecit dñs salutare tuū, in conspectu gentium reuelauit iusticiā suā.

DE ARTE CABALISTICA

Magnus dominus & laudabilis nimis & magnitudinis eius non est finis.
 Misericors & misericors dominus patiens & multum misericors.
 Sit gloria domini in seculum, laetabitur dominus in operibus suis.
 Confitebor domino secundum iusticiam eius, & psallam nomini domini altissimi.
 Cognoui domine quia aequitas iudicia tua, & in ueritate tua humiliasti me.
 Dominus in caelo parauit sedem suam, & regnum suum omnibus dominabitur.
 Tu autem domine in eternum permanes, & memoriale tuum in generatione & generatione.
 Alleuat dominus omnes qui corruunt, & erigit omnes elisos.
 Qui timent dominum sperauerunt in domino, adiutor eorum & protector eorum est.
 Et anima mea turbata est ualde, sed tu domine usque quo.
 Ab ortu solis usque ad occasum, laudabile nomen domini.
 Iustus dominus in omnibus uis suis, & sanctus in omnibus operibus suis.
 Sit nomen domini benedictum, ex hoc nunc & usque in seculum.
 Vide quoniam mandata tua dilexi domine, secundum misericordiam tuam uiuifica me.
 Seruite domino in laetitia, introite in conspectu eius in exultatione.
 Ecce oculi domini super metuentes eum, & in eis qui sperant super misericordia eius.
 Conuertere domine usque quo, & deprecabilis esto super seruos tuos.
 Ne derelinquas me domine deus meus, ne discesseris a me.
 Delectare in domino & dabit tibi petitiones cordis tui.
 Confitemini domino quoniam bonus, quoniam in aeternum misericordia eius.
 Dominus pars hereditatis meae et calicis mei, tu es qui restitues hereditatem meam mihi.
 In principio creauit deus caelum & terram.
 Confitebor domino nimis in ore meo, & in medio multorum laudabo eum.
 Conuertere anima mea in requiem tuam, quoniam dominus benefecit tibi.

T Tum Marranus. Adeo ne inquit te una in re tantopere laborantem patimur expaciari, quod ad artem ipsam si qua est Cabalae toto desiderio prope ramus. Et Philolaus. Non est arbitrari una res de qua Simon differuit, sed terque quaterque plures ac multo plurimae. Sabbathum enim sabbathorum quod est requies aetherna & finis Cabalae, post autem quibus gradibus ad eam ascendamus tam portarum prudentiae quam sapientiae semitarum, & de nominibus Tetragrammati expositio ribus angelis & Semhamaphores clara nos uoce instituit. Ad haec Simon. Reliqua si bene recordamini, eadem non nihil de illa digna religione decem numerationum Cabalisticarum promisi & fortasse promisi dicturum me, faciamque per catalogum si me attente audiatis. Tum audimus cupide ambo dixere, quapropter prope incunctanter. Mox Simon ait. Decem numerationes a Cabalaeis עשר ספירות appellatas multi ex nobis multipharia tractant, quodam in arboris modum, alii ad formam hominis, ut saepe mentio fiat de radice, trunko, ramis & corticibus. Saepem uero etiam de capite, humeris, cruribus, pedibus, latere dextro & sinistro. Haec sunt decem diuina nomina quae nos mortales de deo concipimus, uel essentialia, uel personalia, uel notionalia, uel corporalia, & nominantur sic כתר .i. corona,

הכמה. i. sapiētia **בינה**. i. prudētia siue itelligētia **חסר**. i. demētia
 seu bonitas **גבורה**. i. grauitas uel seueritas **תפורה**. i. or. nat⁹ **צנה**
 .i. triūph⁹ **הוד**. i. cōfessio laudis **יסוד**. i. fūdamētū **מלכות**. i. regnū
 Supra coronā uero ponit **אינסוף**. i. infinitudo, & est abyss⁹. Eloquar
 an sileā, Res est nimirū profundę speculatiōis & q̄ddā pelagus imēsum, in
 q̄d oīs n̄ra cōtēplatio demergit & demersa q̄ddā hiatu absorbet. An nō me
 mineritis q̄tū nouicii iā ferme oīm nationū theodidascali dies atq; noctes
 defudant fere solum in conceptibus attributalibus, quas eorū alii p̄fectio
 nes in diuinis nominant, alii attributa tum negatiua tum affirmatiua tum
 absoluta, tum relatiua seu connotatiua, q̄ facile nunc ut arbitror de libro
 Cabalístico compendii Portæ lucis, quæ Paulus Ricius uir egregie doct⁹
 quondā ex nostris unus, nunc christiānus ex Rabi q̄dam Castiliensi colle
 git, & de Isagogis quas scripsit in Cabalā discere potestis. Ea pariter de re
 magn⁹ ille Magister Cabalę Rabi Ioseph filius Carnitolis librū **שערי**
צדק. i. Portarū iusticię conscripsit, & scripsere cōmentatores circa ar
 borem decē numerationū multi multa, q̄ causam hanc inuolutā euoluūt,
 & totā fere sacrā scripturā ueterē in has decē numerationes, & per eas in
 decem ipsa dei noīa, & p̄ ea in unū Tetragrammati nomen, redigunt atq;
 reducunt, affirmantes q̄ Ensof sit Alpha & O, qui dixit, Ego primus &
 ego nouissim⁹. Et q̄ **כתר**. i. Corona regni oīm seculorū sit fons sine fun
 do & **אב הרחמים**. i. misericordiarū pater, cuius mysterium illud
 est q̄ Ehieh sigillat per Emeth, hoc est essentiā p̄ ueritatem. Sicut nobilis
 ille dictator ait Eliezer Haklir **אמת הותמו**. i. Emeth est sigillum
 eius. Probat hoc ratio arithmetica quam imitantes si multiplicauerimus
 Ehieh p̄ Ehieh surgent quadringenta qua, draginta & unū, q̄ simul sunt
אמת hoc est uerū seu ueritas, sicut **ארי שלום**. i. Dñi pax. Plu
 ra huc reducunt, ut Aleph magnū, timorē dñi, lucem inaccessibilem, dies
 æternitatis, ut est illud, Egressus eius ab anterioribus a diebus seculi. Sic
 scribit isignis Cabalista Tedacus Leui in lib. de decē numerationibus. Ad
 secundā aut numerationē q̄ est sapiētia referūt hęc, ex attributis aut p̄prie
 tatib⁹, priogenitura. Ies. i. ens. Lex primitiua. Iod litera prima tetragramati,
 terra uiuentiū, triginta duæ semitæ, septuaginta legis species, bellum, iudi
 cium, Amen, liber, sanctū, uoluntas, principium, & alia id genus. Et forte
 mirū est q̄ secunda numeratio dicatur principiū, legit̄ namq; in Racenat
 excellēti Cabalę Magistro circa Geneseos initium hoc modo. **ואולי**
תשאל שהחכמה היא ספירה השנייה למה
איך ראשית. i. Et forte quæres, cū sapiētia sit numeratio secu
 da, quare dicat̄ principiū. Scriptū est em̄ i libro Bahir **איך ראשית**
אלה החכמה. i. Nihil est principiū nisi sapiētia. Cui egdem recte
 mihi uidear respondere, q̄ infinitudo ipsa trium summarū Cabalisticę ar

boris numerationū quas uos treis in diuinis psonas appellare cōsueuistis absolutissima essentia quum sit in abyssō tenebrarū retracta, & immanēs ociosaq; uel ut aiunt ad nihil respiciēs, iccirco dicitur **אין**. i. nihil siue nō ens ac non finis, hoc est **אין סוף** quia nos tam tenui erga res diuinas ingenii paupertate mulctati de iis q̄ nō apparent haud secus atq; de iis quæ non sunt iudicamus. At ubi se ita ostenderit ut sit aliqd & reuera subsistat tum Aleph tenebrosū in Aleph lucidū cōuertitur, scriptū est eīm, Sicut tenebræ eius ita et lux eius, & appellatur tunc q̄dem Aleph magnū, q̄n exire cupit, & apparere oīm rerū causa per Beth proxime sequentē lite ram De qua sic scribit Mnahem, Rakanat **על כן תמצא האות** licet Beth facientē res oēs, quapropter Aleph eandē uti propinquissimā & & foecūdiorē literā sibi recipit, noīaturq; **אב** pater oīs gñationis & productiōis. Deinde assumptum Beth, rursus ablegat in uniuersitatē entium, ex infinito **אין** finem suum consequi desyderās, quare finalē literā Nun coniungendo Beth generat **בן**. i. filium quæ prima est productio in deitate, ac principiū alteritatis, unde cognōiatur **ראשיה**. i. Principiū, tā & si est secūda emanatio ex infinitudine, hoc est secūda Cabalística numeratio, p̄ quā oīa facta sunt. Scriptū est eīm. Oīa in sapiētia fecisti, hoc modo primus efflux⁹ fit secunda numeratio, q̄a terminus gñationis est filius. Restat tertio mediū inter Aleph & Nun q̄d est Iod, nota sancti noīs **יה** cui⁹ ambos characteras si alternis uicib⁹ noī **בו** intertexueritis erit **בינה** intelligentia prudentia seu prouidentia, scilicet emanatio in diuinis tertia, cui attribuit Adonai, spiritus, aīa, uotū, mysteriū fidei, mater filiorū, rex sedens in throno miserationū. Iobeleus magnus, Sabbathum magnū, fundamētū spiritū, lumē mirificū, dies sup̄ma, q̄nquaginta portę, dies propiciatiōis, uox interior, fluui⁹ egrediēs de paradiso. L̄ra secūda Tetragrāmati, p̄cēnitētia, aquæ profundæ, soror mea, filia patris mei, & alia. Hucusq; notauimus tres numerationes q̄ dicūtur a Cabalīstis, teste Rabi Ishac in cōmentariis libri Ietzira **ספירות העליונות בסא אהר**. i. Tres numerationes summe atq; sup̄mæ sedes una, in qua sedet Sanctus Sanctus dñs deus Sabaoth. Bonitati siue clementiæ q̄ est quarta numeratio, cū diuino noīe El appropriātur etiā hęc, gr̄a, misericordia, brachiū dexterū, inocēs, dies tertiu⁹, ignis cādid⁹, facies leonis, pes prim⁹, Abrahā senex. Oriēs, aquæ superiores, argētū dei, Michael, sacerdos, angel⁹ in specie electri Hasmal, uestes albę, auster, & alia. In q̄nta numeratione seueritatis diuinū nomē est Elohim & applicāt ei timor, pprietas rigoris seu grauitatis, p̄cepta legis negatiua, brachiū sinistrū, ignis egrediēs ab aqs, ut ī libro de creatiōe. Itē dies quart⁹, occidēs, gabriel, Ishac senex, nox, fortitudo, altare aureū, pes secundus, sanctificatio. caligo. Metatrō, aq̄lo spēs fusca.

Sextæ applicat Eloha, speculatio illuminans, lignū uitæ, uoluptas, linea media, lex scripta, sacerdos magn⁹, ortus solis, species purpurea. Et scribit Te dacus Leui q̄ de hoc loco explanant septuaginta nationes in terra, & sigillum eius est Emeth Adonai, & uocatur pax, & forma eius figurat in luna, & mysteriū eius est tertia litera Tetragrammati, & mysteriū hoc Pater noster qui est in coelis, homo supern⁹ seu Adam cœlestis, iudicium, sententia. Michael. Israel senex. Deus Iacob. Ad septimā referunt, Adonai Sabaoth, crus, pes, colūna dextera, rota magna, uisio prophetiæ, Moyses &c. Octauæ conueniunt Elohe Sabaoth. Mysteriū columnæ ac pedis sinistri & Booz, & inde trahitur serpens antiquus, disciplina dñi, ramus, Aharō Cherub, filii regis, molæ molentes & alia. Nonē appropriat Sadai, fundamentum mūdi, sion, fons piscinarū, iustus, deus uiuus. Sabbathū integrum. Medium inter custodi & memento. Dies quinquagesima de Leuiathan, Aries. Ioseph iustus. Salomon. iusticia. robur. lignum scientiæ boni & mali, Fœdus dñi, arcus testimonii, gloria dñi, fundamentum prophetiæ Dauid. Redemptio. Seculum aīarum. Reducunt & ad decimam numerationem. Adonai, regnum, uita, cherub secundus. Speculatio non illuminās. Posteriora. Finis. Ecclesia Israelis, Sponsa in canticis canticorū. Regina cœli. Virgo Israel, Mysterium legis ab ore data. Aquila. Litera quarta Tetragrammati. Regnū domus Dauid. Templū regis, dei ianua, arca fœderis, & due tabulæ in ea. Dominus uniuersæ terræ. Audistis breue rationariū decem proprietatū siue notionū aut attributorū in diuinis, q̄ dicunt a Cabalisticis בלימה quod intelligunt alii בלי .i. absq̄ uel p̄ter, & מה .i. qd ut si diceret decē p̄ter qd, scilicet excepta dei q̄dditate. Vnde inter p̄tari solēt Be limah hoc esse p̄ter id qd est ineffabile, alii ab ipso בלום בליד ולשונו מלדבר .i. coartando seu cōstringendo linguā tuam ne loquaris, tanq̄ uerba sacra q̄ non sint uulgo prodenda. Dicendum nunc esset de angelicis principibus & dæmoniacis p̄fectis q̄s ad latera clementiæ & seueritatis ponunt Cabalisticæ, rem profecto indigentē multiloquio, si non meridiem transgressi ueheremur in uesperū. Quis em̄ paruo in tpe tam magna exponere? Quis triginta quinq̄ principes puritatis, ac septuaginta principes Ismaelis in latere numerationis quartæ tam cito absoluere? Quis item in numeratione quinta grauitatis atq̄ timoris pariter triginta quinq̄ principes reatus, & septuaginta p̄cipes Esau tam obiter & tam p̄functorie posset satis explanare? quæ propria q̄dem uolumina possunt, & certe admodum lata, quare his in p̄sentia intermissis procedamus ad artem. Beatitudo inq̄ cōtemplantissimorū hoīm pro electiore modo a meditatione legis hoc est uiginti quatuor librorū q̄s Bissrim Verba noīamus diurna & nocturna pendere sacris ex literis dephenditur. Scriptū est em̄, beatus uir inter cætera q̄ in lege eius meditabit die ac nocte, nō

DE ARTE CABALISTICA

qui legat, non q̄ scribat, nō qui loquatur. Sed qui meditetur, ne forte scriptio legis aut lectio q̄n̄q̄ terminata & desinens, etiam beatitudinem cessare ac desinere compellat. Sed is tandē q̄ cogitationes in corde suo illuc cogit, ut dimissis carnalibus, spiritualia legis meditetur, is inq̄ is beat⁹ est, cū corde mundo deum uidebit. Non em̄ tanta erat meo arbitratu diligētia opus ad sacræ scripturæ historias q̄ tā patēt hebræis, q̄ Tit⁹ Liui⁹ latinis. Itē ad mādata & p̄cepta q̄ numerū habent, tū ad religiones & cerimonias q̄ rudi ac indocto etiā uulgo uel sepe nō sine uitio ac peccato pagūt, undē nō mereāt tantā beatitudinē q̄ corporeis sensibus cōstāt, ut ad illa req̄rat tā assidua, tā cōtinua, & tā diligēs meditatio diei atq̄ noctis. Sed longe maior beatitudo in theoriæ gradib⁹ sublimioribus inueniri posse demonstrat q̄ ad legis Cabalisticam intelligentiam usq̄ adeo tendat ut spiritali meditatione mētes n̄ras imbuat, & quasi in similitudinē sui formet. Hanc esse cō

Y

iiicim⁹ legis meditationem q̄ Moyfi post datam in igne legē & fractis iam reparatisq̄ lapideis tabulis tādē ab ore dei tradita est. Primo nanq̄, ut asserunt Cabalæi, deus legem suā in globum igneum conscripsit p̄ ignem fuscum super ignem candidum, ait enim Ramban Gerundensis **שבת**

לנו בקבלה שהיתה בתובה באש שהורה

על גבי אש לבנה : *i. Q̄z apparet nobis p̄ Cabalā, q̄ fuerit scriptura in igne fusco sup̄ dorsum ignis candidi. Vnde illud extat deuteronomii xxxiii. De dextera eius ignea lex eis. Erantq̄ tū literæ ut aiunt confusæ ac inglomeratæ, quas studiosissimi quicq̄ speculatiue intuētes ac diligēter*

*consyderantes spiritu sancto ducti facile possent hinc & inde suscip̄ decq̄ ul tro citro prorsus rursus eligere legere colligere ac in uerba quælibet formare sententiā in bonis bonam in malis malā significantia. Deo aut̄ Moyses edoctus in ordinē cunctas redigebat populo edendas, ut q̄ legis essent uniuersi scirent & obseruarent, & inde lex in libros distincta & in arcā reposita est, sicut ipse recepit a dño. Artem tñ ordinandi & uariandi literas & sacram scripturā ad mentis eleuationē dulcissime interpretandi a diuina tunc maiestate receptam, ut rem diuinissimā a rudibus inceptibile, uulgo non patefecit. Sed electis tñ Iosue & septuaginta ore ad os tradidit, a quibus postea semp̄ electiores quicq̄ receperunt, & ea receptio, ut ante audi uistis, noīata est Cabala. Non nihil astipulant etiā sapientissimi christiano rum doctores q̄rum plurimos ego quanq̄ ludæus tñ libenter in aliena castra tanq̄ explorator irrepens legi. De nostro enim Moyse Gregori⁹ Nazianzenus ille græcus cognomento magnus theologus in libro de statu episcoporum sic ait. *δέχεται νόμον, τοῖς μὴ πολλοῖς, τὸν τοῦ γραμματος. τοῖς ἡ ὑπὲρ τοῖς πολλοῖς, τὸν τοῦ πνεύματος. i. Accipit legem, ipsis q̄dem multis eam q̄ est literæ, ipsis aut̄ sup̄ multos, eam q̄ est spiritus. Et in libro primo theologie βούλει ὄντα πλάξιν σερραῖς καὶ λιθίνας ἐς γράφειν, καὶ ταύτας ἀμφοτέρωθεν ἀάτε θ̄ φαι**

νόμῳ τῷ πρόμῳ καὶ τὸ κρυπτόμῳ. ὅ μὲν τοῖς πολλοῖς καὶ κάτω μέγιστος, τὸ δὲ τοῖς ὀλίγοις καὶ ἄνω φαίνεται. .i. Vult ita tabulis solidis & lapideis cōscribi & iis altrin secus propter manifestum legis & occultū, illud qdem multis & inferius manentibus, hoc aut paucis & sursum puenientibus. Quibus ē uerbis apparet qbusdam ualde doctis etiam uestris hoībus q̄ Moyses legis textū plebi tradiderit, at mysteria parabolas & symbola ipsi sibi ac pstantiorib⁹ reseruarit. Eam Cabalæ artem in tris uias diuisam fuisse accepimus, Salomonis testimonio q̄ xxii. prouerbiorū ait. Certe scripsi tibi tripliciter consulto & ē sententia ut notificarē tibi rectitudinem eloqorum ueritatis. Sic em̄ gens nra loqui cōsueuit cū habēda est Cabalę mentio ut appellēt eā **על דרך האמת**. .i. eloqa v̄itatis scripta scilicet **אמרי אמת**. .i. Secundū uiam ueritatis qd est Cabalæ. Hic mos fuit ægyptio & Germanidēsi cæterisq̄ creber. Alii uero quinq̄ Cabalæ partes exhibuerūt ut Rab Hamai ī libro **תיקון וצירוח** Speculatiōis quas ita nominat **ומאמר ומכלל וחשבון**. .i. Rectitudo & cōbinatio & oratio & sententia & supputatio. Vester Mirandulanus in nongentis conclusiōibus scripsit his uerbis. Quicqd dicant cæteri Cabalistar, ego prima diuisione scientiam Cabalæ in scientiā Sefhiroth & Semoth. .i. numerorum & noīm tanq̄ in practicam & speculatiuā distinguerē. Sed Rabi Ioseph Bar Abraham Salemitanus & Cabalistarū multo maxima pars sequuntē Salomonem regē, in eo q̄ tripliciter illam posse artem non tm̄ speculari, uerū etiam praticari plane credunt, iuxta triplicē rerum oīm conditionem, numerum figurā & pondus, quippe illa quinq̄ in hæc tria reducetes. Cum em̄ totū negociū sit allegoricū, & aliud pro alio p aliud intelligat, ut ipsa sentētia sit alia pro alia. Dicemus palā, q̄ aut dictio pro dictiōe ponit aut lra p dictiōe, aut lra pro lra. Principio nepe dictio sumit pro dictiōe, uel p trāspōitionē q̄ metathesis nūcupat, uel p numerū æqualem dictiōibus inclufum. Litera ponitur pro dictiōe uel in capite uel in fine uel ubilibet p suppositam notam. Litera ponitur pro litera p alphabeticariā reuolutionem, plane totum, ut oīs tandem proportio compleat arithmetica geometrica & musica. Verbi causa, illud psalmi xxi. Dñe in uirtute tua letabit rex, intelligimus Cabalistiche de Messiha dicentes. Dñe tetragrammate in uirtute tua Messiha rex, subaudiatis uenit uel opatur. Est em̄ Messiha uirtus dei & opatur in uirtute tegrāmati ad id me ducit hæc dictio **ישיה** cui⁹ si literę transponant erit **ישיה**. .i. Messiha. Alio item in loco dominus dixit ad Moysen, qm̄ pcedet te angelus meus. Exodi. xxiii. Ecquis est ille angelus iuxta Cabalistas? dicūt alii q̄ Michael, transponendo em̄ literas **מלאכי** fit Michael, alii accipiētes illum secundū artis Cabalistiche modum, affirmant q̄ sit Metatron, eo q̄ deus aiebat qm̄ est nomen meum in illo. In Metatron aut est nomen Sadaī p numerū æquale utrisq̄ dictio

M iiii

DE ARTE CABALISTICA

nibus inclusum, quod mirifice amplectitur Gerundensis in loco ante citato. Cernitis iam duas Cabalę symbolicas vias? Qui uultis quę tertio literam uidere pro dictiōe reponi? Legite Isaiam capite lxxv. Bene dicitur in deo Amen. Ecq̄s est iste deus? Cabalistsę respōdebūt q̄ est אֲדֹנָי מְלִךְ אֱמִנִי .i. Dominus rex fidelis, tris em̄ has dictiones per capita, tres lřę אֱמִנִי notabūt, ut scripsit Racanat Exodi xv. Quarta species & tertia Cabalę pars est commutatio literaria, ut dictio certis literis scripta symbolice designet aliam dictionē p̄ alias literas compositā, & fit per alphabetariam reuolutionē iuxta librum creationis Abrahę uariationibus uiginti duabus, secūdū q̄ ibi tot alphabeta legunt. Exemplū p̄bet nobis Mazpaz nomen dei quod literis his quatuor conscribit מַזְפַּז de q̄ Mirandulanus uester sic ait. Nomen dei quatuor literarū quod est ex mem. zade. pe & zade regno Dauidis debet appropriari, cunq̄ illud in sacrę scripturę textu plane non legatur, cuius nam rogo esse symbolū p̄hibebitur? Respondēt Cabalistsę, q̄ sit symbolū atq̄ signaculum Tetragrammati ineffabilis & procedit ex alphabeto ultimo quod est uigesimalimum secūdū libri q̄ noīat Sepher letzira, diciturq̄ Athbas, illic em̄ commutant iod pro mem, & he pro tzade, & uau pro pe, ut sit Mazpaz Adonai lod he uau he. Dixi mō ad artem p̄tinentia q̄ fit uel transuersis uel transpositis uel commutatis dictionibus, syllabis aut literis, secūdū quatuor rōnes quibus scripturarū sensa ingeniose ac artificiose allegorizātur. Nam de iis quę sine arte constāt & sola traditione fiunt Atechna, satis supq̄ uos feci certiores, quanq̄ ante ipsi ambo q̄ uestra professio est haud parum multā de illis cognitionem proprio studio adepti estis q̄ scilicet modo simplicia de compositis & superiora de inferioribus abstrahātur, ac fere oīa in mūdū intelligibilē aut sup̄sumum & incompatibilem referātur. Possunt & pietatis argumenta non nulla sępe nobis legendo sanctas literas in mentē uenire q̄ ad diuinorum admirationē primū, ac etiā tū in amorē eorū nos alliciāt, nectn̄ certa quauis arte tradi queant, ut q̄ Gabriel fortiore sit uirtute q̄ Michael, qm̄ de eo legitur in Daniele duplex uirtus uolando uolans. De Michael aut̄ solū q̄ uenit in adiutoriū, quare inter intelligentias Gabriel philosophice uirtus reputatur intellectus agentis, & Michael uirtus intellectus passibilis. Ita scribit Rabi Leui Ben Gersom q̄ a latinis noīatur Magister Leo de Banolis. Plurimū cōferre mihi uidetur, Philolaus inquit, ad artem Cabalisticam optime Simon id quod tu Atechnon appellas, nisi em̄ habeant in manibus reuelata maiorū q̄ recte quidem sub artem cadere non putas, esset oīs q̄tuncunq̄ temeraria oībus concessa exponendi licētia & uertendi sacrę scripturę q̄sum q̄sq̄ uellet, quēadmodū accepimus uulgarios quōsdam sophistas agere ut hac etate uideantur suis syllogismis illa sanctissima diuini spiritus oracula prope in publicū contemptū adduxisse. Nunc aut̄ qm̄ ad
reuelata

reuelata sunt (ut arbitror) applicanda uniuerſa, ducitur quedã linea, quã
 ultra citraq; nequit cõſiſtere rectum, ut q̄ artis ſint, opa peſſimorũ hoĩm
 non uergant ad inertĩã. Tum Simon. Aperte uera p̄dicas inquit, fere nãq; **C**
 eſt aliud nihil q̄d plus erranter ad ſenſa cuiuſq; retorqueatur q̄ oracula,
 tametſi non id ſemp malicia fit, ſed plus ſæpe ignorantia, quis em̄ dedita
 opera piaculum ĩ ſacra cõmitteret? Ita Saul q̄ndam uerbi ambiguitate de
 ceptus errauit ab oraculo, cum promiſiſſet deus Exodĩ xvii. **אמחה**
את זכר עמלק. i. Delebo memoriã Amalek, credens ſi mares ab
 ſtuliffet ſatiſſieri p̄cepto, qm̄ **זכר** maſculũ ſignificaret. Deus aut̄ magis
 deleri memoriã Amalek per hoc uocabulum **זכר** uoluit q̄d memoriã
 q̄q; designat. Nondum em̄ erat ſcripturæ diſtinctio p̄ puncta & accentus
 q̄ ab annis Ezre primũ cœpit. Ergo **זכר** ſine punctis & memoriã & ma
 ſculum enuncians Sauli occaſionẽ dedit ruinae. Ad hæc Marranus. Contĩ
 git & Italis & græcis ſimile de uerbo φως q̄d & hoĩem ſignificat & lumen
 Vnde q̄ndam ſaturnaliorũ cultores amphibologia decepti hoĩem aliquẽ
 q̄tannis Saturno immolarunt, cum æque ſacrificiũ illud iuxta oraculũ ac
 cenſis luminibus fieri potuiſſet ut placareĩ Saturnus. Sic em̄ gens illa tam
 ſtulta poſtremum Hercule magiſtro reſipuit. Et miſerandũ eſt etiã ætate
 noſtra q̄tum ſtolidi hoĩes & ſupbi quidam ſophiſtæ imperitia linguarum
 errent, q̄d eſſet tñ ferendum, niſi ſe non erraſſe contenderent, & mōſtran
 tibus uiam nõ etiam uſq; ad internecionẽ inuiderent. Sed o noſter dux ar
 tem Cabaliſticã cui⁹ exordiũ inchoaſti proſequere plenius. Tum Simon, **D**
 Artem hanc rebus cõſtare tribus inquit, peritiorũ ut diximus opinio eſt.
 Primũ numerorũ ſupputatione q̄ **גֵּימְטְרִיָּא**. i. Geometria noĩatur,
 quaſi terreſtriũ characterũ inuicem numeralis dimenſio, q̄ tñ pendeat ab
 arithmetica illa ob abſtractam ſui ſimplicitatẽ nullis ſenſibus tractabili, &
 ideo ne nouiciorũ q̄dem artificio rudi ſubiecta. Potius igit̄ nuncupata eſt
 prima pars Geometria q̄ arithmetica q̄uis utruq; reuera unũ & idem in
 hac arte ualeat. Deinde tranſmutant̄ q̄nq; ſyllabæ ut ſit & tranſmutata di
 c̄tio aut conuertitur uerbũ ſimpliciter. Secundo q̄ litera ponitur pro dicti
 one & appellatur Notariacũ ab apicibus notariorũ, qm̄ ibi quelibet litera
 in culmine notatur, ut ſit alicuius integri uocabuli ſignum. Tertio cõſiſtit
 hæc ars in literarũ mutuatione, cum altera pro altera ingenioſe locatur, &
 appellatur commutatio, q̄ factũ eſt ut Rabi Joſeph Minor Salemitanus li
 bros de hac arte a ſe conſcriptos Hortũ noĩauerit, id eſt **גַּת** propter
 ternas huius dictionis literas, quarũ ſingulæ ſingulas portiones artis Ca
 balifticę designat. Nã gimel ſignificat **גֵּימְטְרִיָּא** Nun **נוֹטְרִיקוֹן**
 Thau **תְּמוֹרָה** Ut ſint partes toti⁹ artificio hæc **גֵּימְטְרִיָּא**. i. Arith
 metica **נוֹטְרִיקוֹן**. i. Notariacũ quaſi notatoriũ, & **תְּמוֹרָה**. i. Cõ
 mutatio elementorũ. Huic titulo allegat autor uerſum Salomonis capite

DE ARTE CABALISTICA

sexto Canticorum. Descendi in hortū nucis. Pro prima itaq; parte exordi
ar ab eo qd est principium. Et scribitur in Zacharia q; dñs Tetragramma

D tus erit אהר .i. unus, & nomen eius אהר .i. unum, forte multo uerius
dominus deus erit Aleph. i. principium, ut uos græce dicitis Alpha & O, &
הר .i. unum, ut q; sit principium unius. Ipse nanq; supra oem unitatē & ois
unitatis sempiterna origo est. Et forte non dicitur unum sicut non dicitur
ens, qm̄ est supra omne ens a q; emanat quicqd est. Vnde a contēplantissi
mis nominatur אהר id est non ens, ut legitur Exodi xvii. **היש יהוה**
אין .i. Num est ens Adonai inter nos an non ens?
Legit aut in libro de Via fidei & expiationis, q; sit utrūq; **היש ואין**
.i. Ens & non ens, qm̄ ea q; sunt, et ea q; non sunt, ex ipso sunt, & post ipsum
sūt. Ita q; nō unum est, qm̄ ois unitatis causa est, & unitas post ipsum est,
& nihil eorum est tam quæ post ipsum sunt q; nō, sunt, ut in li. bro Spe
culatiōis. Rabi Hamai qui post multa sicut **שכלם נאצלים**
מאחרותיו והוא אין רומה לאהר .i. Q; oia ea de
riuantur ab unitate sua & ipse nō est similis ipsi uni. Neq; id solū nostri fa
tentur uerū etiā asseuerant Marrane uestri pariter q; esse sapientissimos
probatis. Dionysius em̄ Areopagita in libro de Mystica theologia eidem
sententiæ de deo subscripsit his uerbis *οὐτε ἀριθμὸς οὐτε τάξις, οὐτε ἔν, οὐτε*
ἐνότατος. i. Deus neq; numerus est, neq; ordo, neq; unū, neq; unitas. Quid
tandē est? Respondit Hieroni Simonides, q;to magis cogito tanto minus
intelligo. Et mihi accidit simile, cum exactis oibus creatis ascendero supra
omne ens, nō inuenio aliud q; infinitū pelagus nihilitudinis, & fontē om̄is
entitatis ex abyssu tenebrarū manantē perenniter. O altitudo. O profun
ditas, O nostra infirmitas. At satis uideri debet id nos de illo nosse qd ipse
nobis de se reuelauit, quia sit principium hoc est Aleph, & Tetragramaton
qd p aleph significatur, notatq; essentiā diuinā, nihil utiq; aliud q; **היהוה**
uidelicet. est. qd certe propemodū erit idem cum essentiā **היהוה** Nā pro
pter æqualem ualorē scriptura utrunq; coniunxit tanq; eius q; est primus
& ultim⁹, Exodi ix. **הנה יר יהוה היהוה** .i. Ecce manus Tetragra
mati hoiah, quasi est, scilicet finis opum & miraculorū dei, ut patet in decē
plagis ægypti. Nam alibi ea dictio sic non inuenitur. Indicat aut Salomōis
Trecēsis testimonio instantē essentiā. Q; uero Tetragramaton a lod cœ
pit, plane nostri causa factū est, ut agnoscamus ipsum esse punctū infinitū
& ois numeri hoc est rei cuiuscunq; complementū. lod em̄ decē significat
Et in resolutiōe nois tetragramati est litera decia sic **יהוה יהוה יהוה**
Vbi post Tetragramaton repitur **יהוה** qd est symbolū ipsius Ehieh, hoc
est entis p æqualitatem numeri. Et nihilo q; minus significat essentiā
creatoris, ut Exodi iii. Ehieh misit me ad uos, non illa q; immanet sed quæ
fluit extra. Est em̄ sigillū dei **יהוה** q; Ehieh sigillauit mūdū, & dī **אמת** .i.
uerum

uerum, quippe q̄d in se ipsum arithmetice multiplicādo nascit̄. Tum seq̄t̄
יה nomen essentiaē meriti ac retributionis, ut in psalmis. Si iniquitates
 obseruaueris lah. Tria igit̄ noīa essentialia in Tetragrammato cernitis.
 Ineffabile notat essentiaē primā. Ehieh essentiam in rebus, & lah essentiam
 in meritis, & p̄dicant̄ in eo q̄d quid est, Idq̄ appellatur **מה**. i. quid. Nam
 Tetragrammaton **יהוה** per æqualitatē numeri signi-
 ficat **יהוה** utrunq̄ em̄ continet xlv. Cuncq̄ dixisset Moyses. Quid nomen
 eius, q̄d dicā? respōdebat̄ ei. Ehieh. Deinde cōsydera diligēter spūs sancti
 uerba q̄ haud frustra ponunt̄ in eodē Exodi iii. **יה שמׁי מה**
 .i. Mihi q̄d nomē eius q̄d? Et uidete l̄ras terminales corū, habebitisq̄ qua-
 trilaterum ineffabile **יהוה** cuius principiū est Ehieh. Mediū lah, Finis in-
 finitudo. Partes em̄ eius sunt **יה יה יה** quas diuidemus in tria inter-
 ualla. Primum est **יה** Secundū **יה** Tertiū **יה** Oia ad esse ac essen-
 tiam deseruientia. De lah legitur Exodi xv. Fortitudo mea & laus lah. De
יה eodem in loco. Et factus est mihi in salutē. De **יה** Genesis primo
 Fiat lux. Hęc ambo uerba nouissima plurimū ad mundi opificiū & rerum
 existentiaē contulerunt, ut **יה יה אור** Fiat lux, & facta est
 lux. Et erat uesper, & erat mane. Fiat firmamentū, & sit distinctio, & factū
 est ita. Congregent̄ aquæ, & factum est ita. Germinet terra, & factum est
 ita. Producat terra, & factum est ita. Fiant luminaria, & factū est ita. Sem̄
 addito eo, & factum est uesper & factū est mane. His omnibus (ut reuera
 sint) dephendimus inesse seminaliter & occulte nomen ineffabile. Solū
 uero Elohim. i. deus, in illis sex diebus exp̄ssum cernimus. Sed cum iā mun-
 dus appareret esse p̄fectus, postq̄ uaria & admiranda diuinissimarū uir-
 tutum opa consummata, tandē pro merito triūphus esset celebrandus, &
 festus dies indicendus, ecce cum Elohim Tetragrammatus rex regū & dñs
 dominantū incesit, & dictum est tum primū. Iste sunt gnationes cœli &
 terræ q̄n creatæ sunt in die q̄ fecit Tetragrammatus Elohim cœlū & terrā,
 Hic Tetragrammaton publice auribus oīm creaturarū primo intonuit, q̄
 intelligimus clementiam dei cū iusticia, nam in q̄cuncq̄ loco sacraē scriptu-
 rē Tetragrammaton sibi iungit Elohim, ibi proprietatē animaduertimus
 clementiaē simul & iusticiaē. Componit̄ q̄ncq̄ cum **יהוה** ut in oratione
 Habakuk. Tetragrammatus Adonai fortitudo mea, & nos sic legendo, uir-
 tutem Tetragrammati descēdere intelligimus ad ipsum Adonai prolatū
 Sin ordine conuerso repitur Adonai Tetragrammatus, ut Genesios xv.
 Adonai Tetragrammate q̄d dabis mihi? tum mente cōcipimus q̄ numera-
 tiones hoc est diuine proprietates ab inferiore ad sup̄ius ascendentes, sup̄
 mam lucem ap̄phendant. Fit & q̄ncq̄ ut repiatur iunctum nomen El. Psal-
 mo Cxviii. El tetragrammatus & illuxit nobis, & significat clementiaē. Haud
 absimiliter cum additur Elohim, & dicitur sic. El Elohim Tetragrammatus

locutus est & uocauit terrā. Psalmo quinquagesimo. tum denotat nomen ineffabile gratia & seueritate uestitū. Aliqñ legitur idq; tm̄ in prophetis & Hagiographis. Tetragrammatu Sabaoth psalmo xli. Tetragramat⁹ Sabaoth nobiscū, susceptor noster deus Iacob. Insinuatq; hoc modo proprietatem iudicii. Atq; ideo propheta isto more increpādo ad seueritatē utuntur. De huiuscemodi explanationibus pquirere latius poteritis in libro Portæ lucis, & multo latissime in libro Portarū iusticiæ Rabi Ioseph Carnitolis. Adhuc & de tredecim eiusdem tetragrammati proprietatib⁹ q̄s legislator Moyses inuocauit Exodi xxxiiii. in hanc sententiā. Tetragrammate dñe deus misericors & gratiose, longanimis, multæ clementiæ, & uerus, custodiens misericordiā in millia, tollens iniquitatem, ptransiens scelus, atq; peccatum, & innocens non innocentabit, uisitans iniquitatem patrum sup filios & sup filiorum filios in tertiā & quartā progeniē. Vos hic appello uos optimi uiri, hoc em̄ dicere libet certe sine falso, qm̄ multis & studiis & uerbis esset opus ei q̄ cūcta nois tetragrammati mysteria publicare uellet, cuius ne finis qdē ullus reperitur unq̄, sicut nec substantiæ dei. Obmissio itaq; noie proprio essentiæ diuine, ostendam deriuata numero pauca. Sic em̄ fieri cōsueuit ut pro grā. maticorū. deci e. to appellatiua de propriis formemus. Sūt aut̄ hæc **אלהים אלה** q̄rum unumq; d̄q; originem suam ex ineffabili tetragrammato sortitum est qd̄ literas cōtinet quatuor, ecce quatuor, & designat xxvi. ecce uiginti & sex, q̄ oīa sunt unū dei symbolum, ecce unū. lunge singula uidelicet quatuor, uiginti sex, & unū, & fit **אל** cui si addideritis terminationē tetragrammati **יה** nascet̄ Eloha. Nunc de Elohim sic dicit̄ q̄ eius Mem nō est rei significatio, sed grammatica inflexio, qd̄ inde apparet. Nam si p̄ affixum aut regimen consequentię legendū illud fuerit, haud dubium quin Mem litera carebit, ergo si principio tetragrammati lah ordine conuerso El addideritis, mox fit Elohi, & assumendo declinationē grammaticā q̄ est Mem in fine pronuntiabit̄ Elohim, qd̄ & sæpe per literas ineffabilis scribit̄, & Elohim nihilominus punctatur. Est aut̄ in Cabala frequēs ordinis conuersi usus, & magna eius uirtus uirtutisq; laus, cum q̄quomodo syllabæ transponant̄ q̄ absq; diminutione tm̄ eadem manent literę, licet sæpe non eadem significationes, cuius rei Abraham in libro Ietzira meminīt cum ait **זכר ונקבה זכר באמ** .i. Marem & foeminā, marē in Emes, & foeminā in Esem, ubi trās. positio literarū, rei q̄q; mutationem indicat. Verbi causa **אל** & **אל** .i. deus, & nō, Quod cū aliās frequēti fiti more, tm̄ hoc est uehementer admirabile in hoc nomie ineffabili, q̄ eius literæ q̄tumcunq; hac illacq; puertant̄, semp̄ unam & eandē rem significāt. uidelicet esse ac essentiā dei q̄ dixit. Ego tetragrammatu & non mutor. Quod isto uobis usu erit manifestius. Resoluat̄ tetragrammaton nomen in

DE ARTE CABALISTICA

tanquam cooperator & delegatus a deo efficere miracula, de hoc apertius
 in Capnione de Verbo Mirifico. Est præterea ipsius Sadai ministratori
 spiritus Metatron per æqualitatem numeri sic nominatus, qui dux & mō
 strator uiarum esse perhibetur, quod postea si me commonueritis tracta
 bimus apertius, Accedit aliud nomen Sabaoth quod hebraice sic legitur
צבאות & ita dicuntur exercitus, quorum primus est intelligētiarum
 omnino separatarum & angelorum. Secundus motorum orbium & assi
 stentium uirtutum. Tertius animarum corpora informantium, & non in
 uenitur nisi post nomen dei. Vnde tripliciter quoq; legitur Sanctus San
 ctus Sanctus Tetragrammatus Sabaoth. Isaiæ sexto ac aliis in locis simili
 ter. Omnis igitur primæ partis Cabalæ status qua procedat institutiōe au
 diuistis. Nam cum totus in sacrorum uerborum commutatione consistat
 & quælibet uerba bifariam alterentur, necessario fatebimur ei parti duas
 subesse species, alteram quæ sit syllabarum aut dictionum transpositio, al
 teram numerorū æqualitas. Vt si uerbi causa legero Isaiæ quadrage
 simo **ברא אלה ברא** Id est. Quis hæc creauit? & Cabalisticè trā
 ponam duo hæc, cōuertā **ברא אלהים** tū, actu redibit exordium Ge
 neseos **ברא אלהים** pro **ברא אלה** ut stet sententia, q̄
 hæc creauit? Deus creauit. Et Ezechiel sedit ad fluuium Chobar. i. ad influ
 entiā cherub, transponat eū **כובר** & fit **כרוב** Et Nohe inuenit gra
 tiam. Gen. vi. conuertendo eū **נה** fit **הו** Similia cūcta eueniunt p̄ meta
 thesim propter literarū primariā confusionē q̄ in igneo globo apparuerat
 ut licuerit quasi de chao literas educere atq; eas hinc & inde legere, pror
 sus rursus, ita primæ partis species prima consummatur. Nunc ipse mecū
 cōstitui accessu mēbri alterius de parte prima nō nihil exēpli gratia mōstra
 re, ut p̄noscat rem liquidius & firmitus q̄q; memoria teneatis. Legitur de
 Ishac & Rebecca xxv. Geneleos **ותהר רבקה אשתו**. i. & cōce
 pit Rebecca uxor sua. Ex quo diuinare cōmodū nobis concedit q̄dnā Re
 becca cōceperit? Quin certe ut uerba indicāt cōcepit Rebecca **אשתו**
 Vos aut̄ consyderate uiri doctissimi ecq̄ sit **אשתו** In hac primæ par
 tis secunda specie per **גימטריא**. i. numerorū cōmensurationem, re
 perietis iuxta æqualitatem numeri significare **אש וקש** id est Ignem
 & stipulam, utrunq; enim in se continet septingenta & septem, concepit
 ergo Rebecca ignem & stipulam quod sacra comprobant eloquia teste
 Abdia qui ait. Et erit domus Iacob ignis & domus Esau stipula. Similiter
 quando audimus legem fuisse latam in sapientia **חכמה** Videamus
 quæ sit illa sapientia quæ ad legem ferendam congruat. Et certe sunt
 edicta & interdicta, iussiones & prohibitiones. Symbolum autem est
חכמה Id est. Sapientia omnium mandatorum dei, cum enim qua
 tuor illius uocabuli elementa de propriis scripturis pronunciaueritis,

היה cōflabitur ex eis numerus leſcentorū & tredecim
 mandatorū dei q̄ doctores uoſtri **גריג** appellant. Ad ſummum in hoc
 genere ſpeculationis primo legis characteres elementa & literas in cōſu-
 ſo fuiſſe repositas, & hac atq; illac legibiles, memoratu dignū erit. Secūdo
 nullis accentibus aut punctis diſtinctas. Tertio ſingulas alphabeti literas
 primordiales certū ſignificare numerū, etiā q̄ncq; terminales, quas longe
 poſt ille prudens Ezra ſimul cū pūctis adinuenit. Nam primitiue ſunt duę
 ac uiginti q̄bus ſolis ab initio ſcriptura oīs depicta extitit, quas uſq; ad hęc
 tpa Cabaliſtę locant & diſlocant pro cuiuſuis iucūde contēplationis amœ-
 nitate. Ultimo eſt nobis intentanda uniuerſalis hęc meta q̄ tamerſi Caba-
 liſtę ſit officiū, aliud legere ac aliud intelligere, tñ inuiolabiliter iſtū q̄ſq;
 obſeruet canonē, in bonis bona, in malis mala, ne albo nigrū applicet aut
 diem nocti. Tum Marranus. Id genus artis, inq̄t, haud ſecus cogitauero q̄
 ſi q̄s Dorotheū aliquē appellauerit pro Theodoro, aut pro Nicodemo
 Demonicū, ſiue pro Demophilo Philodemum. Sicut græci dicere ſolent
σηματόλογον καὶ λογισμάτιον. Ad hęc Simon ait. Certe id q̄d dicis nonnihil
 quadrat, ſed exēpla enumerādo admodū breui fatigaberis propter aliarū
 linguarū inopiā q̄ ad hebræam tanq̄ oīm linguarū fontē compatę paupes
 ſunt & egeſtatis ſuæ impatientes ut q̄ & reliquarū nationū aſciſcant idio-
 mata. Nec eīn plenū numerū accipiunt, nec cōpoſitionē utilē admittunt.
 Quapropter ars iſta in alterius gētis ſermonē traduci minime poteſt. Q̄
 niſi uos pariter hebraice peritos noſſem, fruſtra hęc de Cabala q̄tūlibet
 pauca uobiſcū egiſſem, aut iam acturus eſſem. Sed propere accedamus
 ad ſecundā huius inſtitutionis partē q̄ **קטורה** dicitur, i. notariacum
 q̄d eſt conuentū q̄ dā clam receptū inter Cabaliſtas ut literæ ſingulariæ
 ſine coagmentis ſyllabarū certa uerba deſignent, quē admodū notariis &
 actuariis eſt in more, & quondā belli ducū furtiua ſcripta literis unicis in-
 condite repositis arcana mentis protulerūt. Eſt adeo Probi grāmatici cō-
 mentarius, ut ſcribit Aul. Gellius, ſatis curioſe factus de occulta literarū
 ſignificatione, haud aliter forte in huius artificii proſecutione fit q̄ ſi q̄ pa-
 ciſcantur inter ſe ſod literā, propter indiuiſibilis puncti figurā ineffabile te-
 tragrāmato q̄d uulgo dñm interpretamur notare. Sicut & illud ipſum pro-
 pter tres **עליונות** i. ſummitates ī decē numerationibus q̄ ſunt una &
 eadē **עטרה** i. unū diadema tribus punctis ſignare ſolēt. Aiunt eīm Ca-
 baliftę **כי לסוד זה כותבין השם ג יודין בזה** i. Q̄ ad myſteriū hoc ſcribunt nomen tribus ſod, uſi hoc **ג**. Vbi unicum
 quatrilaterū tribus unicis lītis cōſcribit, q̄d uſu q̄tidiano approbat. Fuit &
 quondā in diebus Antiochi Eupatoris ludas Mattathię filius. Bellator no-
 bilis & dux belli pro legib⁹, tēplo, ciuitate, patria & ciuib⁹ ludæorū acer

rimus, contra q̄s cū iam Antiochus & illius oīs exercitus irruerēt, dedit Iudas angelo monitus cōmilitonibus suis ceu belli tessera hoc nobile signū **מבב** ut se quatuor his literis fortiter in pugna exhortarēt, promittēs q̄ futurū esset signū uictorię dei, q̄d Iudeorū milites aīo leto ī uim magnę cōsolatiōis acceperūt, & sub eo signaculo ualide pugnātes interfecerūt in castris Antiochi uirorū quatuordecim millia & ingentē numerū elephatorū cū iis q̄ suppositi fuerāt. Quo factū est ut p̄iceps belli Iudas sic antea dictus, deinceps ab oībus Machabai cognōiaret, eo q̄ hi quatuor characteres syllabice ita sonarēt. Cūq̄ tāta eius signi uirtute tot se crederēt p̄liorū uictores fuisse, admirati sunt tribuni militū & sapiētes in Israel rogātes Iudā q̄nā modo tot triūphi sub hoc eis dato signo cōtigissent? & respōdit Iudas Machabę in isto signo p̄sentia esse dei oīpōtētis ineffabilis. Ostēditq̄ illa v̄ba Moysi Exod. xv. dicētis **מִי כְמוֹד בְּאֵלֵים יְהוָה** .i. Quis sicut tu in fortib⁹ tetragrāmate. Hi nāq̄ quatuor characteres hęc uerba designāt tanq̄ eorū initia, ubi Iod significare nomē tetragrāmaton plane dēphēdit, ac esse reuera **מבב** diuini noīs lxxii. literarū p̄ æqualitatē numeri memorabile symbolū. Eo cōmoti q̄ erāt de Iudę exercitu iterū pugnātes prostrauerūt nō min⁹ triginta q̄ncq̄ millia ut scripta indicāt, p̄sentia dei mirifice delectati & patria uoce oīpotentē dñm tetragrāmatō bñdicētes. Hinc ergo itelligitis uerbū q̄ddā totū, p̄ unā posse literā significari uel si ea demū stet singulariter, uel uerbū q̄libet aliud collectiue p̄ficiat. Sicut tota dictio fert integrā pariter orōnem notare, ut Danielis **מִנָּה תְּקַל פִּרְסִין** .i. Numerauit, pōderatū est, diuisum est. Quę q̄dē hoc illi Nabuchadnezer rēp̄sentarūt. Numerauit deus regnū tuū & cōsummauit illud. Pōderatū est ī statera & inuentū est deficiēs. Diuisū est regnū tuū & datū est Medis & Persis. Aut igit̄ una dictio p̄ l̄ras dispersa plures efficit, aut multę dictiōes p̄ certas earū l̄ras retractę unā colligūt, hęc ex multis unū & ex uno multa. Quod ne utiq̄ mirū esse ostēdit duorū monosyllaborū frequēs usus ut aiūt Maronē scripsisse ī carminib⁹. Est & nō cūcti monosyllaba nota frequētāt, iis dēptis nihil est hoīm q̄d sermo uoluit, ergo tota ferme oīm hoīm colloqa, est & nō, significāt. Q̄obrē in hac arte q̄s dubitare uelit una litera dictiōnē integrā, & una dictiōe orōnem extēsam, atq̄ uersa uice silit̄er una orōne dictiōnē aliquā electā & intētātā notari posse. Vnde oritur occulta quædā & admirabilis epistolarū technologia, quam saepe imitatus ego, in grauib⁹ periculis & summo rerum discrimine lingua germanica, per epistolam scripsi quę a latino uiro in Thuscia uel Eithruria cognosci desyderabā, & cōuerso more scripsi latine q̄d alemanū hoīm latinitalis imperitū scire uolui. Accipiat̄is hoc uelim q̄cqd tñ illud est grato aīo & sensibus imis res est nō parua diligēt̄er reponatis.

Vsu aut nobis ueniunt si rite operemur huiusce generis literæ quatrifariã
aut em̄ sumuntur ab initio uerbi ad aliquid aliud significandũ, ut in exorsu H
Geneseos יום הששי ויבלו השמים .i. Dies sextus & pfecti
sunt cœli, ecce Tetragrammaton, aut a fine cuiuscunq; ut psalmo primo
אמן .i. Amen. Hoc nãq; I
intelligi uoluit. Non sic impii, qm̄ non dicent amen, iccirco in Gehennam
mittentur, aut sunt q̄ se offerant singillatim quælibet p̄ integrã dictionem
unã comp̄hensæ, ut psalmo tertio Multi insurgunt aduersum me. Qui sunt
isti multi? Respondent Cabalistsæ רבים sũt Romani. Babylonii. Iones.
Medi, aut postremũ non relatiue ad aliorũ uerborũ constitutionẽ destinã
tur, sed earũ quælibet secundũ suæ proprietatis significationẽ sumitur,
ut qm̄ duorũ seculorum mentio fit, futurũ seculũ lod litera significat, & lra
he seculum p̄sens, uidelicet istum mundum Genesis ii. Istæ sunt gñationes
cœli & terre בה בראם .i. in he creauit ea. Nimirũ extrema scilicet hæc
de literis consyderatio ad substantiã characteris attinet q̄ad se, at nequaq;
ad accidẽtalẽ relationem uti superiores tres, q̄tum ad aliud. Sic em̄ iam hac
destinatione significant uel iuxta grammaticã institutionẽ res ipsas, positi
one prima oblatas, uel numeros arithmetica disciplina ordinatos, uel non
nullas rationes uerbis magistrorũ nostrorũ applicatas, uel deniq; omnẽ
creaturã a prima causa profectã, & rursus in primã causam reducibilẽ. De
primitiua positione literarũ ita monstrant, qd Aleph sit uia seu institutio,
Vnde dicit Iob xxxiii. Docebo .i. instituã te sapientiã. Beth domus. Psalmo
xxxii. Habitabo in dõmo dñi. Gimel retributio. Psalmo cxvi. Quia dñs retri
buit tibi. Daleth ostium, fores uel ianua. Gen. xix. Et prope erant ut frãge
rent ostium. He ecce. Gen. xlvii. Ecce uobis semina. Vau uncinus retortus.
Exodi xxvi. Quarũ erunt capita aurea. Sdain arma. iiii. Regũ xxii. Et arma
lauerunt iuxta uerbum dñi. Heth terror. Iob vii. Terrebis me p̄ somnia.
Teth declinatio, per metathesim thet. Prouerb. iiii. Ne declines ad dexterã
& ad sinistram. lod confessio laudis, Genesis xlix. Laudabunt te fratres tui.
Caph uola, Ecclesia. stis iiii. Melius uola plena requie. Lamed doctrina. Psal
mo cxliii. Doce me facere uoluntatẽ tuã. Mem aqua, Isaiã lv. Oēs sitiẽtes
uenite ad aquas. Nun filiatio, Isaiã xliii. Filiũ & nepotẽ. Samech appositio,
Deuteronomii xxxiiii. Quia imposuit, hoc est apposuit, Moyses manũ suas
sup eum. Ain oculus, Exodi xxi. Oculũ pro oculo. Pe os, Exodi iiii. Quis po
suit os homini, Tzade latera, Exodi xxv. Sex calami egrediẽtur de laterib;
eius. Kuph reuolutio uel circuitus, Exodi xxxiiii. Redeũte anni tpe. i. circui
tu anni. Res egestas, Prouerb. x. Pauor pauperũ egestas eorũ, alii tñ hære
ditatem interpretãtur. Sin dens. Iob quarto. Et dentes catulorũ cõtriti sunt.
Thau signũ, Ezechielis nono. Signa Thau sup frõtes uirorum. Ista est litẽ

DE ARTE CABALISTICA

rarum grammatica expositio, quomodo solēt rebus qbuslibet noīa imponere uel primitiua uel deriuata. Nihil ut arbitror ab altiore speculatiōe alienum si quis figuratæ locutionis studiosus extiterit. Tum Philolaus. Nos inquit oportet (ut coniiicio) senes elementarios fore, qbus denuo ferula sit opus. Nam interim multo studio ad alphabetū redacti sumus. Et Mar rarus. Certe repuerascimus, hæc est Philolae palingenesia tua illa Pytha gorica. Quibus Simon. Nolite, inquit, respuere, magna profecto res est et digna philosophis, si Platoni uestro creditis, minimeq; ridicula, ut in Cra tylo Socrati uisum erat, cognoscere literas, non em̄ habemus quicq; inqt illo melius, q̄ de ueritate primorum noīm iudicemus. *ἐπειπε συλλαβαῖς τε καὶ γραμμασιν ἡμίμνησις τινὲς οὐκ ἴσους ἴσας, ὁρθώτατόν ἐστι διελέσθαι τὰ στοιχεῖα πρώτων.* qñ quidem syllabis & literis imitatio fit essentia rectissimū est discernere elementa primū. Vnde puto dicta sunt elementa quasi hylementa hoc est materialia ex qbus minimis maxima fiunt, ut est illud Hesiodi. Si paruum paruo supaddas & simul omne cōponas. magnus fors tandē fiet acruus. Prouehere Simō, Philolaus ait, oīa em̄ uere dicis, nos hoc fermōe cū tua uenia iocati simus. Tum ille. Ad disciplinæ arithmeticae numeros trāsi bo
K qliteris hebraicis designant. Nec em̄ est ulla in orbis terrarū spacio alia lingua cuius literæ q̄slibet numeros tam pfecte ostendant. Conati sunt tñ nouicii græcorū ludæos imitari ut & similiter alphabeto suo numeros ex ponerēt. Sed erat necesse duas sibi figuras intercalare, tam sexti q̄ nonage simi, q̄ quidem figuræ literaliter ex ordine alphabeti non sunt. Schemata em̄ duo hæc. *s. h.* figmenta sunt hoīm nouorum imitādi studio ductorū cui rei testes Homericos libros citamus. Sane Romani paucos numeros literis explicant, de qua re Priscianū Cæsariēsem legistis olim ad Symma chū de numeris, ponderibus & mensuris scribentē. Faciamus itaq; nume rorum quatuor gradus, q̄rum primus est digitorū, secundus denariorū, tertius cētenariorū, quartus millenariorū. Primus gradus alphabeti figuris notatur ab Aleph ad Teth. Suntq; signacula nouem, singillatim nume ros nouem referentia, ut **א ב ג ד ה ו ז ח ט** .i. unum. duo. tria. quatu or. quinq;. sex. septem. octo. nouem. Secundus denariorū ordo, nouē q̄q; continet alphabeti figuras **י כ ל מ נ ס ע פ צ** .i. Decē. uiginti. trigin ta. quadraginta. quinquaginta. lexaginta. septuaginta. octoginta. nonagin ta. Tertius gradus centenariorum habet similiter nouem characteres. **ק ר ש ת רסן תפ** .i. Centum ducenta, trecenta. quadringenta. quin genta. lexingenta. Septingenta. octingenta. noningenta. Quartus gradus est millenariorum, in quo reuertendū est ad priorum numerorū figuras, quanq; esse debent statura grandiores ita ut dicatur magnū Aleph, quasi aleph latum & pronunciatu p patha secundū a Italicū. Sic beth magnum q̄d duo millia significat. Inde usq; ad nouem millia, demum lod magnum decē millia, quo in ordine qdam pro statura solent figuras apicibus notare

Deinceps

Deinceps non figuris utuntur, sed uerbis **רבו רבותים** .i. mille millia, bis mille millia, & reliqua. Viam istā alphabeti numerorū, maximo pe sunt amplexi Cabalistsæ, q̄ dicunt annorū duo millia, initiū p̄cessisse, anteq̄ hic mūdus fieret. Eo q̄ ante **ראשית** .i. initiū scriptura ponit Beth magnum dicens **בראשית** Ita sapientes nostri exponunt eum locū Pro uerbiorum viii. Dñs possedit me initio uiarum suarū anteq̄ quicq̄ faceret extunc. Quicquid uero millia transgreditur, infiniti loco habet. Nam finis numerorū in sacris millia sunt, ut cum uellet David infinitatem p̄cii ostendere psalmo Cxix. dixit Bonum mihi lex oris tui sup̄ millia auri & argenti hoc est sine numero. Tertiam nunc speciē substantiæ literarū breuissime recensamus, quæ ad aliquas magistrorū nostrorū intentiones referūt, ut aleph beth illis significat prudētiā, et gimel daleth remunerationē paup̄r, et mem. i. Meamar uidelicet sermonē aptum & sermonē occultū, & sic de aliis, q̄ paulo inferius recitabimus Thalmudicis tñ usu frequētiora. Quarta earum literarū species consistit in rebus conditis atq̄ creatis oibus, maxime q̄dem utilis Cabalæ studiosis, q̄ facilius creaturas reuocare in creatorem possint, id quippe q̄d illius disciplinæ maximū est & singulare studiū. Literas igitur in suum qualc̄ ordinē locabo ut elementa singula singulariter cognoscatis, atq̄ sic incipiam. Ab aleph usq̄ ad lod ordines siue chori angelorū significant q̄s intelligentias separatas & formas liberales incorporeas & insensibiles philosophi appellant, progressas & deriuatas a uirtute dei q̄ formam non habet neq̄ imaginē neq̄ similitudinē. Dixit enim Isaiæ xl. Cui assimilauistis me & adæquabor, Et paulo ante. Cui ergo similem fecistis deum? aut quā imaginē disponetis ei? Ceterū māsio ista nominatur **עולם המלאכים** .i. seculum angelorū siue mūdus angelicus. Deinde a litera Caph ad literā zade cœlorū ordines designantur q̄ dei creatoris uirtute donati ab angelorū influxu dispensant, & uocatur **עולם הגלגלים** .i. seculum orbiū seu sphaerarū. Porro a zade ad thau interueniunt quatuor elemēta cum suis formis & simul oīa mista tā uiuentia q̄ non uiuentia q̄ a dei uirtute pendēt q̄bus influit esse & uiuere, ut est in Isaiā. Creans cœlos & extendens eos, firmans terrā & q̄ germinat ex ea, dans statum populo q̄ est sup̄ eam, & spiritū calcantibus eam seu ambulantibus in ea. Dirigunt aut̄ ab influentiis angelorū & sphaerarū atq̄ totum id uocatur **עולם היסודות** .i. seculū elemētorū, & in eo est homo q̄ appellatur **עולם הקטן** .i. seculum paruū, q̄d græci dicunt *μικρόκοσμος* hoc est minor mundus, seu rectius paruus mundus. Nam in homine ipso relucent oīm creaturarū proprietates summarū & infimarum, Hæc forte utilius memoria repetemus si q̄rum nam literæ singulæ phibeantur esse symbola demonstrabimus, rem sane iucundā, & antiquissimis autoribus celebratā, ne sint futuri aliqui qui hāc artem ut tenuem ac ieiunā

cauillentur. Est igitur Aleph nota summarū & altissimarū rerū, q̄ primo effluxu diuinæ bonitatis subsistunt, ut puta angeli qui dicuntur **חיות הקדש** Haioth. i. animalia sanctuarū, uel potius uitę absq̄ medio subter deum. Hi angeli uirtute dei, proxime inferiores purgant illuminant & p̄ficiunt, q̄ comuni uocabulo, illorū dicit̄ influentia. Beth secunda litera secundum significat ab ipso deo gradum angelorum, qui dicuntur **אופנים** Ophanim. i. formę seu rotę, ac secundo loco deriuant̄ a dei uirtute p̄ intelligentiam priorem, & ipsi a deo quoq̄ inferioribus influunt. Dixere simul etiam sapientes q̄ Beth sit nota sapiētia. Gimel representat ex essentiis superioribus angelos q̄ dicuntur **אראלים** Aralim. i. angeli magni fortes & robusti, q̄ descendunt ordine tertio a diuinæ maiestatis bonitate, illuminanturq̄ uirtute dei p̄ intelligentiam secundā, & ipsi pariter inferioribus influunt. Daleth, symbolum est emanationis quartę apud superiores eorum q̄ dicuntur **חשמלים** Hasmallim, & in uirtute dei p̄ medium intelligentiæ tertię influunt, & illa uirtute inferioribus influunt. He l̄ra designat entia superiora, quintę ab ipso deo emanatiōis q̄ sunt **שרפים** Seraphim, & influuntur de uirtute dei p̄ medium intelligentię quartę, ac eadem uirtute inferiorib⁹ influūt. Vau notat essentiā superiorum emanationis sextę, q̄ dicuntur **מלאכים** Mallachim. i. angeli, & influuntur de uirtute dei p̄ medium intelligentiæ quintę, ac eadē uirtute inferiorib⁹ influūt. Zain signaculo est spirituū beatorū superiorum emanatiōis septimę q̄ noīantur **אלהים** Elohim. i. dii, & influunt de dei uirtute p̄ sexti ordinis angelos, ac eadē uirtute inferioribus influunt. Heth signū est superiorum emanationis octauę, & sunt angeli q̄ uocantur **בני אלהים** Bne Elohim. i. filii deorū, de uirtute El p̄ angelos septimi ordinis infusi, ac eadem dei uirtute inferioribus influentes. Teth nota est angelorū emanationis nonę, q̄ uocantur **כרובים** Cherubim, & influūt de uirtute dei p̄ mediū intelligentiæ octauī ordinis, & eadē uirtute inferioribus influūt. Iod litera decima significat essentiā intelligentiarū emanatiōis decimę, appellantur autē **אישים** Issim nobiles & patricii, suntq̄ oībus hierarchiis inferiores, & dei uirtute illustrantur p̄ nonum chorū, eadēq̄ uirtute influūt filiis hoīm cognitionē & scientiā rerū mirificāq̄ industriā. Vnde dicuntur q̄ tali sunt p̄diti facultate filii **איש** .i. hoīes nobilis intelligentiæ, de qb⁹ Psalmo xlix. Quicq̄ terrigenę & filii hoīm, q̄d proprie sic legitur, tam filii plebei q̄ filii patricii, quasi diceretur, tam agrestes q̄ nobiles. Eam denoīationem ab hoc intelligentiarū ordine sumimus nos ipsi. Est em̄ in nobis intellectus agens summa pars aīę quā Aristoteles *νοῦν* hoc est mentē appellat, q̄ nobis sola deforis aduenit. Inde proce- dūt uisiōes, pphetice ac oīa magna & sancta, uocatur autē **שכל הפועל** q̄ finit̄ mundus angelicus. Sequitur Caph, ea litera designat primū mobile ab ipso El Sadai tanq̄
a causa

a causa prima imediate licet per rationalis uitæ spiritū communicatiue motum q̄ est angelus Metatron, & dicitur intellectus agens mundi sensibilis p̄ penetrationē formarū inferioribus oībus uiā p̄bens, quare influit uirtute diuina in omne q̄d est mobile. Chaph finalis significat girum stellarū fixarū, q̄ sphaera octaua noīatur quantū ad nos, sed q̄ ad superiora est orbis secundus in duodecim zodiaci signa diuisus, q̄ nos **מזלות** appellamus, influiturq̄ de uirtute dei p̄ mediū intelligentiæ ipsius caph, similiterq̄ inferiorib⁹ influit. Lamed est signū primę sphaeræ planetarū & dicuntur **לכת** quasi ambulones q̄s latini erroneos appellant instar grecorū q̄ ob id eos asserunt esse **πλανήτας**. Diciturq̄ orbis septimus Saturno attribut⁹ quē **שבתאי** nūcupamus, influit & influitur. Mem aptum notat sphaeram Iouis q̄ a nobis **צדק** noīatur, & a uirtute dei p̄ mediū intelligentiæ superioris influitur, eadēq̄ uirtute inferiorib⁹ influit. Mem clausum est symbolū sphaerę Martis quē appellamus **מאדים** orbis quinti, & uirtute dei creatoris influitur p̄ angelū proxime superiorē, & eadē uirtute inferioribus influit. Nun significat luminare maius, q̄d uocatur **שמש** .i. Sol, & eius sphaera dicitur orbis **המה** influiturq̄ a deo p̄ mediū intelligentiæ sextæ, qua & influit in inferiora. Nun finale sphaerā indicat Veneris, q̄ a nobis uocat **נוגה** Noga, & dei uirtute constat, influitq̄ mediāte intelligentiā septima. Samech est symbolū cancellarii q̄ dicit **כוכב** Cochab & latine Mercurius, influitur autē uirtute dei a superioribus, eadēq̄ uirtute inferiorib⁹ influit. Ain est nota sphaerę Lunę q̄ a nobis dicit **ירח** Iareah & apparet quasi oculus sinister mundi. Estq̄ inter astrifera ultim⁹ orbū & propter albedinem q̄nq̄ noīatur **לבנה** Cūcta hæc facultati astrologicę cōmittim⁹. Pe significat aīam intellectualē, singularē & uniuersalē, & dirigitur ab intelligentiis sepati q̄bus infunditur a deo tā in sphaeris q̄ in stellis & in oībus aīatis superioribus & inferioribus sphaerarū & elementorum. Phe finale denotat spiritus aīales q̄ dirigunt ab intelligentiis superioribus de uirtute atq̄ mandato dei. Zade symbolizat materiā tam cœlorū q̄ est intelligibilis q̄ elementorū q̄ est sensibilis oīumq̄ mistorū. Dirigunt autē uirtute diuina p̄ intelligentias sepatas, & p̄ formas proprias. Zade finale monstrat elementorū formas q̄ sunt ignis aer aqua terra. Et reguntur diuina uirtute p̄ angelos q̄ dicunt **אישים** Issim, & uirtute cœlorū, & uirtute materiæ primæ q̄ est fons & origo cūctorū elementorū. Kaph est symbolū inātorum & mineraliū & eorū q̄ dicuntur elementata & mista Dirigunt autē uirtute diuina p̄ sphaeras cœlestes & intelligentias sepatas q̄ uocant **אישים** issim. Et influunt inferioribus in regione quatuor elementorū. Res significat oīa uegetātia fructus & fruges ac terræ nascētia influunturq̄ uirtute dei a corpibus cœlestibus & intelligentiis sepati nomine **אישים** itēq̄ complexionibus elementorū. Sin designat oīa sensitua tam reptilia terrę ac progressiua q̄ aquarum pisces & aeris uolucres

DE ARTE CABALISTICA

simul & quæcunq; irrationalia uitalem motum habentia quæ uirtute dei reguntur a corpibus cœlestibus & intelligentiis quas uocamus **אִישִׁים** & cōplexionibus elemētōrū. Thau est symbolū hoīs & naturę humanę quæ est p̄fectio & finis oīm creaturarū, dirigiturq; a deo cōplexionibus ac qualitatibus elemētōrū iuxta influentias cœlorū & p̄ officia peculiaria intelligentiarū separatarū **אִישִׁים** Iſsim, qui sunt angelicę cōditionis, & sicut sunt finis ac consummatio in mundo angelorū. ita est homo finis & p̄fectio creaturarū in mundo elemētōrū quoniam potius in mūdo uniuersorū, cōstitutus est em̄ ex duobus mundis, sicut scriptū est. Formauit dñs deus hoīem de limo terræ, & spirauit in faciē eius spiraculū uitę. Tractant hęc uberius a nostris maioribus quā posteris nobis clare apparet erga sacras literas ardētissim⁹ amor quod de oībus etiā minutissimis rōnem reddere studuerūt. Verbi causa De aleph scriptū est in lib. **הבהיר**. i. de Cādore, ubi sedit Rabi Amoraī & disputauit, quare aleph ponatur in capite alphabeti? & respōdet, quia fuit ante oīa quætiā ante legē, quod de Rabi Rahumai eius libri autore cōmemorat Mnahem Racanat in distinctiōe geneſeos prima. Iterū autē quobrem proxime sequatur Beth, certe quia fuit legis initiū. Et quare Gimel nō sit notatū gidel, cū i sacris lris, p̄ponatur **גדל** & sequitur **גמל** Gen. xxi. ubi scribitur **ויגדל הילר ויגמל** Talia & his paria scrutari certe nō sunt dedignati sapiētes uiri. Quamquā sunt etiā aliq̄ numero quæ breuitatis causa, reddere aliq̄rū rōnes p̄tergressi, t̄m scripsere quæ simpliciter ad rē attinēt, quā semp ad sublimiora oī diligētia & studio conati sunt properare, ut rabi Iacob Cohen i lib. cui titulus est **פירוש השם הקדוש** .i. expositio noīs sancti. Nā, de alphabeto strictim sic dicit, Aleph **א** Beth **ב** Gimel **ג** Daleth **ד** He **ה** Chama **ח** Vau **ו** Zain **ז** Heth **ח** Teth **ט** Iod **י** Mem **מ** Nun **נ** Lamed **ל** Caph **כ** Pe **פ** Samech **ס** Res **ר** Sin **ש** Thau **ת** **ממשה** ac si ea enumerasset iis uerbis, Aura, uita, pax, sapientia, uisus, auditus, odoratus, locutio, infusio, cubatio, opes, negocium, aquæ, meatus, spiritus, risus, semen, suspicio, sopor, gratia, ignis, potestas. Hęc & eiuscemodi reliqua quæ audistis ex patrū monumētis quō potui breuissime decerpsi, ut uobis uel aliquā degustationē literarię professionis exhiberē. Scripsit em̄ de iis nō negligēter insignis autor Rabi Akiba, quę imitati sunt cōplures ex nostris hoīes literatissimi quos multo dignamur honore. Dixerunt em̄ quod in expositione alphabeti latent multi sensus. Et Rabi Abraham Aben Esra de hoc in libro quod scribit **והאמת כי טוב** .i. de Myſterio legis ita inquit **הוא למשכיל שלמד מואת ההבמה** .i. Et uerum est quod bonū sit hoc, ut intelligatur, quia discitur ex eis sapientia, Non ut oī t̄m uitæ nostræ tpe in literatoria laboremus arte (ait ipse) ut dies ac noctes

in uoluminibus Rabi Iuda torqueamur, q̄ primus fert̄ hebreis gr̄maticus esse, uel in illis uiginti libris q̄s de institutione literaria Marinus cōposuit, uel q̄s Samuel Nagid eadē de re duos & uiginti edidit. Hucusq̄; Abrahā Aben ezra, nec frustra sensit ita hō prudentissimus & literarū peritissim⁹ ad maiora em̄ & altiora nati sumus. Dixi modo q̄ ad substantiā literæ p̄tinent cōsiderationes quatuor, nūc mea opinione terminandū est id q̄d de accidētali relatione literarū agere dudū cœpimus, & **גוטרקון**. i. notariacon appellat̄, qua in parte id cōsideramus q̄ litera quā dictionē signi-
Oficet. Habet aut̄ tres q̄q̄ species. Cū em̄ signaculū aliq̄d ab initio dictionis accipit̄, & ut fieri solet apicibus in sublimi notatur, iā **ראש התיבה**. i. caput dictionis noīatur atq̄; de more ita scribit̄ **רת** Qñ itē sumit̄ a termino & fine uerbi alicuius propositi tūc **סוף התיבה**. i. finis dictionis cognōatur q̄d cōsueuerūt figurare hoc modo **סת** Sin aut̄ a singulis uerbi cuiuslibet literis notæ singulæ deducūtur, id tūc generali uocabulo notariacon appellam⁹. Ad hæc Philolaus ait. O noster Simon q̄ sunt hæc
Pexternis hoībus arcana & recōdita. Tū ille. Multo forte occultiora inquit ostendā uobis in hac tertia cabalę parte q̄ **תמורה** noīatur, ubi mutua fit literæ pro l̄ra positio, & totiens fit q̄tiens alpha-beta p̄mutātur. Permutātur aut̄ iuxta numerū literarū bis & uigiesies, q̄a uiginti duas legim⁹ Iudęorū literas, semp̄q̄; binis q̄busq̄; literis cōiugatis licebit alterā sumere, p̄ altera, et ea cōbinatio dicitur **צירוף** ut si existis sex literis alphabeti latini a b c d e f cōtinuo binas & binas cōiugauero quaten⁹ sub iugo primo sint a b, sub secūdo cd, sub tertio ef, uel imq̄; p̄ epistolā, hui⁹ artis peritū aliquē hortari ut supplicaturus principi, cadat ante pedes ei⁹. Sic scribo. dbcf. q̄d ille intelliget Cade, ita & de aliis. Totū hoc opificiū euenit ex alphabetica reuolutione ut succedat mutuo litera pro litera proprio sibi iugo cōbinata, scilicet uicissim a pro b, & b pro a, similiter c pro d, & d pro c, itemq̄; e pro f, & f pro e. Quod facilius in hebraicis nullo q̄dē obstante procedit, q̄a uoces quas latini uocales noīant nō sunt in ordinē alphabeti Iudęorū repositę. Prisca igit̄ etate motus inde pater noster Abrahā dixit, ut in libri Ietzira cap. ii. legit̄. Aleph cum omnibus & oīa cum aleph, haud secus atq̄; Beth cum omnibus & omnia cum Beth, & ita de singulis. Quare ut exemplo id fiat manifestius uiginti duo alpha-beta producam in mediū quæ in eodē creationis uolumine Abraham scite admodū & utiliter ordinauit.

אל בת גש דר רק זפ הע טס יג כמ
 אב גת רש הר וק זצ חפ טע יס כנ למ
 אג דת הש ור זק חצ טפ יע כס לג כמ
 אד בג חת וש זר חק טצ יפ בע לס מנ
 אה בר ות וש הר טק יצ כפ לע מס גג

או בה גר זה חש טר יק בצ לפ מע גס
 או בו גה חת טש יר בק לצ מפ גע דס
 אח בו גו דה טת יש בר לק מצ גפ סע
 אט בה גז דו ית כש לר מק בצ ספ הע
 אי בט גח דו הו בה לש מר גק סצ עפ
 אב בי גט דה הז לה מש גר סק עצ ופ
 אל בב גי רט הח וז מה גש סר עק פצ
 אמ בל גב רי הט וז גת סש ער פק וצ
 אנ במ גל דב הי וט זה סת עש פר צק
 אס בג גמ דל הב וי זט עת פש צר חק
 אע בס גג דמ הל וב זי הט פת צש קר
 אפ בע גס דג המ ול זכ הי טת קש צר
 אצ בפ גע דס הז ומ זל הב טי קת רש
 אק בצ גפ דע הס וז ומ הל טר רת יש
 אר בק גצ דפ הע וס זג חמ טל יב שת
 אש בר גק רצ הפ וע זס הז טמ יל בת
 את בש גר דק הצ ופ וע הס טג ימ כל

Elementorum hæc uiginti duorū cōmistio nequaquā erit rustice ac indocte
 intelligenda, oīa em̄ spiritus sunt. Sic in libro letzira scribitur & sculpsit cū
 illo spiritu deus uiginti duas literas, tres matres, septē duplices, & xii. simp-
 plices, & quolibet illarū est spiritus, ad cōtēplandū itaq; spiritualiter ingē-
 ti cū gaudio, nobis tradita hæc sunt, nō ad obloquendū, nō ad irridendū.
 Sed pia fide mysteria scripturarū amplexādū. Credētes em̄ literis, facilius
 altiora speculamur, et abscondita cōfidimus in literis repire posse, quali dei
 sermonē in medio caliginis q̄ dixit ad Moysen. Ecce ego uenio ad te in dē-
 sa nube ut audiat populus cū loquar tecū, qn etiā **בר**. i. uiginti duab⁹ cre-
 dent in ppetuū. Oportet nāq; Cabalistā nō aniliter sed fortiter credere et
 q̄ sunt patrū mādata literis, singulari amore ac animo iucundo letiq; reci-
 pere cū gaudio & fiducia, ut Psal. lxx. Exultēt & letent **בר**. i. uiginti duab⁹
 q̄ quærūt te. Nā duas & uiginti līas scitote fundamēta esse mūdi & legis
 ut copiose in libro tractat Horti nucis secūdo, quē uel legistis uel legetis.
 Tū Philolaus. Certe ait tales libros nec legi nec uidi unq; q̄ etiā nō parua
 usq; huc opa ubi nā laterēt scrutatus sum. Et Marranus. Nescio inqt q̄ pa-
 cto illiusmodi librorū tāta ludæis parsimonia sit ut ne amico qdē eos libe-
 raliter edāt, aut q̄cūq; tñ ære uendāt. Tūc Simō. Statutū nobis est iquit
 arcana legis nō dari pegrinis sed **ליועץ חכם**. i. Cōsiliario sapienti.

Non domestico etiā consiliario tm̄, nec sapienti modo, sed simul consiliario sapienti, q̄ nō sit extraneus, & non sit indoctus. Nec id ægre feratis uos obsecro. Sepe nāq; iminentis periculi causa in tā diuturna dispersione constitutis nobis cōuentus patrū sollicitus prouide statuit **בְּרַח שְׁהוּא** i. Ea lege ut ipse fugeret ab eo, in q̄d cecidit posterus. Moyse nostro ægyptio autore, q̄ causas enumerat & recitat euēta ī capite lxxi. libri primi pplexorū. Sed spero uos hæc & alia nostrę gētis boni cōsulere, quare ista disputatiōe dimissa partē artis Cabalisticę tertiā prosequar. Accepistis de cōbinationibus literarū ducentis & quadraginta duabus pmutationes cōiugationum ducētas triginta unā, p̄ter alphabetū uulgo cōsuetū cuius tñ binas quasq; suo ordine lras pariter etiā cōnectere ad mutuas uicissitudines solēt. Rē uulgo exilem ac forte prima specie impitis cōtēptā, sed q̄ tñ ueniat plurimū exaltāda hoibus. Vt legit̄ psalmo xii. **בְּרַח לְבָנֵי אָרֶץ** i. Exaltando despectiones filiis hoim. Ad q̄d ibi citat Rabi Salomō id q̄d dicit̄ a Psalmista Lapidē quē reprobauerūt ædificantes, factus est in caput anguli. Vos eq̄dē oro haud negligēter cōsiderate q̄d nō frustra scriptū est **בְּרַח** nā de **גַּמְטְרִיא** Cabalisticę significat ducēta & quadraginta duo, tot em̄ sunt cūctę sup̄i⁹ descriptę cōbinationēdes, & ex illis unā & triginta ducētasq; uariatiōes decēti honore ueneremini. Oīa em̄ ex illis oriunt̄ q̄ sunt & q̄ dicunt̄, de iis nāq; lanuis quas appellāt, pater n̄r Abra hā ut est in libro Ietzira dixit **וַנְּמַצָּא בְּלִי הַרְבוּר וּבְלִי הַיְצוּר יוֹצֵא מֵהוּ** i. Et existit om̄e dictū & om̄e creatū progrediēs ex illis, q̄ q̄dē nobis illorū adminiculo facile possumus in nostrā ordinare salutē, qm̄ reducēdi sumus p̄ oīm rerū creatarū cōsiderationē in unius creatoris pro humana uirili cognitionē q̄ est salus n̄ra & uita ḡtheria, hoc fit à deo p̄ nomē suū rursus in deū. Ipse est ipsemet nomē suū quatrilaterū in secula seculorū semp̄ b̄ndictū, q̄d ostēderat Psaltes cū aiebat. Et cognoscēt q̄ tu es nomen tuū tetragrāmātō solū tibi sup̄mū sup̄ oēm terrā. Iccirco solū hoc nomē dicit̄ Sēhamaphores. i. nomē expositoriū essentiaē dei. Cui⁹ expimētū sumit̄ de prima huius artificii parte. Aliud est dei nomē in istio locū succedēs q̄d xii. lris scribit̄, cui⁹q; ratio de secūda parte recipiet̄. Aliud p̄terea nomē est q̄d in hac Cabalę tertia parte cōmodissime tractat̄. Nomē xlii. characterū. Nō q̄ uni⁹ noīs una platio q̄draginta duabus literis cōstet. Notū em̄ est apud quēlibet itelligētē, ut docet Moyse Maimoni, q̄ unū nomē iueniri nequeat usq; tot literis scriptū. Sed plura sunt noīa iter se & in se ipsa cōplexa, ex multis literis aggregata, q̄ ducāt Cabalisticā p̄ qualdā rōnes occultas ad ueritatē cognitionis dei Tetragrammatī **יְהוָה** q̄d similiter arithmetice xlii. significat. Huiusmodi xlii. characteres p̄ talia noīa sic coniuncti dicuntur unū nomē eo q̄ finaliter solū unā rē significāt quēadmodū

R

S

O

DE ARTE CABALISTICA

contrario alia nōia cōposita & collectiua saepe cōpluria sunt unice signifi-
cantia. Potuit igitur in p̄sentiarū contingere q̄ ratio illa qua intellect⁹ no-
ster duceret in deū nequerit nisi multis & literis & uerbis explicari. Nec
id mirū, qm̄ p̄ multos & diuersos riuulos solēt īgeniosi opifices scaturigi-
nem inuestigare. Ita de fontis sui abyfso emanare fecit deus cunctas res
& ad infinitam uoraginem refluere.

לְהוֹצִיא דְבַר בְּמֵאמַר
וּמֵאמַר בְּדָבָר עַד לְהַעֲמִיד כָּל הַדְּבָרִים
בְּמַעֲיָן הַשְּׁלֵהֶבֶת וְהַשְּׁלֵהֶבֶת בְּמֵאמַר בְּמַעֲיָן
אִין חֶקֶר וְאִין מִסְפָּר לְאוֹרָה הַמְהַעֲלֵמֶת
בְּהוֹסֵפֶת הַחֶשֶׁךְ הַמְסוֹתֶרֶת בְּכָל אַרְבַּעִים

Hæc sunt uerba cōtēplātissimi doctoris Hamai
in libro הַעֲיָן .i. Speculationis, ad q̄ utiliter allegat ip̄e

סֵפֶר מַעֲיָן .i. librū Fontis sapientiæ, quanq̄ uir tā integer testimonio nō
eguillet. Iam tētabo si ea latine interptari ualeam, ita saltē ne quid sentētia
detrimenti patiatur. Vt produceret inquit rem in uerbo & uerbū in re, q̄
usq̄ restitueret omnes res in fontem resplēdentiæ, & resplendentia in uer-
bum, tanq̄ fontē cuius nec terminus sit, nec numerus, ad lucē inaccessibilē
agmento tenebrarū reconditā in uniuerso quadraginta duarū literarum,
hucusq̄ Hamai. Appellant aut̄ hoc tam uenerandū & colendum nomen
duabus & quadraginta literis designatū p̄stantissimi sapientū, q̄rū memo-
ria in benedictione est קָרוֹשׁ וּמְקוֹדֵשׁ .i. sanctū & sanctificatum.

Ideoq̄ p̄ alphabeticæ reuolutiōis cōmistiōnē rudib⁹ & indignis occultatū
atq̄ tm̄ sanctis cōtēplatiuā uitā agētib⁹ ex alphabeticaria cōbinatiōe p̄ le-
remiā est reuelatū, q̄ sepe legere solebat in lib. Ietzira, ut repitur scriptum

בְּסֵפֶר בְּטַחֲוֹ .i. in libro de Spe, cuius autor est Rabi Iuda q̄ cōpo-
suit illū. Cūq̄ Ieremias librū Ietzira multū & sepe nocturna uersaret ma-
nu atq̄ diurna, uenisse ad eū

בֵּת קוֹל .i. filia uocis dicit q̄ iuberet illum
tribus annis uolumini eidē insudare. Post itaq̄ annorū triū finē qm̄ iam ei
placuit characterum coniugatio & tractatus, ut operaretur in eis, mox
sibi atq̄ sodalibus, creatur homo nouus & in ipsius fronte scriptum erat

יְהוָה אֱלֹהִים אֱמֶת .i. Id est. Tetragrammatus deus uerus, tum
sentiens ille homo nuper creatus scripturam in fronte, haud ultra remo-
ratus est quin subito citata manu primam dimoueret ac adimeret lite-
ram in

אֱמֶת, que est Aleph. Ita manebat reliquum his uerbis יְהוָה
אֱמֶת id est. Tetragrammatus deus mortuus. Ob quam
rem Ieremias indignatione percussus scidit uestimenta sua & dixit ei. Qua-
re tu deponis Aleph ab Emeth, qui respondit, quoniam defecerunt ubiq̄
a fidelitate creatoris qui uos creauit ad imaginem & similitudinem suam.
Dixit Ieremias. Quomodo igitur apprehendamus eum. Respondit ille.

T

כתבו האלפא ביתות למפרע באותן העפר

הזורק בכוונות לבבכם i. Scribite alphabeta ad spacium in hunc puluerem dispersum, iuxta intelligentias cordiū uestrorū. Et fecerūt ita. Est factus est ille homo in horū conspectu puluis & cinis atq; sic disparuit. Quare Ieremias se tunc ab ipso deo uirtutes & potestates alphabetorum & elementariarum commutationum recepisse assererat, nam dispositionem coniugationis de libro creationis ante nouerat. Inde ad posteros alphabeticaria hęc Cabala id est receptio transmigravit per quam arcana diuinorum maxima pandūtur. Cum enim p̄ oēs literarum combinatiōes nomen illud magnum & pro uiribus maximis extollendum ab ultimo ad primum circūduxerimus, tum se nobis diuina eius noticia liberaliter ostēdet ac uoluntati nostræ suas facultates offeret, clemēterq; subiiciet, si nos inuenerit dignos atq; animi puritate, fidei synceritate, spei firmitudine amoris ardore p̄ditos & munitos. Noluerunt em̄ patres nostri (ut Rabi Tarphon, Rabi Moyses ægyptius, & Rabi Hamai, cæteriq; scripserunt se

V

cundum p̄cepta Magistrorū nostrorū illud nomē cuiq; mortali ostēdere nisi admodū digno. Sic em̄ dixerunt q; non tradatur nisi humili, & ei qui

stat in dimidio dierū suorū, non iracundo, nec ebrioso, nec prauis morib; foedato, Sed uiro pacifico & q; suauiter loquatur cum creaturis, & q; custodiat illud cum mundicia, talis em̄ dilectus est sursum & circa nos desideratus deorsum, & timor eius cadit sup creaturas. Ut uero nomen illud uobis patefaciā more Cabalistarū, primo partiar xlii. literas in septē uerba, dein de q̄dlibet uerbum in duas dictiunculas, quarū singulæ contineant iuxta idioma linguæ hebraicę ternas literas. Facta igit multiplicatione arithmetica dicendo sexies septē, erunt quadraginta duo scilicet literarū eius noīs collectio uniuersa quā inspectioni oculorū uestrorū hoc charagmate sub iicio sic

X

שגת במא שגתהכצ מיתהצב ימ'פתא

צתגהפץ תגהצמא צאצפפש Equidem hoc in uersu

dū q̄tasqualq; literas comprehendere, confestim mihi altera pars dictionis unius ē septē quæuis disyllaba nascitur. Vna em̄ quæq; huius tam p̄ciosi noīs dictio sex constare characteribus dignoscitur, tñ hebraicis tm̄, nō aut alterius linguę. Nam latine plurib; erit opus, ut Sagathbama, Sagaththechaz, Miathazab, lemibatha, Zethaghaphaz, Thegazama, Zaazpapas, q̄ in antiquorum uoluminibus inueniūtur usq; hodiernū in diem Romano sermoni pegrina & incognita, sed non iccirco despicienda q; dura sunt & barbara. Nemo em̄ tam lippis oculis in aspectu sacrorū utatur ut recōdita cōtemnat, nemo auribus in audiēdo diuina tātas delicias indulgeat ut solū ea uenerēt, ea laudet, ea sequat q; sensibus sint iucūda, oculis amœna, tactu mollia, & uocatione blāda. Sed spiritalia capeſſat magis q; corporalia & constantia magis q; leuia, ueracq; magis q; fucata. Em̄ uero sepe aspa

Y

DE ARTE CABALISTICA

& horrida p̄cedunt dei p̄sentiam. Recordamini q̄ contigerunt Eliaē prophetae cum in monte dei Horeb intra cauernas & in specu lateret, nonne dictū erat ei sic. Ecce Tetragrāmatuſ incedit & flatus grandis atq; fortis subuertens montes & discindens ac cōterens petras ante Tetragrāmātō, non in flatu Tetragrāmatuſ, sed post flatū cōmotio, & non in cōmōtione Tetragrammatuſ, sed post commotionē ignis, Non in igne Tetragrāmatuſ sed post ignē uox submissa tenuis, & in illa uoce locuta est ad eum gloria Tetragrāmāti q̄ noīatur כבוד. Ita uos post desertū horridū & senticosum, post montē & petras, post flatū & terre motū, post ignē, post uocem in ipso cauernarū & specuū uestibulo dimissa occupationū seculariū multitudiue audietis gloriā dei ad uos loquentē Quid uobis hic? Pergite ultra, ut extat enarratū iiii. Regū xix. Igitur non hic standū est, sed reuertēdum nobis cum Elia propheta in uiam nostrā per desertum, hoc est per has hispidas barbaricarū connexionū reuolutiones & perplexas uepres in uiam sacrae atq; canonicae scripturę, uiam uere nostrā q̄ est ueritas eloquorū dei ut ungamus regē in Syria qui ab unctiōe dicitur Messiha. Tantisper nanq; p̄ coniugationes duorū & uiginti alphabetorū ambulabim⁹ dum ad sup̄mum atq; primum alphabetū uigilanti sollicitudine ac indefessa diligentia uentum fuerit. Oportet em̄ nos artificiose per singulas cōbinationes tam diu discurrere quousq; uox dei pateat, & apertus se nobis offerat sacratissimarū scripturarū textus. Illa nēpe uox dei, omnibus alphabetis a primo ad ultimū uidelicet uigesimū secundum, uirtutem suā & ualorem largiter impluit, ut combinationes aliquanto maiorem efficaciam quæ reputantur non significatiue q̄ nomina primario significato præstent, ueluti radius solis fortius quidem urit q̄ sol ipse unde manauit. Hinc illud extat Mirandulani Comit̄s in Conclusionibus, ubi sic ait. Quælibet uox uirtutem habet in Magia in quantum dei uoce formatur. Præsentis ergo nominis quadraginta duarum literarum uirtus operatio uigor efficacia complementum & perfectio a dei uoce pendet, quam intendimus p̄ omnes omnium alphabetorum connexiones & retia uenari, donec septē nomina quadraginta duabus literis comprehensa usquam in scriptura sacra comperire queamus. Verbi causa. Si quæratur ex primo & uigesimo alphabeto similiter septem uerba quæ possint uel ullius diuinæ scripturę uersus esse symbola, reponantur mihi salua ut sunt memorata superius. Itidem ex ipso & uigesimo, adhuc autem & decimo nono & eodem modo deinceps oīa p̄currēdo, usq; ad primū q̄d a suo exordio ceu reliqua nomē accepit ut diceret אלבת .i. Albath, cui⁹ ex cōbinatione hoc mutuemur exēplū תרל גנב תרל לאק גבל בקג כנב צלב קלר רצק לרו קננ קבק צצת quod simul etiam est nomen diuinum quadraginta duarum literarum ex primo alphabeto libri

Z

Ietzira permutato receptum. Sola namq; permutata & trāspōsita pater no-
 ster Abraham in eo creationis libro posuit, cū nō dubitaret alioq; uulga-
 rii alphabeti rectū ordinē cūctis esse notū. Solēt autē & hunc pari modo cō-
 binare dicētes **אבגך** ut Rab Hamai docuit ī libro illo de Speculatiōe
 nomēq; describit quadraginta duarū literarū etiā ex eadē sua cōbinatiōe
 pductū sic **אקבתש אקבבבו טנבשות טנבש** qd similiter ut cetera dcū be-
 nedictū iuxta suā proprietatē symbolice significat. Sicut em̄ quadrilaterum
 ineffabile notat deū ut est sup omē esse, & Ehieh reprēsentat deū ut est in oī
 esse, & Adonai deū ut est oīm dñator, & Sadai ut nullius eget, ita pari mo-
 do xlii. literarum siue recipiatur ex trāspōsitis seu rectis combinationibus
 quodlibet designat deum quatenus est creator cœli & terræ, uisibilem
 oīm et iuisibilem. Quobrē ista uiginti tria noīa diuinā q̄rū q̄duis quadragin-
 ta duabus figuris pingit, singula secūdū uiginti triū alphabetorū ordines
 ducunt ē duobus sacre scripturę primis uersibus, In principio creauit de⁹
 cœlū & terrā, terra autē erat inanis & uacua. Incipiēdo a prima l̄ra Beth, &
 in ultima Beth litera terminādo, q̄ cū sic hebraice leguntē ut sunt a spiritu
 sancto dictatę, quadraginta duas figuras absoluūt, semp̄ ponētib⁹ nobis li-
 terā pro l̄ra sub uno & eodē cōbinatiōis iugo. Inueniunt & alii Cabalistę
 sublimius speculātes, q̄ trāscēdūt creationē & creaturas, & in sola deitatis
 emanatiōe p̄sistunt, quam sancte per nomen sanctum xii. characterum &
 per nomen xlii. literarum dignissimis & deo deuotis hoībus sub fido silen-
 tio largiunt receptum & scriptū **בספר אגרת הסודות** .i. in
 libro epistolę secretorū, ubi ad quæstionē Antonini Romani de sacrosan-
 ctis noībus rñdit Rab Hakados q̄ ex tetragrāmato fluit nomē xii. literarū
אב בן ורוח הקדש .i. pater filius & spūs sanct⁹. Ex q̄ deriuat
 nomē quadraginta, duarū literarū q̄d ita pnūciat **אב אלהים בן**
אלהים רוח הקדש אלהים שלשה באחד
 .i. Pater deus, filius deus, spirit⁹ sanct⁹ deus, tres
 in uno & unus in tribus. O q̄ta est hęc altitudo, q̄ta profunditas, q̄ sola fide
 apphēdit. Tū Philolæus. Quātę uero Simon inqt tibi agēde sunt gratię
 q̄ oīa nobis tā dilucide atq; clare ostendis, si modo quicq; in hac arte darū
 esse pōt, ac nō potius maxia pars horū inuolueris reclusa, & fugere ad sali-
 ces uisa. Et Marranus. Tace obsecro Philolæe inqt, Sine hūc progredi, an
 nō uides? uesper ingruit, & hic quasi diurnū pactus est. Porro tu ppetuo
 loquere Simō q̄qd rerū erit. Tū ille. Cōpleui artē totā & edocui, nisi sūt
 q̄ particulatim restare putetis de q̄busdā noībus dei, & angelorū & uirtu-
 tū, & cōsecratis sigillis, quorum ui ac potestate facturos se multi multa pro-
 miserunt q̄ uulgo admiranda uideant. Et Marranus. Obliuio forte te cœ-

DE ARTE CABALISTICA

C pit, inquit, q̄ de nomine dnodecim literarum q̄q̄ dicturus eras, quamuis
 secundæ partis materiam esse affirmares quæ iam præterit. Tum Simō.
 Parum est quod de illo exponam nisi q̄ postquam crebro & frequēti pra
 uorum hominum usu passim uilescebat nomen Tetragramaton antea cū
 tanta cura & sollicitudine, cum tanta reuerentia & tam prudenti modera
 mine idoneis & electis tm̄ sacerdotibus septimo quoq̄ anno traditum ut
 discerent per illud populo benedicere in sanctuario, tunc ad maiestatem hu
 ius nominis conseruandam prohibitum fuit sacerdotibus eo imprecari, so
 lisq̄ summis pontificibus q̄tannis permilla erat eius pronuntiatio in die
 bus ieiuniorum & propiciationis. Quare illius loco cæteris substituerunt
 nomen duodecim literarum, q̄ esset aliquanto sacratius q̄ nomen Ado
 nai, & tamen ineffabili Tetragrammato longe minus diuinum quo sacer
 dotes in benedictionibus uterentur. Consueuit autem quatuor his literis
 קב"ה cum apicibus in capite cuiuslibet notariace signatis conscribi
 & ita pronuciari **ה קדוש ברוד הוא**. i. Sanctus bñdictus ipse
 Per quod benedictionem a deo Numeri sexto mandatam posterius su
 per populum pro Tetragrammato ita proferebant. Benedicat te sanctus
 benedictus ipse, & custodiat te, Ostendat sanctus benedictus ipse faciem
 suam tibi & misceatur tui. Leuet sanctus benedictus ipse faciem suam ad
 te, & ponat tibi pacem. Quo in loco Salomon Trecensis commētator, sa
 cræ scripturæ ordinarius sic scribit **לכך הבהנים פורסים**
בפיהם לומ הקבה עומד אחריו שגנה
זה עומד אחר בתליו משגיה מן החלונות
מבין אצבעות של כהנים. i. Itaq̄ sacerdotes distendunt
 manus suas dicendo, sanctus benedictus ipse stat post nos, sicut scriptū est.
 En ipse stat post parietem nostrum, animaduertens de fenestris inter di
 gitos sacerdotum. Sic in uetusti codicis membrana scriptum teneo quam
 uis impressa quedam uolumina chartacea uerbis istis careant. Firmissime
 uero credunt nostri & nullatenus dubitant hac forma expressam benedi
 ctionem tantæ prosperitatis esse causam quantæ fuisset si nomen Tetra
 grammaton quod nunc Adonai pronūciant in istis imprecationibus per
 maneret. Mutatio enim hæc facta est ad honorem Tetragrammati, ne to
 tiens iteratum, neglectui tandem subiaceret, quod Deus Optimus Maxi
 mus omnium maxime auertat. Habetis omnem hortum Cabalisticum id
 est **גנה** tribus areolis distinctū quæ sunt Geometria, Notariacō, thmu
 ra, & radicibus, herbis, florib⁹ infinitis excrescētē cū oī ornatu suo ad unū
 hortulanū respiciētē, q̄ rigat, plātat, & icremētū dat de⁹ Opt. Max. incōpre
 hensibilis, ineffabilis, innoīabilis, cui est q̄q̄ nomē incōphēsibile, ineffabile
 innominabile tetragramaton, ex q̄ fluit & deriuat oē q̄d est ī sacris sacrū.

Reliqua em si qua iueniunt reru diuinaru symbola, notę, sacrameta, signa
 pfecto ex hoc ipso ducunt originę. Verbi causa **יהוה** significat **כוזו** D
אהר deus unus, per primā huius artis partē **גימטריא** opando
 arithmetice ut supra explanatū est, illud idē tñ nomē **כוזו** symbolice rep
 sentat itegrū ipm nomē tetragrāmatō p secūdā Cabalę partē, ut scribit lo
 seph Bar Abrahā ciuis pfecturę Salemitanę in secūdo uolumie Horti nu
 cis his uerbis **י תמורתו כ וכו ה תמורתו ו וכו ו תמורתו ו**
תמורתו ו. i. lod cōmutatio ei⁹ caph, & sic he cōmutatio eius vau, &
 sic vau cōmutatio eius Sdain, q̄ aiaduertimus deū in essentia sua unū esse
 unissimū q̄ nihil est unius, quanq̄ multa secūdū alias relatiōes dicūt de ipō E
 ppter q̄ uocatus est Elohim Kadosim. i. Dii sancti. Iosue ultio, & Elohim
 Haiim. i. dii uiui Deuteronomii v. Et Mallachie primo de se ipso loq̄ sic.
וואם ארונים אני איה מוראי. i. Et si dñi ego, ubi est timor
 meus, q̄ in loco se deus pluraliue appellat dños. Iuxta immanentiam ergo
 unus est, iuxta egressiones aut plures, q̄ dixit. Faciamus hoīem ad imaginē
 & similitudinē nostrā. Nō q̄ lingūę sanctę mos fuerit ut in summa cōstitu
 ti maiestate de se ipsis pluraliue loquerent, ut Rab Saadia scribit in libro.
אמונות. i. credulitatū. Hoc em tenue argumentū est, qm subito post
 ipse singulariter loq̄tur ita. Faciā ei adiutoriū simile sibi. Hęc unitatē & hęc
 pluralitatē in diuinis nō inuiti admittūt Cabaliste diuersis rōnibus, unde
 asserūt tres primas numeratiōes cabalisticas **כתר הכמה בינה**
 unā esse summi regis coronā, ut scribit Rab Assē in lib. **יהיד** singulari
 unionū seu collectorū. Cernitis hoc exēplo q̄ oībus Cabalę ptibus ultro ci
 tro promiscue utimur uidelicet uniuersa literarū syllabarū & dictionum
 metathesi, deinde numerali supputatiōe, notatiōe capitali, & cōmutatione
 literali cū singulis speciebus quas priori sermone patefeci. Sic em trāspo
 nim⁹ nomē tetragrāmatō ut sit Va & la, oriatq̄ **הויה**. i. essentia q̄ oīni
 rerū prima est, a qua sunt oīa entia uera & bona. Vnde Ehieh Adonai si
 gnificat arithmetice tātundē qd Elohim cui⁹ summa lxxxvi. Sicut & **מה**
 nota est ipsius Elohim si sic extēdat **ממס הא** hoc est **פוי**. i. lxxxvi. Et **כו**
 nomē tetragrāmatō, q̄a sit xxvi. qd si extēdat **כתו** facit cxii. & designat F
 tetragrāmatō Elohim, hoc est dñs deus. De q̄ primū scribit. Iste sūt gnatio
 nes coeli & terre qñ creata sunt in die q̄ fecit tetragrāmatatus Elohim terrā
 & coelū. Est aut noīs tetragrāmati principiū lah. Et ipsius Elohim medium
 lah, & finis Ehieh lah. Quod totū est pfectio ipsius **הויה**. i. essentię, qd
 significat **הו**. i. ipm, et **יה** esse diuinū. Vnde q̄tidiano tritū est usu ut ipm
 esse dicat aliqd diuinū necessariū & incorruptibile. Omē qppe qd est qñ
 est huius gratia necesse est esse, nec tūc cōtingit nō esse. Virtus itaq̄ illius
 essentię ducebat in opationē p uerbū dei q̄ dixit **יהי**. i. sit, q̄ dicto creatę G
 sunt in una summa ldeę uniuersę ac uirtutes intellectuales absolutissime p

DE ARTE CABALISTICA

hoc qđ ipse mādauit sic. Fiat lux, & mox facta est lux. Quā uniuersitatē secuta est angelorū ad ministeria deputatorū natura qñ dixit **כּוּן יְיָ**.i.& factū est ita, qđ principē & sacerdotē magnū designat q noīatur Michael, lucidū argumētū angelicę cōditionis, qđ ex unitate & numero centenario cōstituit. Vnde putant primo die Ideas extra causam primā esse, pductas & formas absolutissimas q ad esse & opari. Die autē secūdo hinc angelos esse creatos. Nō em̄ in primo die aiebat **כּוּן יְיָ**.i. factū est ita, sed ī die secūdo, cū firmamētū fieret cœli iuxta Rabi Elięzer de luce uestimēti eius creati. Decē em̄ uestibus idutus erat deus qñ mūdū creauit ut dicūt cabaliste, ac de ultimi uestimēti sui luce sumpsit & creauit cœlos, nō qđē sensibiles, sed illos inuisibiles & itellectuales **הוֹת רוּחַ צִיּוֹת**.i. entitates spirituales, de qbus Psaltes ait Cœli enarrāt gloriam dei, ubi nō scribitur **שָׁמַיִם**.i. Cœli q sunt orbiculares, qđ memorabiliter notauit Rabi Ama in lib. Recōditorū, psalmi xix. Sed **הַשָּׁמַיִם** qbus addit̄ articulus ha, ut ī summario argumēto Geneseos legit̄. In principio creauit deus Hafamaim .i. cœlos illos eximios, illos famigeratos, illos admirabiles, nunq̄ uisos nec mortalibus oculis uidēdos. Alii nāq; cœli q nō scribunt̄ p ha articulū sunt qđē firmamētū, sed tñ uocant̄ noīe cœli, quare scriptū est, & uocauit deus firmamētū cœlos, & dī ipsius cœli firmamētū inuisibilis, in q̄, qđ appellat̄ Cœli cœlorū, unde sequitur ita. Fiāt luminaria in firmamento cœli. Nimirū illa extēsiō in modū pellis tanq̄ literis inscripta luminaribus & stellis propter localē expassionē dicitur Rakia qđ nos a firmitudine firmamentū appellamus. Nā cœlū inuisibile nō egebat luminaribus, qm̄ p se spiritualiter est illustre ac mētaliter a prima causa illuminatur. Ideo noīantur itelligentię sepatę, de qbus ait autor causerū. Oīs intelligētia plena est formis, q dū intelligit dicitur audire & loq, quare Moyses ait. Audite cœli q loquar. Et David Cœli enarrāt gloriam dei. Et deus apud Oseā. Exaudi cœlos & isti exaudiēt terrā. Vñ lumē ppheticū descēdit qđ dī **אֶסְפָּקְלָרִיא** .i. uisio illuminās, q fuit̄ Moysi, nā aliorū pphetarum uisio erat **אֶסְפָּקְלָרִיא שְׂאִינָה מְאִירָה** .i. nō illuminās, & ea dī terra, nō nihil mētionis in primo sermōe de iis habitū est. Egdē mihi recte uideor credere ob id sapientes nros dixisse, Aspectus Moysi sicut aspectus solis, & aspectus Iosue sicut aspectus lune. In creatiōe igit̄ sensibiliū utit̄ de hoc symbolo itelligibiliū **כּוּן יְיָ** ut designetur ministeriū angelorū rebus naturalibus cōcreatū sub noīe comuni Michael tanq̄ speciei angelicę appellatiuo, q p eā orōnem **כּוּן יְיָ** in sequētibus qnq; dierū opib; recitatā iuxta primā Cabalisticę artis partē æqualitate numeri symbolice significatur, p qđ instituimur q oēs angeli sunt eiusdē speciei, singula porro corpora siue cœlestia seu terrena, pprios habēt rectores uirtutū ac pfectos opationū, tā ea q sūt rationalia, ut cœli, stelle, hoīes, q̄ q̄ irrationalia ut bestię ac elemēta. Philosophis nēpe tū primū peripateticis id probatur qđ cœlū

quodlibet sphericū p̄ter formā suā essentialē habeat assistentē itelligētiā orbis sui motricē, q̄ uocatur angel⁹, eo q̄ ad hoc officiū missa, intelligēs & uolēs cōplet iussū creatoris, tanq̄ inter deū & naturā uirtus media à qua fiunt opationes in rebus quas natura earū uel nō faceret, uel nō sic faceret, quas alii prouenire dicūt a proprietate occulta & alii q̄a tale. Mor⁹ em̄ cœlorū & stellarū quāq̄ naturaliter est circularis, tñ ab oriēte moueri ad occidentē uel ecōuerso nō naturē est sed uolūtatis, At habet liberā uoluntatē angelus, natura uero ad certū solūmodo instinctū coartatur, unde semper agit eodē modo, Angeli autē nō mouēt orbēs semp̄ eodē modo. Quo fit ut nō semp̄ eodē modo fiāt mutatiōes horū inferiorū. Maximā nāq̄ uim ac potestatē angelica exercet conditio in res corporeas, quapropter intellectus agēs a q̄ influ. ut formę noīat angel⁹ teste Rabi Moyse Maimoni & appellat̄ שר של עולם. i. p̄fectus uniuersitati, ut dixerūt sapiētes n̄ri, uocat̄q̄ Metatron, a q̄ qdē gubernātur oēs uirtutes singulares humane aīales & naturales q̄ pariter angeli dicūtur, eorū est multitudo q̄ ad nos īfinita, sed q̄ ad creatorē certa terminata & finita. Cuius rei Bresith Raba meminit ubi legit̄ q̄ creator q̄tidie creat cœtū angelorū, q̄s alii uocat̄ formas, q̄ sint substātię formales q̄bus tota sphaera generabiliū & corruptibiliū absq̄ numero plena est. Haud secus atq̄ uelster q̄q̄ recepit Hesiodus, in opibus em̄ & dieb⁹ sic ait. *ἦν δὲ μύριοι εἰσὶν ἐπὶ χθονὶ πονυβοτείρη ἀθανάτων ζηνός, φύλακτες θνητῶν ἀνθρώπων οἷρα φυλάσσουσιν τε δίκας καὶ χεῖλια ἔργα. ἧρα ἑσά μύριοι πάντη φοιτῶντες ἐπ' αὐαν. i.* Ter em̄ decē mille sunt sup̄ terra multos pascēte īmortales Iouis, custodes mortaliū hoīm, q̄ utiq̄ obseruāt & iusticias & miserāda facta, aerē īduti ubiq̄ eūtes sup̄ terrā, Quorū instar in hoīe duas uolūtatis potētias noīant duos angelos יצר טוב ויצר רע. i. autorē boni & autorē mali, ut in מדרש הצחומא legit̄ quē citat rabi Assē in sua collectura. Eiuscemodi autem Hesiodios custodes corpi coassistētes latini spiritus nūcupāt, eorū q̄sq̄ sollicitudini negociorū inferiorū destinatus fuerit Mamona seu Mamon dicit̄, quē gr̄ce demona seu dæmon uocat̄, nō utiq̄ in malā partē. Sane aliud qdē est demō aliud demoniū, qd̄ a nobis putat̄ diuinitatis extenuatiuū esse, quapropter diminutiue a diuinis excluditur, q̄q̄ plane fateor Homero & uetustissimis scriptorib⁹ aliū eius uocabuli usum fuisse, q̄rū multi de Socratis dæmonio laudāda & uenerāda p̄dicarūt, qd̄ Apuleius de deo Socratis īterp̄tatus est. Q̄ autē latini uocarūt spūs instar uētorē, a nobis originē sumpsit q̄ eodē רוחות appellamus. De q̄b⁹ Rabi Tedacus Leui in lib. de decē numeratiōib⁹ post explanatos q̄tuor uētos aq̄lonarē, meridionalē, orientalē & occidē. talē, tandē sic scribit **ולאלו ארבע רוחות בהא ארבע מלאכים דממוצין עליהון ביומה ובליילה**. i. Et illis quatuor uētis creauit quatuor angelos q̄ p̄fecti sūt sup̄ eos ī die & ī nocte. Deinde sequitur eodē autore q̄ Michael q̄ est de parte clemētis ac mise

DE ARTE CABALISTICA

rationū cōstituitur Mamona. i. p̄fectus sup uentū oriētalē usq; ad dimidiū diei, & usq; ad noctē. Regitq; uentū occidētalē Raphael q̄ similiter est de parte clemētis. Tū Gabriel in uirtute iudicii et seueritatis p̄fectus est cū uēto boreali sup dimidiū noctis & duas mensuras mūdi. Noriel uero p̄sidet austro. Hucusq; Tedacus Letui. Ceterę plures illi sub se species habēt quas liber סודות .i. arcanorū continet, & in Porta lucis ita legitur

כי מן הארץ ועד הרקיע אין שם מקום פני אל הכל מלא המונים מהם טהורים מהם בעלי חסד ורחמים ויש למטה במה בריאות טמאות מזיקות ומקטרגות וכלם עומדים ופורחים באויר ואין מן הארץ ועד הרקיע מקום פני אל הכל המונים מהם לשלום מהם למלחמה מהם לטובה מהם לרעה מהם לחיים מהם למות: וכל זה במדור

.i. ק. a terra usq; ad firmamētū nō ibi loc⁹ uacuuus, sed om̄e plenū formis. ex illis purę. ex illis capaces gratię ac miserationū, & sunt iferi⁹ multę effigies fœde, noxię, tētatrices, & oēs cōmorātes & uolātes in aere. Et nō a terra usq; ad firmamētū locus uacuuus, qm̄ totum sint spēs, ex iis ad pacē, ex iis ad bellū, ex iis ad bonū, ex iis ad malū, ex iis ad uitā, ex iis ad mortē. Et oē id in habitatiōe inferiori in qua nos sumus, hæc Ioseph Castiliēsis. Sed absit a sancto proposito nostro ut multa de squalētib⁹ & turpissimis demonibus illis humani ḡnis hostibus q̄ dicūtur cōtra rię fortitudines disputare p̄gamus, uel q̄ superiorē regionē puagari putant, ignei, uel q̄ propinquo nobis aere oberrāt, uel q̄ terreni terrestria territāt, uel q̄ lacus & fluuios habitant, ac sepe ipsum mare quatiūt, uel q̄ sub terra illos qn̄q; iuadūt, q̄ puteos effodiūt & metalla, itē hiatus terræ prouocāt, flammiumos uētos agitāt, & fundamēta cōcutiūt, extremū, q̄ oīa lucis ac splēdoris fugiūt in p̄scrutabiles & penitus tenebricosi, q̄ nō modo gen⁹ humanū uerū etiā bruta uexāt, sermones suos absq; sonitu i gerētes. Aduerſ⁹ q̄rū machinatiōes sunt ex nostris q̄ multa se arbitrātur exptos, ac nō dubitāt & bonos spiritus mulcēdo attrahere, & malignos oppositis passiōibus ppulsare, sacris & diuinis rite noibus ac characterib⁹ suffulti. Tubēt hoīem futuris piculis exponēdū recipe mēbranā tenuissimā q̄ dicitur uirginea tanq̄ syncera mūda & imaculata, ut p̄fagiat a c̄toris puritatē, tū deinde hos characteras inscribere sic צמרכה at extra in hispidiore folii parte signa q̄q; hæc בווו qua ligatura firmissime sperantē in deū uniuersitatis creatorē p̄cipiūt nullas formidare puerforū hoīm machinatiōes. Id ita p̄adunt mysteriū, sunt em̄ symbola primorū qn̄q; uersuū Geneleos, tā capita

+

q̄ termini iuxta secūdā cabalisticę artis partē. Scripsit q̄ndā de physicis liga-
 turis Costa Ben Luca res nō physicas tñ xpientia ut opinant̄, pbatas, qui
 ait, Auricularis digitus abortiuū si mulieris collo suspēdat̄, nō cōcipiet dū
 collo hærebit, at nūc uerba qb̄ creator oīpotens fecit ccelū & terrā alliga-
 ta, nū putauerit inqunt aliqs nihil posse? Sane multū, pfecto credūt mee
 sectæ hoīes magno magistro Rabi Assē, q̄ scripsit in ספר היהיר q̄
 uolēs petere ac ipetrare optata cōuertat se ad clemētiā & miseratiōes dei
 utēdo iis characterib̄ פסתם פספסים ריוצסים q̄
 inueniunt̄ esse digna sacre scripturę memoracula, cuiusmodi habent̄ &
 alia cōpluria qb̄s ferme oēs Cabalistarū libri sunt referti. Studēt q̄q; aliī
 ē diuinis literis sigilla illustria fabricare, q̄ cōtra hoīm aduersas ualetudīes
 & reliquas molestias ualeāt diuturno usu probata, Veluti est illud uerbi
 causa, q̄d Rab Hama in lib. Speculatiōis ex quatuor nō magicis sed solēni-
 bus & cōibus sacris noībus composuit qn̄ potius cōpositū a patribus rece-
 pit יהיה איהי Est aut̄ ייה cabalisticę idē q̄d El.
 Accipiūt igit̄ eius scientię artifices primū characterē primi noīs, & primū
 secūdi, & primū tertii, & primū quarti, fitq; sigillū primū ייה Deinde
 opant̄ pari modo circa secūdas quatuor noīum sacratissimorū lras & orit̄
 הריה Tertium sigillum ita cōficiunt, tertias quasq; lras coniūgunt &
 nascit̄ ונאי Postremū eodē more copulāt ultia & exurgit̄ quartū sigil-
 lū q̄d est יהיה Horū quatuor sigillorū intētio est יהיה צו יהיה
 יהיה איהי. i. Dñs deus noster dñs un⁹, & hęc inqunt esto quatuor
 simul iūctorū sigillorū superscriptio. Demū in membranę tergo depingunt
 איהי איהי איהי איהי q̄d interpretāt̄ sic יהיה ראש יהיה ראש יהיה ראש יהיה ראש
 יהיה ראש יהיה ראש. id est. Vnum, principium unitatis suę,
 principium singularitatis suę, uicissitudo sua, unum. Et intelligitur uicissi-
 tudo hæc literaria secundum tertiam Cabalę partem. Stant itaq; cum sigil-
 lis & inscriptiōibus corā altissimo mēte deo deuota, & q̄libeat bñdictiōne
 de illis decē octo bñdictiōibus, aut in aliis iustis p̄cibus cōtentā postulaue-
 rint, infallibiliter se ipetrare sperāt, oēm̄q; uel ccelit⁹ imminētē sæpe sortē
 frāgere, uel Adraftiā. i. diuinarū legū ineuitabilē potestatē orōnib⁹ sacrorū
 uerborū mitigare posse cōfidūt. Nā haud modo characteribus & figuris,
 uerū etiā uerbis & carminibus bene initiatū Cabalisticā putāt quęuis tū q̄
 sint admirāda efficere, q̄d & uestri qdā posse fieri cōfitem̄. Plotinus em̄ de
 dubiis aīę libri secūdi cap. xxxv. enumerat quatuor qb̄ mirabilis insit uirt⁹
 scilicet, qualitates specierū occultas, & figuras, & cōcētus, & uota. Porphy-
 rius etiā & Iāblichus aiūt p̄ deū, pprie, p̄q; bonos angelos aduersus infir-
 mos spiritus iperiū nos habere, nec iuenit̄ ullū in orbis terrarū ambitu ge-
 nus hoīm q̄d in hęc sentētiā facilius eat q̄ ut fama est diuiniore christiani,
 q̄ noībus & figuris demonia eiciūt, & manus supra egros iponūt, & bene
 habēt, & mortifera sanāt, & miracula consimilia opant̄. Sed (ut asserētib⁹

DE ARTE CABALISTICA

illis uera loquar) oia ea fidei potius tribuunt, quam & oronibus nonnulla esse insita potestate opinant. Dicunt em atq; credunt qd oro fidei saluabit infirmum, neq; aliter idonei Cabaliste sentiunt, qd pariter affirmant opationes miraculosas ex solo deo, & ab hois fide pedere. Medaces igit & stultos esse illos pnuciat qd soli figurę, soli scripture, solis lineamentis, solis uocibus aere

M fracto natis, tantam miraculorum uim & potestatem concedat, ut testat Rabi Moses aegyptius in libri pplexorum primi capite lxxii. Ad haec non solum, inquit Philolaus, Hebræorum Cabaliste sed etiam Graecorum pstatissimi multum signaculis & sigillis fidei tribuerunt. Antiochus em cognomēto Soter cum esset in expeditione contra Galatas uiros fortes & militum innumerabili concursu munitos, plium difficilimum commissurus, qm iam ut de eo Lucianus scribit πένυ πηνυράς έχε τὰσ έλπίδας. noctu uidit p somnium assistere sibi Alexandrum, iubereq; ut militibus suis ante pugnam pro bellica tessera signaculum quoddam sanitatis ediceret, p quod sibi contingere uictoriam pollicebat. Id erat eiusmodi qd in uestibus insignirent, ut idem Samosatensis de compellationis errore notauit *τριπλοῦν δίσκονον διὰ δάκλων τὸ πντάγραμμον*. Triplex triangulus inter se quinquilinearis. Antiochus autem signo eo leuato mirabilem aduersum Galatas nactus est uictoriam Egoipse, pfecto illud pentagoni symbolum sepe in Antiochi argentea moneta percussum uidi, qd resolutum in lineas ostendit uocabulum *υγιεία*. i. sanitas. An non in re erit, Marranus inquit, id quod Magno Constantino quondam dei signum (ut tunc appellabatur cruce) in ipsa meridiei hora coram omni exercitu supne apparuit latinis literis inscriptum sic. In hoc uince. Et uicit quod Constantinus eodem signaculo, atq; tunc plausu populi Romanorum Impator lectus ac salutatus, oitumq; impatorum inuictissimus fuit cognoscatus. Quantum igit ualuerunt sigilla & signacula testes erunt summi uiri, Iudeis Machabeus, Graecis Antiochus, Romanis Constantinus. Nec te fallit, Simo quod de Christianis paulo ante loquutus es. Nam ea gente nihil sub hoc seculo est in opificio signorum, characterum & uocum admirabilius, qd figura crucis & noie Iesu sistunt maria, uentos mitigant, fulmina repellunt. Est propterea character illo & effigie crucis nihil etiam fortius, & in piculis nihil magis salutiferum, quam non aliam (ut libere fatear) ob rem nisi quod ueri Saluatoris symbolum extant, sicut uobis dei symbolum est nomen illud Tetragrammaton. Quodq; Cabaliste possunt in noie ineffabili cum nupta te monstratis sigillis & charagmatis, id multo ualidiori modo possunt fideles Christiani p nomen IESV effabile cum proprio signaculo crucis, cum se arbitrent nomen tetragrammaton longe rectius pnuciare in noie יהוה ueri Messiae, ad hoc citant id quod in Midras Thillim uestri scripserunt אמר ר' יהושע בן לוי בשם ר' פנחס בן יאיר מפני מה מתפללין ישראל בעולם הזה ואינו גענין על ידי שאינו יודעין בשם המפורש. i. Dixit Rabi Iosue filius Leui allegando magistrum Pinhes filium Iair. Propter

N

qd orāt Israel in mundo isto & nō exaudiunt. Propterea q̄ nō nouerunt
 Sēhamaphores, i. nomē tetragrāmātō, hęc ibi. Tū Simō. Fortasse tu, sed qd
 uerbis: certe hęc figurā crucis sapiētiores Cabalistę ad lignū ænei serpētis
 in deserto erectum referre uolunt, licet ualde silenter, & occulte, idq̄ per
 גימטריא .i. p̄ equalitatē numeri. Horū nāq̄ צלם .i. crucis & עץ
 .i. ligni, characteres, utrinq̄ cētū & quinquaginta symboliffant, quare facilis
 de altero ad alterū fit trāsitus de cruce ad lignū, & de ligno ad crucē. Sed
 digito cōpescō labellū. T̄pis angustia coartat optimi amici ut minus q̄ uo-
 lūi dixerim, & me frustror tñ ægre meo gaudio illo exrescēti de ornamē-
 to & dignitate orōnis uestre cū in tā dēsa nocte qñ cubādū est defecero, q̄
 nō tanq̄ sophistę uulgari nugatorio & exili sermōe, neq̄ gladiatorio cer-
 tamine uerborū aut cōtētionē opinionū hactenus mecū disputatis, sed ac-
 curata & acuta dicendi rōne, sentētiis rei de q̄ agit aptis & accōmodatis, ut
 optarē maiora nobis dierū spacia cōcedi. Nemo. n. de arte cabalistica puo
 momēto satis dicere pōt, tāte sunt res, tā alte, tā innumeræ, tā discriminosæ,
 ut oporteat sūmis īgeniū uirib⁹ niti quēlibet ei⁹ causæ auidū & studiosum.
 Et circūspicere nō modo qua īdustria sit addiscēda sed etiā q̄ sit piculo mo-
 derāda & exercēda. Nā cū ea sciētia sit & rerū spiritualiū & spiritualis, nec
 possit hō facile de spiritibus afferre iudiciū is etiā cui est iter angelos & de-
 mones iudicādi cōcessā potestas qualibet discreta p̄ficulatiōe uel usq̄ ad
 equatā regulā, p̄fecto nō sine multa utiq̄ formidine ac nisi purgatis ante
 morib⁹ isti facultati & isti exercitio recte incūbit ne Balaā p̄phetę sortē pa-
 tiamur, ne uiuētū matrē imitemur, ne sub figura lucis tenebras sequamur
 Metuite uobis ab istis fulmine deiectis spiritib⁹ & scūissimis hostib⁹ nris,
 atq̄ credite mihi, ferūt iter nos mortales ut angeli sic diaboli uexilla quicq̄
 sua. In exercitu dei q̄tuor añsignani מִיכָאֵל גַּבְרִיאֵל אֲרִיאֵל רַפָּאֵל
 .i. Michael. Gabriel. Vriel. Raphael, istar elemētorū quatuor, se-
 cūdum quatuor situs, aut iuxta quatuor numerationes spirituales, ut quō-
 dam filii Israel quatuor uexillis proficiscēbantur Numeri secūdo. Ad ori-
 entē ludas, ad meridiē Ruben, ad occidētē Ephraim, & Dan ad aglonē. In
 exercitu pariter Satanæ latissima gerunt signiferi ultores uela סַמְאֵל
 עֲזַאֵל עֲזַאֵל מַחְזַאֵל .i. Samael. Azazel. Azael. Mahazael, de
 qb⁹ Mnabem Racanat Leuitici xvi. & i lib. primo Pētateuchi sermonē tra-
 ctat, q̄ in loco & Thargū Ionathā ipse sup Genesim allegat. Deinde adhuc
 magnę crebescūt turmę demoniorū & legiōes tartari, pfuge ac fugitiuæ
 oēs portionē suā habētes in capro emissario, q̄ p̄pter eorū sceditatē & hor-
 rorē hic recēdere omittā, quāq̄ multa pars ī sacra scriptu- ra cōphēdunt
 Sed cū puerbio cabalistarū dicēdi finē nūc facio הַמְשָׁבִיל יָבִין .i.
 prudēs intelliget, si etiā hoc addidero q̄ sicut Michael הוּא הַכֹּהֵן
 הַגָּדוֹל .i. Ille sacerdos magn⁹ sacrificās in mūdo supiori, aias hoimim

maculatas deo bñdicto p̄sentat, imūdas aut̄ & uitiis oneratas ad diabolū
 mittit, ita pōtifex ī mūdo īferiori ut scriptū est in leuitico iubet̄ aīalia mūda
 & īfontia offerre deo, crimibus aut̄ & noxarū mole onerata, tra- dere Sa
 tan̄, qđ & Cabali, st̄e sedulo approbāt dicētes **כִּי כָל הַעֲוִיּוֹת
 הַתְּחִינִים הֵם מִגִּדְיִים לְעֲלִיוֹתִים וּבְפִי
 הַעֲשׂוֹת לְמִטָּה כִּי גַעֲשָׂה לְמַעַל**
 .i. Q. oēs res
 inferiores sunt rēpresentatiuē superiorū, & uti fit inferius sic agit̄ sup̄ius. Por
 tēdū hęc aliqd & uirtutibus debitū & uitiis, ut cauēdū cuiq; sit q̄ uiuat &
 q̄ moriat̄ modo. Tota nanc; philosophia nostra hęc est, ut bñ uiuēdo, bñ
 moriamur, ne forte sua portio futuri sim⁹ tartaro & ultricibus furiis om̄i
 frustrata spe, atq; tū eueniat malo male. Nūc qđ ualde discruciat puto dis
 cedēdū nobis esse qñ a mane ad noctē supra q̄ decuit multiloqu⁹ uobiscū
 fabulor. Nā ut de me humaniter cōiecturā facio, ita nō indigne de uobis iu
 dico q̄ dormitū sopor abire sollicitat. Tū illi. Diuellimur a deo moleste in
 gunt abste Simō, optātes p̄petuo te audire, q̄obrē de multiloqo ne uerbū
 qđē. At q̄ ita iubes morē tibi gerimus & abimus, redituri ad te in crasti
 nū, nisi tibi incōmodū est. Ad hęc Simō ait. Nequeo cælare amicos uos
 qđ mecū cōstituerim. Cras ad lōginqua migrabo uocatus nuptiarū causa
 qm̄ patruus uxorē Ratisponte duxit, q̄ res bñ uortat. Tū Philolaus, Vrge
 rē inqt̄ totis uiribus ut maneres nisi non æquū esset, qñ haud modo nobis
 (fateor) nati sumus, partē nostri, amicis suo iure locamus. Igit̄ gratias tibi
 agētes fausta p̄camur itineri tuo tuisq;. Hic Marranus unā m̄cc̄orē tact⁹
 Vade inquit̄ sinistris auibus prospere fœliciterq; amicissime Simon atq;
 uirorū optime. Interea finem nundinarum Frācofordiensium expectare
 cogimur, ut cum mercatoribus nostratibus ab hoc emporio in patriam
 quisc; suam tutius remeare queamus. Tum Simon de more gentilitio
 inquit, Pax uobis. Ad quod ambo isti. Vale aiunt, I decus, I nostrum.
 Habes sanctissime LEO DÉCIME a Capnionē humili seruo tuo, breui cōmpen
 dio recitatas in symbolica Pythagoræ philosophia, & Cabalæ sapientia ueterum op̄i
 niones atq; sententias, exigui licet numeri tamen quæ studiosis multo amplius cogitā
 di ac inuestigandi aīsam p̄beant. De quibus ego mediocris ingenii & minutæ pruden
 tiæ homo nihil iudicare aūsim, nec sane iudicauero. Sed totum hunc librum tuæ subii
 cio autoritati, cuius in arbitrium collata est totius mundi censura, ut quæ displiceant
 reiicias, & tum lætabor cætera placuisse, Conatum hunc certe meum quem & nostri &
 Reipublicæ causa suscepisse me potes existimare, uideri tibi nō plane improbum con
 fido, tum q̄ aliena meo labore nostris pateant, tū q̄ hoc Semestri legēdis illis id quin
 quenne bellū quod aduersum me hostes mei te sciente gerūt, si omnino nequibat uita
 ri at leuate studuerim, tū deniq; ut & meorū esset apud te aliquid quo sit beneuolētior
 memoria nostri tuā, quoties paternū erga me animū tuū frangere ac auertere inimici
 moliunt̄. Non em̄ intermittūt (scio) quotidie susurris attentare pias aures tuas, modo
 per proxenetas cōducticios, modo per epistolas, ut quas ad te proxime xiiii. Kal. Octo
 bres ex Agrippina Colonia datas nuper legi, quarū simul cū falsa delatione titul⁹ etiā
 mentis autorē. Non em̄ tā colēda Colonia tā eius uenerāda Vniuersitas, sed particula
 ritas & qđā inimicorū singulāria colluuiō minimaq; pars ciuitatis & ea infanior, hoc
 facinus fecit ut tuæ sanctitati affirmarent quæ uera non sunt, idq; contra Inhibitiones

apostolicas, & contra mandata Caesaris pacē. Vides etiā quanta in eisdē literis audaciā tanq̄ Solonianas tibi leges p̄scribere, fontēq̄ iuris docere p̄sumāt qua oporteat uia in iudicio ad nutū & uoluntatē eorū procedere, ut facilius me sordibus uincāt, quasi non iā certa toti ferme orbi habeat innocētia mea. Vñ adduci non possum ut suspicet istis te fidē habere q̄ despecta Inhibitiōe apostolica, & cōtemptis cēsuris tuis q̄ minime obseruato iuris tramite libellū meū lite p̄dēte cōbuserūt. Credes uero poti⁹ grauiorib⁹ uiris Alemanīa superioris omī exceptiōe maiorib⁹, q̄ nullū scādalu posui, nullā ruinae occasiōē parauī corā ulla plebe Germanorū qui mihi eiusdē linguā societate iuncti sunt, in qua lingua istis Belgis ignota Consiliū meū illud Camerariū cum plana eius declaratione uno contextu certe ut decebat edidi, ac secure quidē credere potēs, eoq̄ firmiter quo de mea innocētia, pietate, fide, integritateq̄ a pluribus illustrissimis latissimā terrarū nostrā natiōis regnatoribus. Magistratibus, populisq̄ Germanorum, & sanctissimis Diocesum nostrarū Episcopis oppidis & ciuitatibus ferme triennio ante per literas obsignatas, & fide dignas factus es certior. Extant penes te ab inuictissimo Romanorū electo Imp. Maximiliano Maximoleoni tibi, & a reuerēdissimo Cardinale dño meo Curcensi pro mea innocentia terq̄ quaterq̄ oblata testimonia Dederunt & post Episcopos illustrissimi prouinciarū præsides atq̄ duces nobilissimo sanguine prognati. Electores Imperii Fridericus Saxoniae, & Ludouic⁹ Bauariae Interrex, & dux Wirtembergensis, & Marchio Badensis princeps, & strenuissim⁹ Magister ordinis Teutonicorū. Et e regione horū Reuerēdi ac deo amabiles Germaniae p̄tiffices. Episcopus Vormaciensis, Episcopus Argētīnēsis. Episcopus Constantiensis q̄ me ouem suā pastor agnoscit. et Episcopus Spirensis ille a tua sanctitate huic liti datus iudex, qui autoritate tua functus, de cōsilio peritorū pro mea & scriptorū meorū innocētia diffinitiuā tulit sententiā. Cum illis dederūt pariter quinquaginta tria Sueuiae oppida, oēs officiosissimi fortissimi, & integerrimi uiri, cōmendaticias epistolas & literas recte fidei, probitatisq̄ meae indemnitateq̄ testes. Addūt illorū testificationi robur & pond⁹ insigni doctrina & grauitate praelati ecclesiae, quos Reuerēdissimis causae nostrae iudicib⁹ Grimano & Anconitano Cardinalib⁹, orthodoxe fidei columnis tāq̄ peristyliis iunxisti senatorios assessores, mūdi lumina. Archiepiscopi, Episcopi, Ordinū generales, & eorū Procuratores. Sapiētiae Romanae magistrat⁹. Pœnitentiarii, & alii theologiae atq̄ iuris lectissimi Doctores, p̄ suis singulorū dignitatib⁹ in historia de tpibus meis nominādi, q̄ tot sessiōnibus publicis in tuae Maiestatis domestico sacrario quā Capellam Pontificiā uocāt habitis. semp agēte rem meā ut oīa solet fideliter oratore iurispitissimo Ioanne Vanderbico tā equestris ordinis nobili uiro q̄ in causarū patrociniis disputatore acerrimo & eodē Procuratore meo, tandē in ultima sessione causa plene cognita per sentētiās scriptis editas decreuerūt me ab hac p̄sequitiōe iniuriosa liberādū esse ac absoluedū, Nec ulli dubiū qn diffinitiuā q̄q̄ paris oraculi sentētia reuerēdis. Iudicū ut debuerat secuta fuisset, nisi tūc mādātū de suspēdēdo abste ut dicebāt accusatores impetrassent. Eorū oīm quos iā citauimus unde quaq̄ testimonia & uota si recordaberis, & acta iudiciorū si corā te legi curabis, plane inuenies me ab omni delatorū insimulatione prorsus alienū. Assilit huic meae puritati tota ferme urbs Romana, & cūctarū nationū oēs doctissimi, quorū ego decretales quotidie līas accipio, etiā a finibus orbis, cōfirmātes me nullis hoīb⁹ scādalo fuisse unq̄ scriptis meis, qn me potius aedificare in dies, planta req̄ uariis linguis ecclesiae spiritui sancto, q̄ per diuersitatē linguarū cūctarū gentes in unitate fidei cōgregauit, Animaduertūt nimirū q̄ ego prim⁹ oīm græca in Germaniā reduxi, & prim⁹ oīm ecclesiae uniuersali artē & studia sermōis Hebraici cōdonauī atq̄ tradidi, q̄re spero me nō frustra sperare posteritate ecclesiasticā meritis meis futurā nō ingratā, teq̄ p̄sentē Beatiss. L E O Pont. Maxime rerū magis q̄ uerborū aestimatore p̄ tot & tā duris laborib⁹ meis in orthodoxā fidē bñficii loco collatis, pacē mihi & animi trāquillitatē iuste redditurū. Sin me uero cupias in hac uita malorū p̄secutiōi p̄petuo subiacerē, uehemētē gaudebo uideri dign⁹ q̄ tātas p̄ Christo nō iniurias patiar.

Hagenau apud Thomam Anshelmum Mense Martio. M. D. XVII

171

Handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page. The text is mirrored and difficult to decipher due to the bleed-through effect.

Handwritten text at the bottom of the page, possibly a signature or a reference number.